

Quaderns 175

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastorals

Rivadeneyra, 6, 3r - Tel. 93 317 48 58 - Fax 93 302 51 09 - 08002 Barcelona

Director: *Francesc Pardo*

Cap de redacció: *David Vidal*

Consell de redacció: *Mercè Basté, Teresa Biayna, Manuel Claret, Quim Cervera, Antoni Deulofeu, Jordi Figueras, Ignasi Ricart i Antoni Serramona*

Correcció lingüística: *Núria Riera*

Dibuix de la portada: *Oriol Diví, monjo de Montserrat*

Impressió: I.G. Santa Eulàlia - Santa Eulàlia de Ronçana.

Dipòsit legal: B-25.506/1969

Amb llicència eclesiàstica

Subscripció anual (6 números): 5.000 ptes.

Preu d'aquest exemplar: 900 ptes.

Els articles publicats a Quaderns de Pastoral expressen solament l'opinió de llurs autors.

sumari

Pòrtic ..... pàg. 7

I. IV Jornades d'Apostolat Seglar per a preveres: l'anunci de la presència de Déu a la realitat, responsabilitat de la missió del prevere

1. Presentació ..... pàg. 11

Per Mn. Antoni Matabosch, delegat episcopal d'Apostolat Seglar de l'Arquebisbat de Barcelona

2. El prevere i els canvis de la nostra societat ..... pàg. 12

Per Mn. Mateu Terrats, membre del secretariat del Consell Presbiteral de Barcelona

La crisi religiosa als països occidentals de tradició cristiana és un fet unànimement reconegut, subratllat pel descens de la pràctica i l'extensió d'altres pràctiques alternatives. La creença i la indiferència s'articulen amb el sorgiment de nous moviments religiosos. Aquesta situació no és gens confortable per als membres de l'Església i per a les seves autoritats. Fins i tot, la devaluació social del clergat, també numèricament en decadència, és conseqüència del procés de secularització. Els estudis i l'experiència coincideixen a dibuixar un panorama en què predominen les sensacions de malestar i cansament. Situats en aquesta perspectiva, cal que ens interroguem sobre les actituds que la realitat present reclama al nostre ministeri pastoral.

3. L'anunci de la presència de Déu en la vida i en la missió sacerdotal ..... pàg. 25

Per Mn. Bartomeu Tauler, vicari episcopal de Mallorca

El prevere, home de Déu i d'Església, només podrà recuperar amb lucidesa i reassumir amb goig la seva missió si redescobreix els eixos fonamentals del cristianisme en l'actual situació de crisi. L'autor recorda quatre actituds fonamentals que caldria mantenir en aquesta situació: la consciència de ser estimats pel Pare, de descobrir la saviesa de la Creu i la resurrecció, l'opció per

Jesús i creure en l'Esperit. A la segona part de la seva exposició, intitulada *Com vivim els capellans l'anunci de la presència de Déu i com el transmetem als laics*, l'autor subratlla que el primer que ha de fer un prevere és estar convençut que la trobada amb el Senyor és a l'abast. El prevere ha de ser un creient madur que acompanya els germans laics, capaç de respondre a desafiaments inèdits; i avui ha de ser més missioner que abans.

II. Miscel·lània

1. Fonamentació teològica de la doctrina social de l'Església .. pàg. 51

Per Antoni Bentué, professor titular de la Universitat Catòlica de Santiago de Xile

Tota reflexió teològica consisteix a descobrir i mostrar com Déu pot estar salvant en la història. Així doncs, una reflexió sobre les arrels teològiques de la doctrina social de l'Església hauria d'establir la connexió intrínseca entre aquest conjunt doctrinal i l'experiència de Déu que l'Església ha fet i segueix fent al llarg de la història. L'actualitat d'aquest esforç de fonamentació és especialment necessari avui dia, a causa de l'aparent desaparició, en la consciència socioeclesial, de la teologia de l'alliberament. El risc de donar per superada la justícia social com a dimensió essencial de la fe cristiana, deixant-ho tot exclusivament a un nivell de *beneficència* s'ha d'evitar fermament, per fidelitat a la nostra fe. D'acord amb això, el professor Bentué desenvolupa el conjunt del seu article en dues parts, en una primera parla de la teologia dels signes dels temps i la seva relació amb la doctrina social, i a la segona de les arrels bíbliques i patrístiques d'aquesta doctrina social.

2. Acompanyament el procés de la vida ..... pàg. 65

Per Juan Luis Salinas Sánchez, mestre, especialista en Ciències Humanes i pedagog terapeuta

Qualsevol activitat catequètica suposa un procés de maduració personal i espiritual. Això ens indica el caràcter de successió i canvi que implica realitzar-la, tot i que sovint en tinguem poca consciència. La catequesi és un procés que dura tota la vida d'una persona, per això no té sentit marcar períodes catequètics vinculats només a la iniciació dels sagraments. Si ho vivim com a procés, ens preocuparà més l'actitud dels nois que no pas el que aprenen, i ens adreçarem més al seu comportament que al seu bagatge conceptual. Aquest procés no és només una descoberta

del Crist, sinó també un procés de coneixement de la realitat socioantropològica. Ser catequitzat és una necessitat per a tot batejat.

3. Aportació al diàleg entre el moviment general de joves d'Acció Catòlica i el sagrament de la confirmació a Vic .

pàg. 84

Per Mn. Jordi Castellet i Sala, rector de Sant Hipòlit de Voltregà

És un fet que les nostres assemblees dominicals són plenes de gent gran, i que el lligam de transmissió de la fe s'ha estroncat. Quan la comunitat cristiana no serveix en la caritat, no evangelitza i no dona motius per a l'esperança, és que no fa res, malgrat que aparegui a les notícies. Per exemple, el model de catequesi de confirmació està en crisi: ha baixat el nombre de candidats, costa de trobar relleu per als catequistes i sovint és flagrant la falta de preparació i disponibilitat d'aquests. Calen animadors de grup prou adults però també prou joves per connectar vitalment amb els catequitzats. En aquest context, si hi ha una cosa que l'autor creu que es pot oferir a l'Església és precisament l'experiència dels moviments generals d'Acció Catòlica, tot recollint la invitació que es feia al Concili, encara que s'hagi de lluitar contra algunes suspicàcies, "legítimes", considera l'autor. Amb tot, el sagrament de la Confirmació segueix sent un bon punt de partida per connectar amb adolescents i joves.

4. Que m'aporta el grup de consiliaris .....

pàg. 104

Per Mn. Xavier Batiste, rector i consiliari dels Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi a la diòcesi de Lleida

L'autor comparteix un seguit de reflexions al voltant de l'equip de consiliaris de la JARC, tot explicant-ne les activitats més habituals i la seva funció. El moviment facilita unes eines per afavorir el procés d'evangelització, com és la revisió de vida. No es pot deixar d'estar al costat dels joves que intenten transmetre l'esperança de Jesús avui, quan és tan dur ser cristià a tot arreu, però sobretot al món rural.

5. "Caleu les xarxes", testimonis de Crist en el nou mil·lenni .....

pàg. 108

Per Mn. Francesc Esteso, rector-arxipret de Valls i vicari episcopal

L'autor fa una lectura reflexiva de la darrera carta pastoral de l'arquebisbe de Tarragona amb motiu del Jubileu i de l'inici del nou pla pastoral de tres anys. La carta, diu l'autor de l'article, pot ajudar-nos a reflexionar sobre què s'espera dels moviments que integren l'Acció Catòlica en el conjunt del Pla Pastoral,

sense oblidar els altres moviments diocesans. Vivim un temps eclesial que demana sumar esforços i no pas restar-ne.

6. Ministres d'alegria ..... pàg. 117

Per Mn. Manuel Valls, rector de Sant Vicenç de Sarrià i membre del consell directiu del CEP

Publiquem el parlament pronunciat per mossèn Manuel Valls el Dimarts Sant, al final de la missa crismal, a la Catedral de Barcelona, amb motiu de la celebració de les noces d'or i d'argent de, respectivament, Mn. Felip Casañas, antic rector de la Parròquia de Sant Vicenç de Sarrià i Mn. Manuel Valls, l'actual rector. Aquest escriu que, els de la seva lleva sacerdotal, es consideren marcats per ser *capellans després de Franco*, ja que van ser ordenats el 1975, i pel fet de sentir-se fills i hereus del Vaticà II. L'altre esdeveniment que ha marcat gran part del seu sacerdoci és l'elecció de Joan Pau II.

7. "El meu pare va ser un arameu errant..." (Dt 26,5) Quan els immigrants truquen a la porta ..... pàg. 122

Pel P. Ignasi Ricart, claretà i professor de Bíblia

Avui dia es parla molt del món de la immigració. Per comprendre el fenomen a fons cal considerar-lo des de molts àmbits. Però la immigració no és només un repte per a l'Església: és també una interpel·lació que no podem esquitllar. Una nova oportunitat per fer funcionar les nostres comunitats socials envellides i no renovades. És també una oportunitat única per a l'Església. L'autor va participar a Frankfurt a una trobada de claretians sobre el repte i la interpel·lació de la immigració i ens ofereix, amb aquest esperit, una tria de les cites bíbliques sobre la immigració, més usades en aquesta trobada, amb l'objectiu d'il·luminar des de la Paraula de Déu el nostre camí d'atansament als germans i germanes immigrants que vénen al nostre país d'arreu del món. El qui viu a l'escolta d'aquest Déu practica l'hospitalitat i eixampla el seu cor.

III. Cròniques de les diòcesis ..... pàg. 127

IV. Novetats bibliogràfiques ..... pàg. 143

PÒRTIC

O bé ens queixem o bé ens admirem de la rapidesa amb què se succeeixen modes, actituds, avantguardes, corrents d'opinió... Llegir en aquesta mutació constant els signes dels temps, trobar la presència de Déu als intersticis d'una quotidianitat esbojarrada podria ser avui una de les funcions del prevere, en el seu camí d'acompanyament de la comunitat. Aquesta és, si més no, una de les valuoses reflexions que conté el dossier que obre aquest número de *Quaderns de Pastoral*, dedicat, com ja és tradicional un cop l'any, a la publicació de les ponències de les IV Jornades d'Apostolat Seglar per a preveres, que en el seu lema apuntaven precisament a la reflexió amb què començàvem aquest pòrtic: *L'anunci de la presència de Déu a la realitat, responsabilitat de la missió del prevere*. La crisi religiosa als països occidentals, subratllada pel descens de la pràctica i per l'extensió d'altres creences i pràctiques alternatives, i el procés de secularització han devaluat el paper del clergat. Cal que ara ens interroguem sobre les actituds que aquestes noves realitats reclamen al prevere.

Després del dossier, el número que teniu a les mans us ofereix una àmplia i suggerent miscel·lània, que, contràriament al que indica el seu nom, observa una certa coherència quant al contingut dels textos. Antoni Bentué ens fa partícips d'una treballada reflexió sobre la fonamentació teològica de la doctrina social de l'Església en temps d'ocàs per a la teologia de l'alliberament. Segueixen aquest article quatre reflexions sobre el procés catequètic i formatiu dels joves, alguns amb motiu de les recents confirmacions

i d'altres com a fruit d'un replantejament de l'actual moment evangelitzador en el món dels adolescents. En diversos d'aquests articles es brinden les experiències i els esquemes de treball dels grups d'Acció Catòlica.

L'extensa miscel·lània es clou amb un article commemoratiu d'unes noces d'argent sacerdotals i amb un interessantíssim treball sobre la immigració basant-se en cites extretes de la Bíblia, treball que es fruit d'una reunió internacional a Frankfurt sobre el repte i la interpel·lació de la immigració.

Desitgem que tot plegat sigui del vostre gust, i que quan ho llegiu estigueu gaudint d'un merescut descans estival.

*I. L'anunci de la presència de
Déu a la realitat, responsabilitat
de la missió del prevere*

Presentació

ANTONI MATABOSCH, delegat episcopal d'Apostolat Seglar de l'Arquebisbat de Barcelona

---

Per quarta vegada presentem les ponències de les Jornades d'Apostolat Seglar per a Preveres, organitzades per la diòcesi de Barcelona. En aquest cas es tracta de les quartes jornades, que van tenir lloc els dies 22 i 23 de febrer del 2000 a la Casa d'Espiritualitat Maria Immaculada de Tiana, amb una cinquantena de participants.

Enguany, el tema fou "L'anunci de la presència de Déu a la realitat, responsabilitat de la missió del prevere". Com afirma el Concili Provincial Tarraconense, "sentim el goig d'anunciar l'Evangeli del Regne de Déu i el vivim en la nostra societat concreta, marcada per la secularització i el pluralisme, i en la preparació del nou mil·lenni que ja és aquí." És en aquesta línia que les delegacions d'Apostolat Seglar de l'Arxidiòcesi de Barcelona organitzen, amb el bon record que han deixat les anteriors, les IV Jornades d'Apostolat Seglar per a Preveres.

El tema d'enguany vol contribuir a la reflexió sobre les diverses actituds que es prenen davant la societat de la qual formem part i sobre com el prevere fa, i ajuda a fer, la lectura creient d'aquesta realitat. El tràfec de la vida diària sovint fa difícil contemplar amb prou profunditat els fets i les situacions que ens envolten, amb una mirada que vagi més enllà de la immediatesa,

que ens empenyi i ens faci descobrir Déu.

Tant l'encàrrec rebut del Concili Provincial Tarraconense com el Jubileu que estem vivint ens impulsen a descobrir l'acció de Déu al nostre entorn. Aprofundir en la missió del prevere fent camí amb els laics al mig del món fou l'objectiu d'aquestes Jornades.

Mossèn Mateu Terrats, prevere de Barcelona que col·labora en la pastoral universitària, inicià la trobada amb una ponència sobre "El prevere i els canvis en la nostra societat", a la qual seguí una bona estona de reflexió personal. A la tarda, els assistents posaren en comú la seva experiència personal sobre els canvis actuals i la seva incidència en la vida del prevere.

El segon dia, mossèn Bartomeu Tauler, vicari episcopal de Mallorca, ens parlà sobre "L'anunci de la presència de Déu en la vida i en la missió sacerdotal". Fou una ponència sobre els principis fonamentals que ens poden il·luminar per llegir la realitat. A la tarda, ens parlà sobre com transmetre-ho als laics.

Aquestes Jornades van creant, de mica en mica, un cos de doctrina teòrico-pràctica que pot ajudar els preveres en el seu treball amb el laïcat.

El prevere i els canvis de la nostra societat

Mn. MATEU TERRATS, membre del secretariat del Consell Presbiteral de Barcelona.

Una de les qüestions que tenim plantejades –potser és la gran qüestió que ens neguiteja a tots plegats ja fa molt de temps– és discernir quines característiques hauria de presentar la nostra vida personal i pastoral, com haurien de ser les nostres comunitats, quin rostre hauria de presentar l'Església, local i universal, també en la seva organització i el seu funcionament interior, i en la manera de fer-se present en el món, per fer possible una proposta de l'Evangelí que resulti no únicament creïble, sinó interessant i desitjable per als homes i les dones que viuen de ple en la societat real que és la nostra.

És la qüestió de les condicions que exigeix avui l'evangelització, que afecta no solament un aspecte perifèric, sinó el cor mateix de la raó de ser de l'Església i la seva missió, i per a nosaltres, preveres, la raó de ser de la nostra vida i el nostre ministeri.

Quan parla d'aquesta qüestió, el CPT, en el núm. 1, afirma que “és des de l'experiència personal i comunitària de la salvació de Déu, que comunica pau, serenor i goig profunds, en confluència amb el dolor i el pes del viure humà, que podem esdevenir encomanadors de la bona notícia als homes i

dones amb els quals la vida ens fa trobadissos. Per això cal *descobrir, contemplar, estimar, agrair i celebrar la presència i l'obra de Déu en cada persona, que es dona abans que nosaltres hi arribem.*”

Evangelitzar és descobrir al cor de cada dona i cada home l'escalf de l'Esperit.

“Evangelitzar [ens diu el mateix Concili] és descobrir en el cor de cada dona i de cada home l'acció i l'escalf de l'Esperit; és establir les mediacions oportunes per tal que les persones senzilles, i tal vegada afligides, puguin *trobar-se amb Déu*. Evangelitzar és ajudar a *refer l'experiència de Déu* de molta gent allunyada, experiència que està intrínsecament lligada a l'amor als germans, i per tant, a aquella opció preferent pels pobres i per la justícia que fou distintiu del Messies Jesús.”

I nosaltres “sentim el goig d'anunciar l'Evangelí del regne de Déu, i el vivim *en la nostra societat concreta,*

marcada per la secularització i pel pluralisme, i en la preparació del nou mil·lenni que ja és aquí.”

Crec que no ens podem prendre el luxe de perdre el temps. Crec que se'ns demana el coratge de situar-nos davant la realitat tal com és, sigui quin sigui l'aspecte parcial que estudiem, revisem o discutim. Però crec que se'ns demana també, i sobretot, l'experiència de la fe en l'Evangeli com a força de salvació; i un inequívoc sentit de pertinença eclesial; i la humilitat de confessar la nostra perplexitat i la nostra pobresa; i la senzillesa de reconèixer que ens necessitem tots... I això a l'interior dels nostres grups de revisió, com en els consells pastorals dels quals formem part, com en les trobades més àmplies, com ara la d'avui.

És, doncs, com un aspecte d'aquesta qüestió principal que voldria presentar la reflexió d'aquest matí *sobre la situació dels preveres davant els canvis de la nostra societat, en el marc d'aquestes Jornades, que pretenen ajudar-nos a veure com podem anunciar la presència de Déu en la realitat.*

A quins canvis en referim?

La crisi religiosa a casa nostra, i en general als països occidentals de tradició cristiana, és un fet unànimement reconegut. D'una manera autoritzada ha fet aquesta constatació el darrer Sínode dels Bisbes d'Europa. I aquesta situació objectiva genera una situació d'incertesa i de perplexitat en molts d'aquells que intenten seguir vivint

religiosament en l'actual situació socio-cultural, i, no cal dir, en molts d'aquells que hem acceptat el servei a la fe de les persones i les comunitats com la raó de ser de la nostra vida i de la nostra missió.

La crisi religiosa als països occidentals és un fet unànimement reconegut.

Potser la primera raó de la incertesa consisteix en la dificultat d'arribar a fer-nos una idea precisa de la situació, de la seva complexitat i de la varietat d'aspectes que presenta amb relació a la mateixa vida religiosa. De fet, la crisi religiosa no deixa de reflectir la crisi profunda de les societats avançades del nostre temps. Com deien els bisbes francesos en un document recent (*Proposar la fe a la societat actual*) “la crisi que pateix l'Església depèn en bona mesura de la repercussió en l'Església mateixa i en la vida dels seus membres d'un conjunt de canvis socials i culturals ràpids, profunds i que tenen una dimensió mundial. Estem canviant de món i de societat...”

Les dades de la situació són molt nombroses i, de vegades, aparentment contradictòries: descens dràstic de la pràctica *reglada* de la religió tradicional i extensió de pràctiques alternatives preses sovint d'altres tradicions espirituals; crisi radical de la institució de les grans esglésies i proliferació de

nous moviments religiosos i gran varietat de sectes; creixement de la increença, sobretot sota la forma de la indiferència religiosa, i ampli ressò provocat per les propostes de sentit que ofereixen algunes formes de filosofia i de reflexió ètica, etc., etc. Totes aquestes dades s'han de considerar si hom pretén captar el sentit de la situació. Però cal tenir en compte, sobretot, que aquestes dades suposen un canvi en la realització, institucionalització i configuració actuals del fet religiós. Avui no es parla, com fa un temps, de la mort de la religió sinó de la seva transformació. Es tracta de la transformació de la forma (la metamorfosi) de la realitat que sofreix aquest canvi. Una forma constituïda pel sistema de mediacions en què havia cristal·litzat el cristianisme –que abraça les creences, les pràctiques, els símbols, els ritus, les normes i els comportaments ètics, les escales de valors, els sentiments i les emocions, les configuracions institucionals– que ha entrat en crisi, s'està esmicolant a poc a poc davant nostre. I emergeixen lentament noves formes d'encarnació de la religió en la història, noves configuracions religioses en les canviants cultures emergents, noves formes de presència de la religió en les noves societats sotmeses a un ràpid procés de transformació.

Alguns aspectes de la situació religiosa

D'una manera breu, voldria subratllar alguns aspectes de la situació religiosa que s'imposen amb la força dels fets.

1. La secularització de la societat, la cultura i la vida de les persones

La secularització és potser la categoria més utilitzada per descriure el conjunt de la situació de la religió en les societats avançades i el procés que hi ha conduït. Sense entrar en discussions teòriques, la secularització es refereix a un fet innegable que es pot resumir en aquestes afirmacions:

a) La pèrdua de la vigència cultural del fet religiós. Alguns parlen de “la cultura de l'absència de Déu.”

b) La reducció social del camp religiós. La religió sembla quedar reduïda a l'esfera cultural i a les agrupacions religioses específiques.

c) El pas a una situació en la qual el factor religiós coexisteix al costat d'altres factors i es redueix a l'opció personal i a l'àmbit de la consciència.

El resultat més palpable del procés és la pèrdua de la influència de la religió en els terrenys polític i social i en la mateixa vida quotidiana de les persones. Allò que diferencia el fet de creure només apareix en la trama de les relacions familiars i les que s'estableixen entorn del culte.

2. Crisi de les pràctiques i les institucions religioses

Aquesta crisi presenta molts aspectes: crisi i pèrdua de les creences; abandonament de les pràctiques religioses considerades normatives per la institució eclesial; desviació entre la moral oficial i la pràctica i els criteris morals dels fidels en matèries com

la moral familiar, sexual i social. Però el que és més important i que mostra el declivi de les institucions religioses és que la creença no remet ja automàticament a una pertinença institucional. És el que s'anomena *una religiositat desinstitucionalitzada*. Això origina allò que nosaltres coneixem com *la religió a la carta*.

3. Increença i indiferència religiosa

El *fet* al qual es refereixen aquests termes (la negació de Déu) no és pas exclusiu de l'època actual. Però presenta unes característiques que li donen una clara peculiaritat.

El terme *increença* (abans es parlava d'ateisme, de materialisme...) subratlla l'actitud d'ignorància o de refús de Déu que presenta el *fet*, que apareix com a massiu perquè afecta persones situades en tots els sectors socials, quantitativament creixent i culturalment rellevant, amb influència sobre el discurs cultural dominant, sobre les produccions culturals i els mitjans de difusió de la cultura.

La increença actual és qualificada com a increença *postcristiana*, no únicament perquè el Déu refusat és el Déu dels cristians, sinó perquè el cristianisme és considerat com un fenomen històric superat, reduït a un dipòsit de símbols dels quals hom pot fer ús per elaborar noves síntesis culturals i nous projectes socials.

La forma d'increença que predomina és aquesta forma de vida que resumeix el terme *indiferència*. Aquest predomini es refereix, en primer

lloc, a la seva importància numèrica, però també a la consonància amb les formes de vida de la societat postmoderna i el grau extrem d'allunyament que suposa en relació amb la fe.

4. Nous moviments religiosos

Però l'anàlisi de la situació religiosa permet constatar que ni la secularització, ni la crisi institucional, ni el creixement de la increença han conduït a la desaparició de la religió. Hom parla de retorn de la religió, de retorn del sagrat, de noves religions, de religions de recanvi o de nous moviments religiosos. Aquest nom designa un fet important, tant numèricament com pel que representa de signe d'un canvi notable en l'escena de la situació religiosa.

La creença i la indiferència s'articula amb el sorgiment de nous moviments religiosos.

Em limito a presentar una tipologia elemental d'aquests nous moviments:

a) Els que sorgeixen per separació d'alguna de les esglésies cristianes tradicionals o d'altres tradicions religioses (hinduisme, budisme, islamisme...). Es tracta de grups organitzats amb els trets característics de les sectes, en els quals predomina el desinterès amb relació a la societat, l'hostilitat i les reaccions de tipus fonamentalista.

b) Nous moviments sincretistes, que adopten trets de diferents tradicions religioses i que representen formes peculiars de resposta al pluralisme actual i a les condicions de vida imposades per la cultura científico-tècnica dominant.

c) Els grups que componen la constel·lació esotèrica-ocultista i la nova espiritualitat, més o menys tenyida de religiositat, designada amb el nom de nova era (*new age*).

d) Els grups religiosos nascuts a l'interior de les religions però que no han trencat amb elles. Presenten formes sectàries d'organització, adopten mètodes semblants per a la captació de nous membres i, algunes vegades i en alguns aspectes, presenten reaccions semblants a les dels grups fonamentalistes.

Aquests nous moviments constitueixen una reacció a la situació socio-cultural i a certes mancances de les religions tradicionals. Mancances, relacionades amb la necessitat humana de trobar un sentit a la vida, que presenta la civilització científico-tècnica i les formes de vida que imposa, així com la incapacitat de les religions establertes, fortament burocratitzades i oficialitzades, per respondre a aquesta necessitat. Aquest fet explicaria el sorgiment dels moviments vagament religiosos i les espiritualitats a penes institucionalitzades estil nova era, i potser dels que componen la constel·lació místico-esotèrica-espiritualista.

També cal tenir en compte la inseguretats que provoquen en les persones els canvis ràpids i profunds caracte-

rístics del nostre temps, la ruptura de les formes de convivencialitat que comporta la massificació, l'anonimat i l'individualisme, i la por a perdre la pròpia identitat que provoca el pluralisme cultural i religiós i el relativisme que genera. Això explicaria l'aparició i proliferació de grups sectaris o assectariats dins i fora de les esglésies, fortament *identitaris*, que promouen relacions estretes i càlides entre els seus membres i busquen d'aquesta manera respondre a la soledat, l'aïllament, la marginació cultural i la ruptura de les formes tradicionals de viure. Constitueixen una alternativa a l'individualisme que es deriva de la desregularització institucional que sofreixen les religions. En el terreny religiós, com en el conjunt de la vida social, el procés d'atomització produeix paradoxalment la proliferació de *petits grups d'interessos*, de petites comunitats fundades en les afinitats culturals, socials i espirituals dels seus membres.

Situació del clergat

No hi ha dubte que aquesta situació no és gens confortable per als membres de les esglésies i per a les seves autoritats. Potser això explicaria el malestar del clergat i de la vida

No hi ha dubte que aquesta situació no és gens confortable per als membres de l'Església.

religiosa en l'Església catòlica, o els seus equivalents en altres esglésies i religions. La crisi que els fets anteriors provoquen desestabilitza el sistema perfectament organitzat de les religions establertes, i aquesta desestabilització és especialment difícil de ser assumida pel clergat, que en constitueix una peça clau.

El clergat com a institució, que ha constituït en la teologia i en la praxi de l'Església la columna vertebral del sistema, i ha fruit d'un prestigi i una importància social extraordinària, avui dia pateix una notable devaluació teològica i social. Teològica, perquè enfront d'una comprensió dels preveres com a supercristians, intermediaris entre Déu i el poble fidel, que posseeixen el saber sagrat i les claus del poder sagrat que gestiona la salvació, la teologia actual situa el ministeri ordenat a l'interior d'una Església comunitat d'iguals, fraternitat, tota ella Poble de Déu, tota ella ministerial, i en la qual ningú pot arrogar-se la situació de supremacia, ni la condició de mediador que pertany en exclusiva al Senyor. (G. Thils, *Prêtres de toujours, prêtres d'aujourd'hui et de demain*, Lovaina 1990).

També la devaluació social del clergat és conseqüència de la secularització.

La devaluació social del clergat com a estament religiós és conseqüència del procés de secularització que ha

anat restant rellevància, influència i prestigi a les institucions religioses i als seus *gerents* en el conjunt de la societat, i va limitant el seu paper a les funcions que exerceixen a l'interior de les seves comunitats.

(Voldria aclarir que amb el terme *clergat* em refereixo no als diferents graus del *ministeri ordenat*, ni a les diferents formes de la *vida consagrada*, sinó a una *determinada forma d'encarnació sociocultural d'aquestes dues institucions de l'Església, que suposa una manera determinada de viure tant el ministeri com la vida religiosa*.) Aquesta forma suposa una Església organitzada com a societat perfecta i hi constitueix una espècie de funcionariat. Suposa també una Església pensada com a societat desigual, amb dues classes de membres: els pastors responsables que ensenyen, exerceixen el poder i santifiquen, i la resta, objecte de la funció docent, santificadora i pastoral dels primers. Però el clergat suposa també una forma determinada de presència de l'Església en la societat, caracteritzada pel predomini del sagrat com a instància legitimadora i donadora de sentit per al conjunt de la vida social, i el monopoli per part de la jerarquia de l'Església en la gestió d'aquestes funcions que assegura allò que és sagrat.

Ara bé, el clergat constitueix, almenys en les nostres societats, un col·lectiu numèricament en decadència i sotmès a un notable procés d'envelliment. Si ens endinsem en l'estat anímic d'aquest col·lectiu, els estudis publicats i la nostra mateixa

experiència coincideixen a presentar un panorama en què predominen sensacions de malestar i de cansament.

Ens trobem, en primer lloc, amb un cansament físic a causa de l'edat avançada i/o a l'estrès que provoquen unes activitats molt nombroses, disperses i sovint poc gratificants. Un cansament que, de vegades, reflecteix la interiorització de la falta d'èxit i de ressò social de les tasques i de la mateixa figura que s'encarna. Un cansament que pot revestir de vegades la forma de la incapacitat per suportar una responsabilitat excessiva.

Els estudis i l'experiència coincideixen en dibuixar un panorama de malestar i cansament.

D'altra banda, les funcions del clergat a l'interior d'una societat secularitzada han quedat restringides, i limitades cada vegada més a alguns grups reduïts en el si d'una comunitat més àmplia, i això es tradueix en la dificultat d'integrar-se en una societat que no reconeix ni accepta la transcendència social de l'exercici de les funcions sagrades. Potser això explicaria el que s'ha denominat la *síndrome del marginat*, i no poques crisis d'identitat, i la recerca d'una normalització social mitjançant l'exercici d'una professió civil, i potser també la dificultat de reclutament i de relleu generacional en el clergat.

El pes de la institució eclesiàstica

Però, al costat d'aquestes raons de tipus sociocultural, n'hi ha d'altres de més immediates que tenen el seu origen en la realització mateixa de l'estatut clerical en el si de l'Església. Un dels trets que caracteritza l'estatut clerical és el pes que hi exerceix la institució eclesiàstica: el clergue viu del seu ofici, fins al punt d'identificar-s'hi i de sacrificar-li la pròpia vida personal. I aquest ofici està minuciosament regulat per les normes de l'Església, orientat al manteniment de la institució eclesiàstica, sancionat per una interpretació teològica i sublimat com una forma ideal de realització de la vida cristiana. Però, com he dit abans, és justament l'element institucional el que està més erosionat per la crisi i la crítica a què és sotmès el factor religiós. El clergue, com a representant visible de la institució, és al centre de les crítiques, i això pot provocar una reacció caracteritzada per l'esperit corporatiu, que porta a posar la fidelitat a l'institució per damunt de tot i a tancar files incondicionalment enfront dels atacs de l'exterior, encara que potser avui aquesta reacció no sigui la més freqüent. Potser és més freqüent que aquests factors originin tensions en la relació entre els clergues i la institució eclesiàstica, que fomenten una crisi i un malestar ja present com a conseqüència dels canvis dels quals he parlat.

També cal tenir en compte que el grup numèricament més important de clergues, comprès entre els 50/55 i els 65/70 anys, ha viscut unes circumstàncies particularment difícils. For-

mats en una teologia preconiliar, neoescolàstica, deductiva, van ser testimonis en els anys en què iniciaven la seva vida de preveres d'un canvi de mentalitat teològica que suposava en molts casos un veritable canvi de paradigma. El mateix canvi es va produir en el camp de l'acció pastoral i de la comprensió de l'espiritualitat que se'ls havia proposat com a ideal de vida. Certament, molts d'ells, gràcies a un esforç considerable de formació permanent, han aconseguit una síntesi personal, mental i espiritual indispensable per seguir vivint amb honestedat i coherència la condició presbiteral. Però n'hi ha d'altres, potser mancats d'instruments per operar aquesta indispensable transformació, que es troben en un mar de dubtes, incerteses i vacil·lacions amb relació a la comprensió de la identitat que es van comprometre a realitzar.

Naturalment, hi ha sacerdots perfectament identificats amb el seu rol, en parròquies amb un índex encara elevat de pràctica religiosa, voltats de persones que reconeixen el seu paper i la seva funció, i que semblen ignorar la crisi que estic descrivint. Alguns fins i tot racionalitzen ingènuament la situació proclamant que les preocupacions per la pròpia persona són indignes d'aquell que té per ideal viure pels altres. Però caldria prestar atenció a l'acció pastoral d'aquests preveres, a la seva resistència a la formació permanent, als continguts de la seva predicació, a la consideració negativa de la societat i a la seva evolució, per descobrir, independentment de la bona voluntat subjectiva, una situació efectiva d'inseguretat, d'incapacitat per

connectar amb la realitat, de refugi en la funció, que són indicadors d'una crisi que no s'atreveixen a reconèixer.

Reaccions diverses

El desvetllament de la consciència evangelitzadora, que sens dubte s'ha produït en l'Església des de fa uns anys, podria haver nascut de l'experiència cristiana. És així com va sorgir l'impuls evangelitzador del cristianisme primitiu: "no podem deixar d'anunciar allò que hem vist i sentit" (Act. 4,20) era la resposta dels apòstols a la prohibició d'anunciar el nom de Jesús. Però no sempre sembla ser així. I potser cal atribuir a això la seva debilitat i es podrien explicar alguns dels seus perills; sobretot el d'aparèixer més com una reacció que com una resposta.

a) Una primera reacció seria la reproducció de la paràbola del blat i el jull (Mt 13,24 i següents): *Això ho ha fet un enemic!* La situació és viscuda en termes d'un perill radical de la pròpia identitat i genera una reacció de replegament, d'aïllament del medi considerat perillós, de recerca obsessiva de la pròpia identitat. Aquest replegament revesteix les formes conegudes del

Una primera reacció fonamentalista provoca un replegament i una recerca obsessiva de la identitat.

gueto i la croada. La reacció extrema en aquesta direcció condueix a les postures fonamentalistes exemplificades en quasi totes les religions. Sense arribar a aquests extrems, s'orienten en la mateixa direcció les comunitats o institucions replegades sobre elles mateixes, preocupades per la pròpia identitat, per la fixació ortodoxa de les creences i el manteniment, i fins i tot exhibició, de les diferències.

Altres grups presenten la mateixa reacció sota la forma agressiva de l'organització de croades ideològiques i culturals i el desenvolupament de campanyes proselitistes. Alguns moviments reformadors del cristianisme s'inscriuen en aquesta lògica i desenvolupen programes mal anomenats tradicionalistes, i que en realitat constitueixen temptatives de restauració fora de temps de models institucionals històricament superats i que són els responsables de la crisi a la qual els reformadors pretenen respondre.

Una reacció contrària és acceptar plenament el discurs cultural dominant.

b) Però hi ha unes reaccions de signe contrari. Es tractaria d'operar en la pròpia identitat les adaptacions que permetin que el discurs cultural dominant, que la posa en perill, l'accepti de ple dret. Quan s'utilitza com a criteri l'adaptació al medi costi el que costi, es produeix una escalada que acaba en la dissolució de la pròpia identitat. En

aquesta lògica s'han inscrit els moviments mal anomenats progressistes, que tot cercant la rellevància social, han sacrificat la pròpia identitat.

Allò que és greu d'aquestes reaccions oposades és que cada una pretén justificar-se amb els excessos de l'altra, i d'aquesta manera s'alimenten i s'exclouen mútuament, tot convertint el pluralisme legítim de tendències en divisions irreconciliables; i així col·laboren eficaçment en la crisi de les institucions a les quals compulsivament pretenen salvar.

Hi ha la posició de llegir-ho com un desafiament, una crida a Déu a la construcció del Regne.

c) Hi ha, però, un altre posicionament, no solament possible sinó real. És aquell que pren la situació actual com un *desafiament*, com un *kairós*, com un *signe dels temps*, no per provocar accions proselitistes i molt menys croades, sinó per descobrir-hi una crida de Déu, una crida a la construcció del Regne. El paradigma seria la vella història del samarità. Una actitud espiritual caracteritzada per l'apropament als homes del nostre temps, que viuen immersos en el clima de secularització i que pateixen el fet de la increença, amb la voluntat de fer present l'Evangelí com a Bona Notícia, com a promesa de salva-

ció, més que com a judici i condemna-
ció.

Des d'aquest punt de vista, hom pot acceptar que el fet de la increença i la indiferència constitueix una crítica radical de la forma de creure de molts que s'anomenen creients. Que pot manifestar imatges de Déu imperfectes i deficientes. Que pot ser el ressò de la infidelitat de la mateixa institució i de la seva incapacitat de ser sagrament universal de salvació. Pot ser la crítica d'algunes maneres de fer present la fe, d'educar-la, de comunicar-la; és a dir, de la mateixa acció pastoral, dels seus mètodes, de la seva organització. Aquesta seria una resposta a la situació de tipus més aviat profètic: veure la situació com una crida a la *nostra conversió*. Aleshores, el fet de deixar-se interpel·lar per la situació i respondre des de la renovació que aquesta interpel·lació suposa, seria el punt de partida per a una veritable reconstrucció de la identitat cristiana i per a una *nova* evangelització.

Actituds pastorals

Situats en aquesta perspectiva, ens mirem a nosaltres mateixos i ens interroguem sobre les actituds que la realitat present reclama al nostre ministeri pastoral. No es tracta d'estratègies ni de tàctiques: es tracta d'aquella configuració espiritual que es troba a l'arrel de la manera habitual de situar-nos davant les persones i els problemes, i que precedeix i condiciona les decisions concretes que anem prenent. Actituds que constituïrien alguns dels trets característics de la nostra espiritualitat de preveres.

M'atreveria a suggerir les següents:

a) Experiència personal

Si cada vegada és més veritat que per ser creient avui cal fer enmig de la vida l'experiència personal de la fe, això val d'una manera especial per a nosaltres. El fet de ser *professionals* no pot suplir ni amagar de cap manera el nostre rostre de creients. Ens cal fer, en la pregària i en la vida, el reconeixement de Déu com el nostre Déu, l'experiència pasqual que converteix els deixebles en testimonis i apòstols. La nostra predicació, la nostra acció i la nostra vida haurien d'estar amara- des d'aquella experiència que feia dir als apòstols: "No podem deixar de dir allò que hem vist i sentit" (Fets 4,20); o bé: "Allò que hem escoltat, allò que hem vist amb els nostres ulls, allò que hem contemplat... us ho anunciem" (1^a Jo 1,1); o encara: "Nosaltres hem conegut l'amor que Déu ens té i hi hem cregut" (4,16). Hauria de ser veritat allò que diu Pau en la carta als Corintis: "Encara que en el món hi ha una munió de déus i una munió de senyors, nosaltres només en tenim un de Déu, el Pare de qui tot l'univers prové i vers el qual ens orientem, i tenim un sol senyor, Jesucrist, pel qual l'univers existeix i pel qual nosaltres anem a Déu" (I Cor 8,5-6).

Si l'Evangeli ens ha seduït, aleshores la nostra passió és l'Evangeli. I l'Evangeli esdevé la realitat última, i totes les altres coses no passen de ser penúltimes. La passió per l'Evangeli, la passió pel Regne, unifica la nostra vida, d'altra manera inevitablement dispersa per la complexitat i varietat de

les nostres dedicacions i ocupacions. La passió per l'Evangelí ens dona la certesa que val la pena dedicar tota la vida a anunciar-lo: "L'amor de Crist ens esperona" (II Cor 5,14) "i pobre de mi si no anuncio la Bona Nova" (I Cor 9,16), justament perquè és força de salvació i Bona Nova per a tots els homes, i perquè és condemnaió de qualsevol pretensió d'autojustificació, de domini, d'enquadrament i de sectarisme.

La passió per l'Evangelí ens fa lliures, amb aquella llibertat que no és pretext per buscar el propi profit, sinó que és disponibilitat al servei dels altres, per alliberar-los de tots els jous que desfiguren la llibertat dels fills de Déu. La llibertat que capacita per adquirir, tot mantenint la comunió eclesial, aquella serena relativització que brolla del principi que només Déu és Deu, i que totes les altres coses: institucions pastorals, formulacions, normes i ritus estan al servei del Regne de Déu, horitzó últim de vida, de plenitud, de felicitat per a l'home

b) Pobresa

Pobresa en el sentit més ampli de la paraula, també pobresa de poder. Pobresa en el sentit material de la paraula, que comporta deseiement i austeritat, però al mateix temps pobresa espiritual, o sigui fruit de l'Esperit, que a cada moment i a cada lloc fa descobrir com s'ha de realitzar la pobresa alliberadora. Pobresa com a forma de privilegiar el ser per damunt del tenir, que ens permet adoptar una actitud de distanciament davant qualsevol ídol o poder.

Pobresa per estar al costat dels pobres sense retòriques, amb una caritat-servei eficaç, que fa visible l'Església com a comunitat que estima els pobres. Pobresa per barrar el pas al *diuen i no fan* i evitar la banalització freqüent de termes com solidaritat, fraternitat, compartir, etc.

Pobresa per adonar-nos que no hi ha res que sigui *meu*: parròquies, moviments, institucions, persones; ni que pugui ser utilitzat com a escambell. I per evitar les temptacions de gelosia, enveja, exclusivisme, afany de monopolitzar. Per no fiar-nos únicament del propi talent, seny o carisma personal, i aprendre a col·laborar i a prendre decisions compartides. Per defugir actituds bel·ligerants davant les crítiques i els atacs, tot sabent reconèixer els errors i els defectes dels cristians i de la institució eclesiàstica.

Pobresa, finalment, per acceptar que no arribem a tot, que som *servents inútils*, i que és Déu, en definitiva, qui condueix l'Església.

*En aquest context,
cal pobresa i
proximitat a les
persones, empatia
per a tot el que és
humà.*

c) *Coneixement per la realitat, proximitat a les persones, empatia per l'home i tot el que és humà*

Tant amb vista a l'evangelització com a l'educació de la fe de les persones de les nostres comunitats, és imprescindible una actitud d'apropament. Conèixer les persones, conèixer els seus condicionaments en tots els aspectes. Conèixer de la millor manera possible l'ambient del barri, la ciutat o el poble on ens movem. Conèixer els corrents de pensament que incideixen en els comportaments i en la configuració dels valors. I reconèixer els *valors* que viuen les persones, sense deixar de discernir críticament els dèficits, els contravalors i les reticències.

Situar aquest coneixement en un clima sincer d'empatia, d'interès, d'estimació. La proposta evangèlica necessita aquest clima de coneixement i d'afecte per poder incidir, provocar resposta i suscitar adhesions lliures. Si entenem la fe com l'acolliment personal i la resposta al do de Déu, hem de fugir de visions estereotipades i de presentacions estàndard. Hem de partir de la realitat de l'experiència personal, per pobra que ens sembli. I per això ens cal conèixer-la i valorar-la.

Això val, també, per als ocasionals que demanen els sagraments i per als convidats a les celebracions: sovint els mirem amb prejudicis, els rebem amb sospita i els tractem amb desconfiança i duresa. I això es nota. Certament, no es tracta de promocionar una pastoral de la simpatia, superficial i barata, que procura acontentar la clientela costi el

que costi, cedint a unes exigències sovint interessades i arbitràries. Però es tracta d'estimar les persones, creure –en principi– en la seva bona fe i en la seva bondat. I potser, altra vegada, de relativitzar aspectes secundaris propis d'una determinada cultura o sensibilitat, per retrobar la frescor, l'espontaneïtat i la llibertat de Jesús, tal com ens el presenta l'Evangelí.

Hauríem de fer visible el poder humanitzador de la fe, dissipant el malentès que és a la base del contenciós cristianisme-modernitat, segons el qual només es pot afirmar Déu a costa de l'home. Mostrant amb fets que reconèixer Déu no comporta una mena d'heteronomia, perquè aquesta acceptació de Déu coincideix amb la més secreta aspiració del nostre ser finit capaç de l'infinit. Fent nostre tot allò que “és decorós, just, amable i digne d'elogi” (Fil 4,8). Fent palès fins a quin punt eminent creure en Déu és oposar-se categòricament a qualsevol explotació, manipulació i utilització de l'home que és imatge de Déu i participa de manera finita de la seva condició d'absolut, i significa imprimir en cada home i en el si de la història humana aquest dinamisme que l'orienta cap a la divinització per gràcia. Hauríem de mostrar que els valors evangèlics, en els quals es concreta la manera de viure dels seguidors de Jesús, corresponen a la condició humana i a les més profundes aspiracions dels homes i són capaços de generar formes de vida i de cultura més dignes de la persona humana.

Potser caldria afegir, per acabar, que aquestes actituds personals no

exclouen, sinó que reclamen, les necessàries reformes en la presència institucional de l'Església, i també uns mètodes adequats. Tot això quedaria neutralitzat i desvirtuat en un context o un projecte que aparegui com a polèmic, que abusi dels raonaments i es redueixi a l'esforç per *convèncer* sigui com sigui, que intenti imposar-se sense un gran respecte a la llibertat, que reproduïxi sistemes de croada o passi per la utilització del poder com a

vehicle per a la transmissió de la fe. Hem d'utilitzar uns mètodes que insisteixin més en el testimoni encarnat en la vida, que no refusa la paraula com a recolzament i explicitació, i que fa joiosament present allò que constitueix l'anunci d'una gran alegria. Que entregui gratuïtament i pacientment l'Evangelí, sense l'obsessió d'uns resultats tangibles i que es manifesta, com algú ha dit, *en la intensitat d'una presència humil i en la remor de la felicitat.*

I. L'anunci de la presència de Déu en la vida i en la missió sacerdotal

---

Mn. BARTOMEU TAULER, vicari episcopal de Mallorca.

Redescobrir els eixos fonamentals

El prevere, home de Déu, home de Crist, home d'Església, només podrà recuperar amb lucidesa i reassumir amb goig la seva missió, si redescobreix els eixos fonamentals del cristianisme, allò que sosté la seva existència com a creient ¹.

Com expressava Mn. Mateu Terrats a la seva ponència *El prevere i els canvis de la nostra societat*: “cal esperar dels preveres que siguin radicalment creients; que reconeguin en la pregària i en la vida, en la predicació i en l'acció, la presència i l'Amor infinit del Déu vivent”. La reacció adequada i positiva davant la realitat que hem observat i les conseqüències que ens afecten haurà de ser “entendre-la com un desafiament, un kairós”, un signe del temps, una oportunitat de salvació que Déu ens ofereix; i aproximar-nos, com bons samaritans, als homes que pateixen la increença.

La realitat que afrontem com a persones, com a creients i com a preveres no és certament dolça ni fàcil, tant si li atorguem el nom de *crisi*, com si l'assumim sense traumes. Hem de

reconèixer que genera en molts de nosaltres incertesa i perplexitat, malestar i cansament. A la vegada, però, pot ser el detonant que faci saltar en el nostre cor l'espurna de l'esperança que ens animi a cercar i a aprofundir.

Dos textos paulins ben significatius ens poden guiar, com a pauta de vida i de tasca ministerial, en la recerca de l'Anunci de la presència de Déu, en l'intent de lectura creient de la nostra missió de preveres:

– “Demano al Pare gloriós (...) que il·lumini la mirada interior del vostre cor, perquè conegueu a quina esperança us ha cridat” (Ef 1,18). A la base de tot el que som i feim hi ha la llum indefectible del Pare de nostre Senyor Jesucrist. I l'esperança que no ens fallarà ens fa avançar confiadament vers el futur.

– “Procureu treure partit del moment present, perquè els temps que vivim són dolents (...) Mireu d'entendre què vol el Senyor de vosaltres” (Ef 5,16-17). Déu se'ns manifesta a través dels esdeveniments històrics, que són per a nosaltres història de salvació.

---

1. *Sacerdotes para evangelizar* Reflexiones sobre la vida apostólica de los presbíteros. N. 32. Com. Ep. Clero 1-02-1987. EDICE.

Tocats pel desafiament que ens ofereix la realitat, cal descobrir “els eixos fonamentals del cristianisme, les experiències originàries i fundants que cada generació ha de refer respecte de la persona vivent del Crist i de l’acció de l’Esperit Sant en els creients. És aquí necessària aquella saviesa cristiana, pròpia dels sants, que els permeté assolir a través de la multiplicitat de les realitats *allò únic necessari* i, a través del gran munt de coses, deures i accions, arribar al *Déu vivent*. Només així, enmig del quefer de cada dia o, al contrari, de l’avorriment que prové de la repetició, podrem trobar-nos amb Déu, acollir-lo com la nostra il·luminació i fortalesa (salmos 27; 18; 29; 35...), refer *des d’Ell* la nostra vida pecadora, conformar-la a la llum *del seu Fill encarnat* i deixar-la recrear com un home nou *per l’acció del seu Sant Esperit*.”²

El prevere ha de redescobrir els eixos fonamentals del cristianisme.

Caldrà a aprofundir en la comunió amb el Pare i el seu Fill Jesucrist, per tal que “anunciem (...) allò que hem vist amb els nostres ulls, que hem contemplat, que hem tocat amb

les nostres mans: la Paraula de la vida.” Perquè es vegi que “hem conegut l’amor que Déu ens té i hi hem cregut.”³

Quatre puntals

Vet ací quatre puntals bàsics, quatre actituds fonamentals per a reflexionar i viure, que ens ajudaran a pouar a les fonts de l’espiritualitat cristiana amb la nostra mateixa pobra experiència personal de fe, espiritual, pastoral, integral; que faran llum sobre el que som i el que feim com a persones, com a Església, com a moviments i institucions, per ser llevat dins la pasta del món.

1. *Som estimats pel Pare*. Ets cridat a la vida, escollit, preferit, valorat, alliberat, fet fill. Destinat a donar a conèixer amb fets i paraules aquest Amor i aquesta salvació, objectiu d’esperança, de felicitat, de vida. La carta als efesis i el Càntic de Zacaries guien aquesta consideració.

2. *Optam per Jesús*. Hem trobat Jesús, el Crist. És el Messies, el germà, l’amic, el salvador, el Mestre, el Senyor, el qui estima fins a la fi, el Vivent... La salvació no es troba en ningú més (Fets 4,12). Ell és únic, total, definitiu. La carta als filipencs il·lumina el nostre seguiment.

3. *Descobrim la saviesa de la creu de Crist, que resplendeix en la resurrecció*

2. *Sacerdotes para evangelizar*, doc. cit. 32. Sal 27,1; 18,2-3; 29; 35,3. St. Agustí, Confessions, I, 5,5.

3. I Jn 1,1; 4,16.

ció. La *saviesa* d'aquest món és ignorància; no ens deixem esclavitzar pels ídols i les seguretats de la nostra societat. Però visquem esperançats que el Crist ressuscitat “venç el món”. Les cartes als gàlates, la 1a als corintis i als romans ens revelen el rostre lluminós del crucificat: “Estic crucificat amb Crist (...) La meua vida, la visc gràcies a la fe en el Fill de Déu, que em va estimar...”⁴

4. *Creiem en l'Esperit, i rebem els seus dons en Església.* Els dons de l'Esperit han estat vessats i repartits en bé de tots. Ens cal treballar junts, creure que l'Esperit ha estat lliurat a l'Església i escampat arreu del món, i que Ell no ens ha regalat els seus dons de manera individual, de forma completa a cada un, sinó del tot a tota la seva Església. D'aquí deriva la comunió en la missió, la força que el Senyor desvetlla en el conjunt, en l'equip, en la corresponsabilitat a l'hora d'evangelitzar.

1. Ets estimat

Ets cridat a la vida, escollit, preferit, valorat, alliberat, fet fill. Destinat a donar a conèixer amb fets i paraules aquest Amor i aquesta salvació, objectiu d'esperança, de felicitat, de vida.

El Càntic de Zacaries (Lc 1, 67-79) i el Càntic de lloança al Pare per la gràcia de Crist i el do de l'Esperit (Ef 1,3.14) recullen el *leitmotiv* d'aquest títol d'amor i de benedicció.

Beneït sigui el Senyor. Tot prové d'Ell, Ell és la font de la vida, del món, de la meua vida personal, concreta: la meua història personal, pares, educadors, preveres, amics, poble, cultura...

Ens escollí: segons la seva benèvol·la decisió (Ef 1,5). Com ho havia anunciat de temps antic (Lc 1,70). Des de les entranyes de la mare (Gal 1,15-16). Abans de crear el món (Ef 1,4), en la crida gratuïta a ser home, imatge de Déu, a pertànyer a Crist: a ser fills seus per Jesucrist (Ef 1,5), a formar part de la seva colla, de la comunitat de salvats: a ser sants (Ef 1,4), a proclamar vida: faràs saber al poble que li ve la salvació... (Lc 1,77) ens ha fet conèixer el seu disseny secret (Ef 1,9)... Veniu amb mi i us faré pescadors d'homes (Mc 1,17).

En resposta a la perplexitat i el dubte, deixem que l'Esperit reforci en nosaltres allò que és fonamental.

En resposta a la perplexitat i al dubte, deixem que l'Esperit reforci en nosaltres allò que és fonamental:

“Que procuris revifar el do de Déu que has rebut per la imposició de les meves mans. Déu no ens ha donat un esperit de covardia, sinó un esperit de fortalesa, d'amor i de seny

4. Gal 2,19-20

”Ell ens ha salvat i ens ha cridat amb una vocació santa (...) per la seva pròpia decisió i per la gràcia que (...) ens havia concedit en Jesucrist.

”Sé en qui he cregut, i estic segur que és prou poderós per a guardar fins a l’últim dia el tresor de la fe que m’ha estat confiat.” (2Tm 1, 6-12).

“Si afirmam amb força i constància la veritat de ser escollits, prest descobrim dins nosaltres un viu desig de mostrar als altres la pròpia condició d’elegits (...) Aquest és el gran goig de ser elegit: descobrir que els altres ho han estat també.”⁵

Som beneïts. Beneir és afirmar, dir sí a la condició d’estimat d’una persona. “El Pare ens ha beneït en Crist, amb tota mena de benediccions” (Ef 1,3). La benedicció de Déu, en el sentit ple de la paraula, és el seu Esperit Sant (Rm 8,15).

Podem sospitar que moltes persones pateixen el sentiment de ser *maleïdes*: gent que es queixa i lamenta, que es dol de les coses i de les persones amb amargor d’un esperit passiu de resignació... Moltes persones ens sentim víctimes d’un món que no podem canviar. Així i tot, cal dir que només les benediccions diuen la veritat.

Caldrà lluitar, per tant, contra l’autosuficiència; contra l’enveja i l’agressivitat; contra la gelosia, la

competitivitat i la indiferència enfront de l’altre; contra la idolatria; contra el desànim, el pessimisme i l’automenyspreu...

Com a fet quotidià, podem descobrir la *ruptura del cor*: l’immens sofriment d’unes relacions rompudes, la sensació del qui se sent rebutjat, ignorat, menyspreat, deixat de banda... És vital que *retrobem el goig de viure junts*, malgrat que constatem amb dolor la nostra incapacitat d’aconseguir-ho de forma adequada. I, certament, un dels terrenys on més sentim aquesta ruptura és *l’afectivitat i la sexualitat*, que neixen dels més profunds anhels del cor humà i formen una trama d’arrels, d’emotivitat, de forces passionals, on es poden donar les més grans angoixes, si no s’encaminen degudament.

La pregària, en el silenci, ens fa escoltar la moció de l’Esperit, la veu suau de Déu⁶ que ens diu coses bones de nosaltres mateixos. Cal estar atents a les benediccions que ens arriben a cada moment. Quantes benediccions ens esperen, si no duim presses, i si sabem estar atents!

I quan vivim la certesa de ser beneïts, ens atreu un desig profund de beneir els altres. Ningú no es pot sentir convocat a la vida amb malediccions, xerrameques, acusacions o inculpacions... El beneït sempre transpua benedicció.⁷

5. NOUWEN, Henri J. M. *Tú eres mi amado*, ed. PPC, 1996. P. 43 i següents.

6. IR 19,12: profeta Elies.

7. NOUWEN, op.cit. Vide Rom 8,1-4; 5,1-5; 8,35-3.

*El beneït sempre
traspua benedicció,
i d'aquí els preveres
poden extreure una
lliçó positiva.*

D'aquí els preveres en podem treure una lliçó positiva de convivència i benedicció, per al nostre estímul personal i comunitari, molt fecunda per a la germanor i per a la pastoral. Perquè fins les nostres ferides són part essencial del teixit de les nostres vides, i *beneïdes* oportunitats d'humilitat, de sa realisme, de disposició per a una mirada lluminosa sobre el món, l'Església, els germans preveres, els laics que participen als nostres grups i comunitats.

Podem ser realment servents petits, insignificants als ulls d'aquest món, en el qual la majoria es mou només per criteris d'eficàcia, de poder, de recerca d'èxit. Però quan ens donam compte que Déu ens ha escollit des de tota l'eternitat, que ens ha enviat al món com a beneïts, passant pel sofriment i malgrat tantes malediccions, ¿no podem confiar que les nostres petites vides es multiplicaran i podran omplir les necessitats de moltes persones?

Uns dels actes de fe més grans és creure que els pocs anys que vivim en aquest món són com la petita llavor plantada en una terra molt fèrtil. Però perquè aquesta llavor doni fruit, ha de morir (Jn 12,24).

Que distinta seria la nostra vida, si fóssim capaços de creure que qualsevol petit acte de fe, qualsevol gest d'amor, qualsevol paraula de perdó, qualsevol petita mostra de goig i de pau... es multiplicaran! Si ho coneguéssim i creguéssim de veritat, podríem saltar d'alegria.

Ens trobem encara molt lluny d'aquesta actitud i d'aquesta manera de pensar. Però sapiguem agrair cada petit entrellum de la veritat. Creiem i esperem que el nostre breu viatge per aquest món, fàcilment oblidat, continuarà donant vida a les persones a través de tots els temps i de tots els llocs.

Hem de predicar i viure la Bona Notícia del Regne: per l'amor entranyable del nostre Déu; mogut pel seu amor als nostres pares i pel record de l'aliança santa... Per amor, ens destinà a ser fills seus (Lc 1, 72.78; Ef 1, 4b-5).

“L'amor consisteix en això: no som nosaltres qui ens hem avançat a estimar Déu; ell ens ha estimat primer, i ha enviat el seu Fill com a víctima que expia els nostres pecats.” (IJn 4,10)

“Ja que Déu ens ha estimat primer, estimem també nosaltres...” (IJn 4,19)

A la paràbola del *pare bo* (Lc 15,11-32), Jesús ens ha descobert el tresor del seu Evangelí: l'Amor del Pare-Mare, que espera, acull amb goig, allibera, vesteix, dignifica i ofereix un perdó total i sense condicions.

El Déu i Pare entranyable “ens ha concedit aquesta saviesa i aquesta pe-

netració que tenim” (Ef 1,8); “guia els nostres passos per camins de pau (...) Perquè li donem culte amb santedat i justícia tota la vida” (Lc 1,75.79).

2. L'opció per Jesús. El seu seguiment

Només Jesús el Senyor dóna sentit a la nostra existència. La seva descoberta és per a nosaltres l'atracció del camí vertader, la llum de la veritat feta carn, la força d'una vida que no es marceix.

El seguiment de Jesús suposa un llarg procés que s'inicia amb la trobada d'una amistat: “Veniu, i ho veureu (...) I es quedaren amb ell aquell dia” (Jn 1,39); amb el sí generós a una crida: “Deixaren immediatament la barca i son pare i el van seguir” (Mt 4,22).

El seguiment de Jesús és un llarg procés que s'inicia amb la trobada d'una amistat i amb el sí generós.

Es reforça amb la confessió de fe espontània, que sorgeix en el cor i en la paraula com a do del Pare: “Tu ets el Crist, el Fill del Déu vivent” (Mt. 16,13-20).

Trontolla quan passa per moments de dubte, d'incerteses, de por: “Mestre, ens enfonsam” (Lc 8,24); quan el deixeble confon el camí de servei

del Crist amb ambicions de poder: “Concedeix-nos de seure amb tu a la glòria...” (Mc 10,37); quan es veu temptat pel cansament i per la defecció de molts: “També vosaltres em voleu deixar? —Senyor, a qui aniríem? Tu tens paraules de vida eterna” (Jn 6,68).

Es torna a inflamar pel testimoni i la conversió de gent allunyada: “Nosaltres mateixos l'hem sentit, i sabem que aquest és realment el salvador del món” (Jn 4,42). Pot caure al fons de la negació i de la traïció: “No sé ni entenc de què parles (...) Jo no conec aquest home de qui parlau” (Mc 14,71). Es deixa retrobar per la veneració i misteriosa confessió que inspira la mort d'un que ha estimat fins a la fi: “És veritat: aquest home era Fill de Déu” (Mc 15,39). La decepció es torna llum i entusiasme, amb el do del Ressuscitat: “Se'ls obriren els ulls i el van reconèixer” (Lc 24,31)... “Senyor meu i Déu meu”. “És el Senyor” (Jn. 20,28; 21,7). De tal manera que els deixebles, abans porucs i tancats, ara confessen i proclamen “que Déu ha constituït Senyor i Messies aquest Jesús que vosaltres vau crucificar” (Fets 2,36), i “que en ningú més trobam la salvació” (Fets 4,12).

Com Jesús, el prevere ha de ser *solidari amb els homes i dones del nostre món*, en seguiment de la radical solidaritat de Crist amb la humanitat, des de la seva encarnació fins a la creu. I aquesta solidaritat l'ha d'exercir sobretot amb els pobres i oprimits; vivint, per tant, amb una actitud de pobresa, signe de confiança provident en Aquell que ens envia, com anunci

de llibertat, com a ferment de fraternitat evangèlica, com a actitud de joiosa gratuïtat, com a defensa de la justícia pel Regne ⁸.

El *celibat* mirat en positiu, defugint exclusivismes i elitismes, va ben unit a l'espiritualitat de la missió que comporta el seguiment de Crist com a deixebles. El celibat sacerdotal, com a total llibertat i disponibilitat per a seguir el Crist, és una forma radical de servir el Regne de Déu que arriba, sempre en el context de les Benaurances, el sentit de les quals queda fosc per als "lletrats i entesos".

El prevere ordenat representa, per altra banda, Jesucrist cap i pastor. La figura del ministre amb la seva autoritat significa que Jesús i la seva salvació són anteriors a la comunitat. Però, alhora, el ministre *ha d'exercir l'autoritat del Senyor Jesús com un servent*, lluny dels mòduls de poder i de les seves claus ideològiques: "El més important d'entre vosaltres ha d'ocupar el lloc del més jove, i el qui mana el lloc del qui serveix" (Lc 22,26). Cal evangelitzar l'autoritat en l'Església, entendre-la i exercir-la amb esperit evangèlic. ⁹

3. La saviesa de la creu

La *saviesa* d'aquest món és ignorància, afirma Pau. No ens podem deixar esclavitzar pels ídols que ens ofereix la nostra societat, ídols temp-

tadors de l'èxit fàcil, de l'aparença, de la manipulació, del poder; ens hem d'alliberar també dels ídols de les *seguetats*, fins i tot espirituals, ídols amb peus de fang. Cal que ens alliberem també dels ídols de les solucions que ens podrien venir de la pura *programació*, dels plans, de les normatives, dels *mètodes*...

Cal alliberar-nos dels ídols de les solucions que ens podrien venir de la pura programació.

"Déu me'n guard de gloriar-me en res si no és en la creu de nostre Senyor Jesucrist..." (Gal 6,14). "Nosaltres prediquem un Messies crucificat" (IC 1,23). "Mentre era enmig de vosaltres, vaig decidir de no conèixer res més que Jesucrist, i encara crucificat..." (IC 2,2).

Un Crist, però, que ens omple de confiança, perquè ens comunica el coneixement intern que Ell "és la clau, el centre, la finalitat de la història humana..., el goig del cor humà i la plenitud total de les seves aspiracions" (GS).

"Com pot la suau bellesa del Crucificat portar salvació a aquesta humanitat cínica i cruel? —es pregunta el

8. Cf. Lc 4, 17-21; PO 6c. Doc. cit.: *Sacerdotes para evangelizar*, n. 107-109.

9. Doc. cit. n. 109-111

cardenal Martini— (...) Al llindar de l'Any Jubilar semblen tornar les dramàtiques preguntes de sempre, arrelades en el dolor humà: quin sentit té la història? Com Déu es revela en la tragèdia? Per què el Pare de les misericòrdies sembla callar davant les sofrències de les seves criatures? Per què permet que entre aquestes hi hagi tant odi i tanta violència?

Se'ns imposa el conjugar l'avui del dolor humà amb l'avui de Déu Salvador. La Pasqua revela el sentit de la història. En aquest amor revelat a la creu és possible reconèixer i indicar a tothom la bellesa que salva.

La bellesa es nega allí on el mal sembla triomfar. Però també és negada on ja no hi ha joia, alegria, on manca l'entusiasme de la vida de fe; i no parlem aquí de patiments físics, psíquics, espirituals... al fons dels quals hi ha la pau i el testimoniatge del sentit d'una vida entregada. Parlem de la mediocritat, del càlcul egoista, de l'habitud repetitiva i buida...

Que també els preveres s'interroguin si a vegades la rutina o les desil·lusions que no manquen no han gastat l'entusiasme dels inicis. Cal recordar aquí la carta a l'església d'Efes de l'Apocalipsi: “tinc contra tu que no tens l'amor que abans tenies (...) Converteix-te i torna a obrar com abans” (Ap 2,4-5).¹⁰

La benedicció porta a l'entrega fins a la creu

Perquè el Pare ens estima, ens ha redimit (Lc 1,68) i ens ha enviat el seu Fill, que ens salva, alliberant-nos dels enemics, de la por... (Lc 1,68.71.77). Per la seva sang, hem obtingut la redempció, el perdó dels nostres pecats (Ef 1,7). La redempció ens ve per una entrega, una mort, un sacrifici.

En l'entrega es verifica que som elegits, beneïts i romputs, no sols en atenció a nosaltres, sinó per viure per als altres. Hem sentit dir i hem predicat moltes vegades que ningú és realment feliç per allò que té; una vida feliç és una vida entregada als altres... “Si el gra de blat, quan cau a terra, no mor, queda ell tot sol, però si mor, dona molt de fruit” (Jn12, 24-25).

Mirem d'evitar el sofriment, però el primer pas per guarir l'angoixa és assumir-lo.

Sovint, responem al sofriment, intentant d'evitar-lo, preterint-lo. Sabem, però, que la primera passa per a curar l'angoixa i els sofriments és assumir-los, sortir al seu encontre, familiaritzar-nos amb ells. Mirem fit a fit les nostres ruptures, amb dolcesa i afecte.

10. *Quina bellesa salvarà el món?*, carta pastoral per al 1999-2000, del card. Carlo M. Martini, arquebisbe de Milà. D. E. 730, 15-XI-99, pp. 616-627.

Necessitem algú que ens asseguri que hi ha pau més enllà de l'angoixa, vida més enllà de la mort, amor més enllà de la por i dels temors. El sofriment no té per què ser un obstacle per al goig i la pau que tant desitjам. El gran secret de la vida espiritual de fills o filles de Déu és que tot el que vivim (sigui alegria o tristesa, goig o pena, salut o malaltia) pot ser part del nostre camí vers la plena realització...

La creu ens manifesta qui és el nostre Déu

La mort i la resurrecció del Fill de l'home són el lloc en què la Trinitat es revela definitivament al món com amor que salva... El Pare és el qui lliura a la mort el Fill per nosaltres; el Fill és qui es lliura per amor nostre; l'Esperit és el consolador en l'abandó, lliurat pel Fill al Pare a l'hora de la creu, i pel Pare al Fill en la resurrecció (Jn 19,30; Rm 1,4).

I el qui ha trobat el Ressuscitat és enviat per ell a ser testimoni.

L'espiritualitat del servent de Jahvé

Sobre el prevere recau el pes de l'evangeli: pes de glòria (un tresor amagat, una perla de gran valor: el Regne, el Senyor gloriosament ressuscitat). Pes d'ignomínia, com el que li suposà

al mateix Jesús, que va haver d'acreditar el Regne amb la seva vida atacada, amenaçada i, a la fi, crucificada.¹¹

És el que explicava el bisbe Uriarte, fa tres anys:¹²

a) *Una espiritualitat de la fidelitat, no de l'èxit.* El Servent acaba malament. La seva fecunditat és un fruit a llarg termini. La seva trajectòria no és l'èxit immediat i visible. Evangelitzar sempre ha estat dur; i la inapetència religiosa actual fa més intensa i dolorosa la sensació d'infecunditat pastoral. Observem la dinàmica de les paràboles del Regne: el sembrador, el jull, la mostassa, el llevat (Mt 13, 1-46).

Al llarg de la seva vida pública, la consciència humana de Jesús va comprendre cada vegada amb més profunditat que el Pare li demanava fidelitat, no èxit immediat (la carta als hebreus diu que el Fill aprengué "fidelitat". I el Pare va escoltar el Fill; però "al tercer dia"...

La fidelitat es posa a prova i s'enforteix quan Déu s'amaga. És llavors que comprem millor que Déu és diferent de les seves mediacions d'abundor o escassetesa, de pans o de pedres, de desert o de Tabor, de Babilònia o de Jerusalem. Intuïm dolorosament que Déu no està més lluny en temps d'inclemència. El Pare no estigué mai tan a prop del Fill com a la creu...

11. Doc. cit. S.E., I, 33.

12. *Aproximació panoràmica a l'espiritualitat dels preveres*, JUAN M. URIARTE, reflexió als arxiprests de Barcelona, 29-30 set. 1997, a *Quaderns de Pastoral*, núm 162, nov. 97, p. 12.

b) *Una espiritualitat del servei amagat.* Quan la dinàmica social ens ha fet baixar dels llocs eminents i privilegiats... aquesta situació nova interpel·la la nostra espiritualitat i ens obliga a cercar i a respondre.

Jesús és el *diakonos*, l'humil servent de la taula... El *doulos*, l'esclau que renta els peus... Som convidats a viure un amor d'identificació amb Jesús, amor que ens ajuda a comprendre que Déu prefereix les mediacions pobres; aquest amor ens donarà la saviesa i el gust de servir des de baix, com ho féu Jesús mateix.

c) *Una espiritualitat que porta un estil pastoral ple de serenor i de goig.* La voluntat evangelitzadora de Jesús no el deixa caure en una passivitat apàtica, però tampoc no li lleva la pau i la serenor; no tingué la pretensió de solucionar-ho tot.

Més important que la quantitat de tot el que fem és la manera, l'estil com ho fem. És vital que aquest mode, aquest estil, deixi traspuar el Senyor que actua per mitjà nostre.

Ni una acció reduïda als mínims obligats, ni una acció frenètica carregada d'ansietat. El Senyor present i operant en el nostre ministeri ens inspira un estil pastoral diferent, més assossegat, i sobretot més ungit d'alegria i de pau.

Amb els dolors de part, contribuïm al naixement d'un món nou

En cada apòstol s'esdevé diàriament una mena de celebració de la mort i resurrecció de Jesucrist, i és en la pregària on rebem la llum per tal de descobrir-ho amb claredat... encara que portem aquest tresor en gerres de fang.¹³

En cada apòstol s'esdevé diàriament una mena de celebració de la mort i la resurrecció de Jesús.

Ser missatger de la mort i resurrecció de Jesús i ser president de l'assemblea, que celebra l'Eucaristia en nom del mateix Jesús, reclama de nosaltres disposició al sacrifici. El prevere haurà de comptar amb el possible rebuig, i acceptar que la seva missió pot anar rodejada de fracàs, d'humiliacions, de llargs silencis...

La identificació amb la passió i mort de Crist ens condueix a veure que el nostre món, bo en si mateix, sent la divisió en el seu interior, el dolor, la incapacitat d'aconseguir allò que desitja més profundament, i que està amenaçat per la mort a causa del pecat.

Malgrat tot, units al Senyor ressuscitat, podem rebutjar una visió purament negativa del món, ja que sabem que ha estat regenerat per la mort i resurrecció de Crist i està cridat a la consumació de la glòria.

4. Creiem en l'esperit

El ministeri ordenat és un carisma permanent de l'Esperit Sant atorgat a l'Església, arrelat en la successió apostòlica per al servei autoritzat de l'Evangeli en representació de Crist Cap i Pastor.¹⁴

Els dons de l'Esperit han estat vessats i repartits en bé de tots. Ens cal treballar junts, creure que l'Esperit ha estat vessat a l'Església i en el món, i que Ell regala els seus dons, així com vol. “Quan un membre sofreix, sofreixen amb ell tots els altres, i quan un membre és elogiat, tots els altres s'alegren amb ell.”¹⁵

Llegint, aquests dies, sant Efrem a la Litúrgia de les Hores, se'ns recorda que hem de compartir aquests dons; hem de donar i rebre; no som autosuficients. Perquè l'Esperit, que s'ha vessat tot Ell, no ens ha regalat els seus dons de manera individual, de forma completa a cada un, sinó del tot a tota la seva Església, i sense mesura:

“L'assedegat gaudeix de la beguda i no s'entristeix perquè no pugui esgotar la font. Que la font triomfi sobre la teva set i no la set sobre la font. (...) Agraïeix el que has rebut i no t'entristeixis per l'abundor de coses que han sobrat...”¹⁶ Cal que l'Esperit triomfi sobre els dons particulars, i no el carisma personal per sobre l'Esperit, que és donat al cos de l'Església.

L'Església és el lloc de trobada amb l'amor bell i vivificador del Pastor, el Crist Jesús. Allà, el bell Pastor hi parla al cor de cadascuna de les seves ovelles, i fa present en els sagraments el do de la seva vida per nosaltres. L'Església és, en aquest sentit, l'Església de l'Amor, la comunitat de la Belleza que salva...

Ser cridats a servir aquesta Església amb la totalitat de la pròpia existència, en el sacerdoci i en la vida consagrada, és un do bell i preciós, que fa exclamar: ‘La part que m’ha tocat és deliciosa, i m’encisa la meva heretat.’¹⁷

L'Esperit anima una autèntica pastoral de conjunt

“L'estructura del nostre ministeri és essencialment comunitària”¹⁸ El nostre ministeri no sols està destinat a generar la comunió en el Poble de Déu, sinó que en si mateix és essencialment

14. Sínode Extraordinari de Bisbes, 1985.

15. Cf. II C 12, 4-11; Ef 4,4-6; Rm 12, 3-8; IC 12, 26.

16. Del comentari de St. Efrem diaca, al *Diatéssaron* (c. 1, 18-19, cfr. Lit. Hores I, dium. VI ord., p.722),

17. Card. MARTINI, doc. cit.: *La belleza que ens salva*.

18. *Pastores dabo vobis*.

El nostre misteri és essencialment comunió: som sacramentalment germans.

comunió: som sacramentalment germans. La nostra fraternitat específica prové directament del sagrament de l'Orde. La comunió en el ministeri s'expressa i es verifica en el treball pastoral compartit.

La tradició ens ha deixat la figura noble i austera d'un prevere amb un fort coeficient d'individualitat, de solitud i d'independència, amb un concepte de responsabilitat exclusiva sobre el ramat; així s'educava en els seminaris.

Més tard, amb el Concili, arribà un corrent de vida comuna i de treball compartit. Tal volta idealitzat, fou assumit amb certa ingenuïtat i entusiasme per una generació de preveres. Aquestes realitzacions han davallat molt aquests darrers anys, i a vegades han esclatat violentament i han deixat gent escalivada i ferida.

Avui, amb una reflexió teològica més rica, amb una experiència que ens ha ensenyat un sa realisme, en unes circumstàncies de penúria quantitativa de clergat, cal que seguim aquesta ruta comunitària i corresponsable, marcada per la naturalesa del nostre ministeri, l'edificació de la comunitat i la mateixa salut integral del prevere.

Tots els esforços d'aproximació i d'acompanyament envers les perso-

nes, tenint present sensibilitats diverses, procedències, grups, edats, etc. podran servir per crear o reforçar mitjans adequats per al que anomenam *pastoral de conjunt*, des de la potenciació dels arxiprestats o dels equips de rectors solidaris, fins a llocs que facilitin la posada en comú de les vivències humanes i espirituals, de compartir la taula i la sobretaula...

Per acabar, vull transcriure aquestes paraules interpellants d'un tal Bisbe Hazim a la convenció ecumènica d'Upsala de 1968, que uns altres atribueixen al patriarca Atenàgors:

“L'Esperit Sant és la novetat personal que actua en el món. És la presència de Déu en nosaltres que s'uneix al nostre esperit (Rm 8,16).

*Sense Ell... Déu resta lluny,
Crist roman en el passat,
l'Evangeli és lletra morta,
l'Església és una simple organització,
l'autoritat és un despotisme,
la missió, una propaganda,
el culte, un pur record,
i la praxi cristiana és una moral d'esclaus...*

Però amb Ell, i amb una col·laboració indissoluble...

*el món sencer pateix dolors de part per a infantar el Regne,
l'home lluita contra la corrupció,
el Crist ressuscitat és aquí,
l'Evangeli és poder de vida,
l'Església significa la comunió trinitària,
l'autoritat és un servei alliberador,
la missió, una Pentecosta,
la Litúrgia és memorial i anticipació,
l'acció humana esdevé divinitzada.”*

II. Com vivim els capellans l'anunci de la presència de Déu, i com el trasmetem als laics

---

Tant de bo la trobada d'aquests dies ens serveixi per fer una lectura creient de la realitat que vivim, patim i treballam amb l'esperança que pugui ser transformada, segons el projecte de Déu. És enmig d'aquesta societat "marcada per la secularització i el pluralisme (...) on hem de desvetllar el goig d'anunciar l'Evangeli del Regne de Déu." ¹⁹

Per això, cal que ens ajudem els uns als altres a anar més a fons: il·luminats per l'Esperit i pel seu projecte sobre la història (Déu té designis de pau i de salvació sobre el món que crea i estima), descobrirem que és possible trobar Déu en la realitat quotidiana i en la vida pastoral, en els fets i els esdeveniments de la història del nostre *llogaret global*, en l'evolució vertiginosa de la nostra societat; també, naturalment, en les nostres molt concretes i quotidianes situacions: en la pastoral parroquial, en les demandes inesperades que rebem, en la relació oberta i gratuïta amb persones que cerquen o simplement s'acosten a *complir...* i podem oferir-los interrogants i interpel·lacions; de manera especial amb els laics que senten al cor la crida del

Mestre i sobre les espatlles la responsabilitat de l'evangelització.

Com ens deia mossèn Terrats: "se'ns demana que visquem la fe de l'Evangeli com a força de salvació; que manifestem un inequívoc sentit de pertinença eclesial, i que sapiguem reconèixer amb senzillesa que ens necessitem tots..." ²⁰

Ens hem de deixar convèncer que la trobada amb el Senyor és a l'abast.

Primer, ens hem de deixar convèncer que la trobada amb el Senyor, la contemplació des dels ulls de Déu de les situacions que ens envolten, és a l'abast de les nostres mans, de la nostra vida amarada de fe, perquè li ha posada Ell mateix, com un do preuat.

Si els preveres vivim primer aquesta presència reconfortant, la conseqüència espontània d'aquesta actitud contemplativa serà la transmissió

---

19. Concili Provincial Tarraconense, resolució 1 a).

20. TERRATS, M. Ponència "El prevere i els canvis de la nostra societat", introd. (Jornades A.S. 22-02-2000)

Si els preveres viuen aquesta presència reconfortant transmetran la consciència joiosa de ser estimats.

joiosa de la consciència de ser estimats. Com la gerra de fang, transpuarem l'aigua de vida, el gran regal de la gràcia, del Regne, que portam al cor de la nostra pròpia feblesa.

Per tal de deixar-nos penetrar per aquesta nova actitud, us presentaré uns elements que ens ajudin a reflexionar en la dimensió teòrico-pràctica de la nostra vida ministerial:

El Sínode de Mallorca cerca la identitat del ministeri sacerdotal en el pla de Déu per salvar el món, en la missió nascuda al si de la Trinitat –el Déu-amor-sense-límits i felicitat suprema en comunió– que vol que tot-hom arribi a aquesta felicitat d'estimar definitivament.

Aleshores, presenta *l'espiritualitat específica del prevere*,

- com originada en la *criada* rebuda personalment de Crist;
- que arrela en la *caritat pastoral*, i
- i en *l'ofrena gojosa* de la vida al seu Senyor per mitjà del carisma del

celibat, veritable mediació per a un amor més intens i total als germans sense excepcions, especialment als més petits i desvalguts...

– Així es fa seus, amb paciència i voluntat constant, els *sentiments de Crist* (Fl 2,5), *Pastor i Servidor* de tots, i

– esdevé així enmig de la comunitat *germà* entre els germans i

– *testimoni de l'amor* incondicional de Déu i de la seva misericòrdia...

– *obert a la realitat* del món que ha d'evangelitzar i

– *encarnat* en la terra amb la qual es troba lligat i *compromès*...

– Amb això, i exercint les notes que defineixen el seu ministeri: *sacramentalitat, col·legialitat, secularitat*...

...serà feliç i capaç d'anunciar amb goig i entusiasme la Bona Nova als germans. ²¹

Els preveres, per tant, intentant de seguir i imitar l'únic Bon Pastor que és Crist, cercaran els mitjans adequats per tal de viure joiosament la seva entrega i servei als germans. Sens dubte, tot parteix d'una crida amorosa i gratuïta del Pare, i aquesta crida és subratllada per la vocació de Jesús, “que cridà els qui va voler.” ²²

Però, potser aquí convingui subratllar la germanor, la proximitat i l'acompanyament que han de conformar les actituds del prevere com a

21. Constitucions Sinodals de l'Església de Mallorca (21 maig 1999), 4.1.5 D, p. 82.

22. Mc 3,13.

***Potser convingui
subratllar la germanor,
la proximitat i
l'acompanyament.***

deixeble. No amb ínfulas de *mestre*, sinó amb obediència de deixeble, ja que només podran arribar a ensenyar quan hagin après a escoltar. I així aprofundiran en el coneixement, en l'experiència personal, en l'obertura sense prejudicis a la realitat digna de ser considerada, perquè des d'ella Déu es revela i parla, i obre camins vers la salvació. S'hauran de fer sensibles a la *interpretació de les situacions, al discerniment evangèlic: interpretació que neix sota la llum de l'Evangeli, de l'Evangeli vivent i personal que és Jesucrist, i amb el do de l'Esperit...*²³ Cal que *escrutin a fons els signes dels temps, per tal de respondre als perennes interrogants de la humanitat*.²⁴

***Cal que els preveres
escrutin a fons els
signes dels temps per
tal de respondre als
grans interrogants.***

Els preveres podrem viure, nosaltres primer, l'Anunci del Déu Vivent,

si pregam, vivim i celebrem l'Eucaristia; si ens obrim activament a la comunió col·legial; si tenim els peus ben posats sobre la terra, i els ulls atents a la gran obra de Déu, que són els seus fills, lliures i capaços d'amor. Aquesta vivència d'estimar Jesucrist sense haver-lo vist ens ha d'omplir d'una alegria tan gloriosa, que no hi ha paraules per a expressar-la.²⁵ Per tal que la passió per l'Evangeli unifiqui la nostra vida, malgrat la complexitat de les nostres dedicacions..., ens faci lliures i disponibles al servei dels altres, alliberant-los de tots els jous... ens porti una actitud de pobresa de poder, d'austeritat i de llibertat enfront dels ídols..., per estar al costat dels pobres... amb un servei eficaç..., amb la humilitat que ens fa prendre decisions compartides... Ens aproxima a les persones, reconeixent els seus valors..., fent visible el poder humanitzador de la fe..., que s'oposa categòricament a qualsevol explotació i manipulació de l'home...²⁶

***El prevere ha de ser
un creient madur que
acompanya els
germans laics, capaç
de respondre a
desafiaments inèdits.***

23. *Pastores dabo vobis*, de Joan Pau II, n. 10. Com. Ep. Sem. i Univ. Com. Ep. del Clero, 1992.

24. *Gaudium et Spes*, n. 4, del Concili Vaticà II.

25. IP 1,8.

26. TERRATS, M. Pon. cit. Jorn. A. S. 2000: part final "Actituds pastorals".

El prevere ha de ser un creient madur, que acompanya els germans laics

El mateix Sínode de Mallorca dibuixa també la figura del prevere certament amb trets ideals, posant el llisó ben alt:

- Caldrà que el prevere sigui capaç de *respondre* a desafiaments inèdits,
- que sigui avui més missioner que en èpoques passades.

El prevere ha de ser avui més missioner que abans.

- Haurà de ser una *persona madura*,
- amb una *fe profunda*, arrelada en el seu cor i teològicament reflexionada;
- amb una vida *espiritual* intensa;
- amb una *caritat* desinteressada en funció del Regne i del seu *servei*;
- amb una capacitat notable de *discerniment* i judici;
- amb un *tacte psicològic* apropiat a la seva tasca d'acompanyant de la fe de molts de germans;
- amb una *acceptació radical de la dificultat* que l'Evangelí comporta en el si de la nostra societat actual"²⁷

Cal no tenir por de conèixer i d'implicar-nos en els problemes que carreguen la família, el treball, l'economia. Hem d'aprendre el llenguatge actual, aquell que resulta intel·ligible a la ma-

El prevere ha d'aprendre el llenguatge actual, aquell que resulta intel·ligible a la majoria de la nostra societat.

joria de la nostra societat, en paraules, signes, expressions, símbols i testimonis. Només atents i encarnats a la realitat tal com és, podem respondre amb humilitat i decisió a la vegada als nous desafiaments que se'ns presenten.

Se'ns ha d'exigir més que mai una fe profunda, per poder donar raó de l'esperança que tenim, i que és l'específic que esperen de nosaltres els laics cristians i també totes les persones que cerquen el sentit de l'existència i autèntiques motivacions per a unes relacions socials humanes, justes, solidàries.

Quant a les relacions preveres/laics, i l'entrega de missió de forma més decidida als laics, el mateix Sínode parla de la necessitat de *desfer-se de monopolis clericals abusius i innecessaris*, per tal que els laics puguin assolir el lloc que els correspon. Per altra banda, la formació capacitarà el laic per a una lectura creient de la història i del món actual, fruit de la qual serà *el seu testimoni i l'acció evangelitzadora*. Els preveres hem de considerar objectiu preferent de la nostra tasca pastoral la promoció de grups

laïcals, per a una autèntica *corresponsabilitat*, amb *autonomia i maduresa*. Aquesta preferència comportarà que animem la promoció de *la militància dels laics en els sectors més actius de la societat*: l'economia, l'empresa, el treball, el turisme, els professionals, la cultura, la ciència, les arts, els mitjans de comunicació, les associacions, el voluntariat, etc.²⁸

Se'ns requereix que aportem saviesa i discerniment, en l'acompanyament de la fe dels germans, i aprenuem a tractar les persones procurant fer surar les actituds positives.

Disponibles a l'Esperit

Nosaltres hem de restar disponibles a l'obra de l'Esperit, cal que li oferim la nostra persona i la nostra vida, com una *eina* a punt. Però l'Esperit és el veritable protagonista de l'evangelització profunda, de la conversió, de la salvació.

“A base de preocupar-nos massa dels mitjans que cal emprar per a ser bons preveres, correm el risc d'oblidar Aquell únic que fa de nosaltres uns preveres, uns bons preveres: l'Esperit de Déu”²⁹, amb una reflexió sobre el qual acabàvem la primera conversa.

Amb responsabilitat i coratge, haurèm de veure les maneres més con-

venients per tal de mantenir l'eina de la nostra personalitat i les nostres qualitats:

a) Hem de *conrear les aptituds humanes i intel·lectuals*: de comunicació i d'empatia, de judici i discerniment; i el que podem anomenar les qualitats del cor (que suposa tenir sensibilitat, atenció, respecte, facilitar l'acollida, respondre...).

Per a això, ens cal *formació permanent en teologia*, per estar amb sintonia amb el Missatge que hem d'anunciar.

“Els preveres hem d'assumir el deure de la formació permanent com una necessitat ineludible en el món d'avui. És un dret dels cristians que els seus ministres exerceixin el ministeri amb dignitat i competència...”³⁰.

Hem de conrear la formació teològica i cultural, planificar la pregària, deixar-nos acompanyar.

Hem de conrear la *formació cultural*, per estar en sintonia amb els destinataris de l'Anunci que hem de proclamar i viure. Hem de saber *parlar en imatges*, a partir de la vida quotidiana,

28. Id., 4.2.1; 4.2.2; 4.2.4; 4.2.8; 4.3.5.

29. Card. DANNEELS, *Preveres i comunitats: un suport recíproc*, Doc. Cath. 6-20 set. 1998; a Doc. Esgl. 714. 15-02-1999, pp. 103-107)

30. Const. Sin. Dioc. Mallorca 1999: 4.3.13.

com ho feia Jesús, a fi d'arribar a la persona sencera: intel·ligència, imaginació, cor... L'art i la poesia ens poden alliberar del didactisme, del moralisme, de l'actualisme mediàtic...

b) Hem de *fer lloc a activitats que provenen del plaer i de la convivència* (qualitats del cor): resposta al telèfon, al correu, atenció i acollida a les persones, manifestar que les estimam, signes de valoració, per petits que siguin.

c) Hem de *planificar la pregària*: diàriament, setmanal, mensual, anual... Pregària dels qui lluiten en un *combat espiritual*, al costat del Crist; la pregària pròpia dels *intercessors* (Moisès); la pregària dels qui se saben *sostinguts* per la comunitat, pels malalts, pel desconeguts i pels qui no tenen veu; la pregària distribuïda al llarg dels diferents moments del dia, atents a les dimensions del món, a la veu de milions que sofreixen.

d) Hem de *deixar-nos acompanyar espiritualment*: en el ministeri d'encoratjament, amb "crits d'atenció", amb fets d'especial significació, amb decisions excepcionals que ens interpel·lin. Sempre és una *gràcia de veritat*: sobre un mateix, sobre com miram els altres.

e) Hem d'*estudiar* de manera planificada: conrear l'estudi en els camps pastoral, moral, dogmàtic..., privilegiant la Bíblia. Per amor a Déu i als homes, sotmetre'ns a la veritat, humilment, contínuament, llegint vides i textos de sants, sobretot de pares de l'Església.

f) Hem d'*animar la fraternitat entre els preveres*, com a punt de referència important, vivint la col·legialitat volguda per Crist, retrobant la necessitat de viure el Presbiteri...

Som conscients que el fort ritme de moltes reunions de treball i planificació perjudica la distensió i la convivència. Que l'agenda pot "matar" la fraternitat. No podem viure un al costat de l'altre només en funció d'una tasca... Cal que comencem per acollir i acceptar el que som, lluitant contra l'aïllament. I tot això, ara més que mai, en una societat on la nostra *vocació* és a penes percebuda, i el nostre *celibat* sovint objecte de sospita ³¹.

Com viure, a la pràctica, els eixos fonamentals

1. Com vivim el fet que som escollits, estimats pel Pare

– Quan creim que *tot és en Déu*: que hi ha una íntima relació entre el finit i l'infinit. "En Ell vivim, ens movem, i som" (Fets 17,28). Som en l'Amor, tot és en l'amor, l'Amor és present en tots i en tot.

– Quan sentim que, gràcies al seu amor, vivim, bateguem, raonem, som anhel... Som meravella i misteri: un pou sense fons. Únics i irrepetibles.

– Quan, en començar un nou dia, obrim els ulls a la llum... a la vida, a les persones, a l'esperança.

– Quan aprenem a convertir les

dificultats i els entrebancs en potencial que estimula i dinamitza.

– Quan miram el futur des de la perspectiva del Déu Amor sense límits.

– Quan descobrim la presència elusiva de Déu: un Déu que s’amaga..., perquè veim i sentim que el mal fa estralls, que l’home es torna llop contra el seu germà...; quan recerquem sentit, envoltats de la tragèdia del mal que no entenem...

– Quan creim que la darrera paraula no la té la mort, sinó l’amor.

– Quan reconeixem la nostra feblesa: que estam greument ferits i comprovam, abatuts, la nostra limitació i el nostre pecat; però ens aixeca la misericòrdia.

– Quan, malgrat la “gota freda” o l’aridesa de desert de la nostra vida, seguim cercant Déu (“no el cercàriem si ja no l’haguéssim trobat”..., diu Agustí).

– Quan descobrim la seva fermesa incommovible, malgrat les frivolitats i buidors de l’home.

– Quan convocam, i no rebem resposta... però seguim convocant.

– Quan ens sembla perdre el temps i la llavor, com el sembrador del camí i de la terra prima.

2. Com vivim que la nostra profunda raó de ser és Crist Jesús, el Senyor... Que l’acceptam com el nostre Senyor i Salvador, com el Mestre i l’Amic; com el Camí, la Veritat i la Vida.

– Quan ens trobam en el més quotidià, simple i rutinari...

– Quan hem d’acollir, escoltar, comprendre, posar-nos dins la pell de l’altre.

– Quan els qui ens demanen sagraments o serveis religiosos ens confonen en purs funcionaris o en *ritualistes màgics*.

– Quan ens copegen les temptacions:

– d’engegar-ho tot a rodar (“on anirem!?”)

– de convertir les pedres en pans: d’èxit, de glòria, de fruits immediats, d’afalacs de la gent.

– Quan posam la confiança en els *cavalls i en els carros* dels plans de pastoral, dels organigrames, dels títols, de la tècnica mediàtica.

– Quan, després d’esforços, ens sentim poc valorats, ens trobam decebut, quan esperàvem mostres de reconeixement i afecte...

– Quan som capaços de *perdre el temps* amb les persones...

– Quan ens prenen el pèl i els diners...

“Teniu els mateixos sentiments de Crist Jesús (Fil 2,1-11):

encoratjament (del Fill)

consol en l’amor (del Pare)

comunió (en l’Esperit)

amb un afecte entranyable i compassiu...

unànimes i ben avinguts...”

3. Com vivim, esperançats, l’experiència de la creu: saviesa de Déu que resulta beneïtura i escàndol... per als homes

“Ell, que era de condició divina (...) prengué la condició d’esclau, de servei, crucificat...” (Fil 1...).

“També nosaltres que abans érem esclaus del pecat, esdevenim esclaus al servei de la justícia de Déu” (Rm 6,18).

Servir el Projecte de Déu és regnar, és entrar en la Benaurança dels qui viuen uns valors nous, els valors del Regne, de la Vida nova:

– Quan vivim la pobresa: de la poca rellevància social, econòmica, i també per malentesos, per males interpretacions.

– Quan optam per la pau i la no-violència, per parar la galta i no retornar mal per mal...

– Quan reconeixem amb realisme esperançat les nostres limitacions, i no ens exasperam ni perdem la paciència.

– Quan ens sembla que Déu hagi abandonat el món a la deriva...

– Quan donam gratuïtament: servei, temps, vida...

– Quan compartim amb els companys que estan en problemes o es troben decaiguts; quan compartim les creus d'altres: adolorits, malalts, desanimats, ressentits; quan ens posem en el seu lloc.

– Quan ens sentim impotents davant la injustícia, la corrupció, les calúmnies..., davant els nostres mateixos pecats.

– Quan, per coherència, no acceptam guanys, no cercam honors i lloances.

– Quan, malgrat els mals, mantenim l'espurna de l'esperança, i confiam en la bondat profunda que Déu ha posat en el cor de les persones.

4. *Com vivim l'empenta de l'Esperit, “que no és de covardia, sinó de fortalesa, d'amor i de seny”, i l'experiència de comunió joiosa en l'Església (II Tm 1,7)*

– Quan estam temptats de fer dels mitjans i mètodes uns *ídols*, les solucions per a l'Església... I ens posam a pregar i a fer feina sense presumpció.

– Quan podem caure en l'excusa que les conclusions del Concili, els plans de pastoral, els criteris del bisbe són propostes que repetim ja fa molt de temps... i que tanmateix tot segueix igual. Però... hi apostem amb realisme.

– Quan podem esperar que *ho facin tot des de dalt*, i malgrat tot, hi posam iniciativa, suport i il·lusió de la nostra part.

– Quan som capaços de superar les objeccions i entrebancs que semblen *fer impossibles* els projectes de pastoral de conjunt o de solidaritat.

– Quan tenim el risc de caure en l'aïllament, en l'individualisme; en la recerca de feines rendibles, ben pagades, còmodes...

– Quan podríem deixar-nos arrossegat per les queixes i lamentacions, per crítiques negatives que encomanen desànim i indiferència... i som capaços de contrarestar els mals averanyats dels profetes de desventures...

– Quan no deixam instal·lar la rivalitat i la gelosia en el nostre cor i en les nostres relacions.

– Quan afrontam directament els problemes, i parlem les coses a la cara, no deixant que s'inflin les sospites, les ofenses, els conflictes...

– Quan no ens deixam guanyar per la desconfiança, i confiam en els laics, en les seves aptituds.

– Quan se'ns proposen iniciatives de tasques en equip, de reflexió conjunta, d'acompanyament espiritual...

– Quan feim camins de proximitat i d'acompanyament, especialment amb persones que trobam *cremades*.

Com transmetre als laics aquest anunci

– En primer lloc, recordar el que hem dit al començament: que si vivim l'experiència reconfortant de ser estimats, això ho encomanarem als altres de forma espontània i senzilla.

– Que els laics que tenim a la nostra cura pastoral, i especialment aquells que comparteixen directament responsabilitats amb nosaltres, ens trobin en disposició de *conversió*.

Cal que els laics trobin al prevere en disposició de conversió.

– Que la nostra vida pugui testimoniar que “portam el tresor de l'evangeli... Però que el portam en gerres de fang, perquè quedi ben clar que aquest poder ve de Déu, i no de nosaltres” (IIC 4,7).

– Que sapiguem reconèixer els nostres propis errors i pecats: som

portadors de gràcia, però sense mèrit nostre. Des de la nostra pròpia consciència de pecadors, podrem anunciar el misteri de reconciliació i de la misericòrdia del Pare. En el sagrament de la Penitència, i en altres moments de crida al canvi profund de mentalitat, per a la tolerància, la comprensió amorosa i l'abraçada que ens recorda l'actitud el Pare bo de la paràbola (Lc 15).

– Que, quan predicam, “no ens anunciem a nosaltres mateixos: anunciem que Jesucrist és el Senyor, i proclamam que som els vostres servidors per amor de Jesús” (IIC 4,5).

– Que els toqui la nostra misericòrdia i empatia: que sapiguem plorar amb els qui ploren, i alegrar-nos amb els qui estan alegres.

– Que puguin comprovar –malgrat tantes deficiències nostres– que volem assumir els valors de les Benaurances, sabent sempre que ens manca molt de camí per córrer.

– Que ens vegin transparents: que no ens sàpiga greu que puguin comprovar els nostres defectes; que deixem que ens facin correcció fraterna.

– Que ens trobin oberts a tots, sense *capelletes*. Que no facem parts i quarts; que no fomentem els *amiguismes*, i els cercles tancats.

– Que els donem a entendre quina és la nostra intenció i objecte: introduir-los en el que és essencial, oferir-los Jesús, fer carn el seu evangeli, compartir els béns i la vida: gratuïtat, entrega, generositat.

– Que quan presidim l'Eucaristia de l'Església, nostra, seva, de tots, se sentin convidats a contemplar el Misteri, a creure, a celebrar, a pregar, a agrair, perquè intueixin que també nosaltres creim i contemplam, pregam i agraïm.

– Que irradiem profunda unió de fe i vida, i ho transmetem en la predicació, en l'atenció als malalts, en l'acollida amorosa als petits i desvalguts, en la preferència als més pobres. Que fem carn la Paraula que proclamam. Que siguem coherents.

– Que sapiguem acomodar-nos als diferents nivells de comprensió, de cultura, de procés, a partir de la història personal de cada un, dels impactes i dels buits que puguem comprovar.

– Perquè, com diu Pere, vetllem pels germans “no per obligació, sinó de bon grat, per amor a Déu; no amb afany de lucre, sinó generosament; no com els qui regeixen despòticament la seva hisenda, sinó fent-nos models del ramat” (IP 5,1-4).

– Que experimentin que els tractam com el que són: adults, sense paternalismes.

– Que sapiguem compartir amb ells responsabilitats reals, en la pastoral, al servei de la comunitat; valorant que hi ha aspectes que ells entenen més que nosaltres, que l'experiència del matrimoni, de la família, d'una feina professional determinada els fa més aptes per a respondre a molts desafiaments de la nostra societat, sempre que estiguin animats per la fe.

– Que comprovin que confiam en ells, i deixem que vagin assajant i provant, encara que s'equivoquin o no ho *facin tan bé* com ho teníem planificat; també nosaltres ens equivocam sovint, i queiem sense adonar-nos en moltes rutines.

– Que rebin el nostre agraïment, la nostra alegria, la nostra admiració pels béns i carismes que aporten a la comunitat; que són singulars, que aporten riquesa, que edifiquen el Poble de Déu.

– Que ens situem al nostre lloc: al nostre ministeri específic, que no suposa *poder, mestratge, dirigisme*, sinó servei de la Paraula, servei dels sagraments, de l'acollida, de l'encoratjament espiritual, de la promoció de les qualitats, de l'escolta atenta, del discerniment del que és just, noble, bo, agradable a Déu.

– Que puguin rebre de nosaltres els fruits d'una contemplació humil, d'una esperança constant, d'una fidelitat a tota prova.

– Que procurem entre tots facilitar-los –i facilitar-nos– una formació integral, com a resposta als reptes i les preguntes del món d'avui, des d'una pedagogia adequada, amb programes de diferents nivells, que tinguin en compte les ciències, la psicologia, el llenguatge i la cultura actuals, aprofundint també en teologia, Bíblia, pastoral, etc.

– Que ens vegin servidors, i que no cercam llocs de privilegi. Que ens trobin disponibles... Que ens vegin des-

presos i alegres, transparents en l'administració, en les despeses, en la dedicació, perquè el *negoci* que portam no és nostre.

– Que donem testimoni de tolerància, de comprensió, de perdó: “Capaç de ser indulgent amb els qui pequen per ignorància o per error, ja que ell mateix experimenta per totes bandes la flaqueza” (Heb 5,2).

– Que els animem i estimulem en la seva vocació de secularitat, unida a la vocació que arrela en el Baptisme, vers una “activitat evangelitzadora en el món vast i complicat de...

”la política, de la dimensió social, de l'economia, però igualment de la cultura, de la ciència i de les arts, de la vida internacional, dels mitjans de comunicació social,

”així com algunes altres realitats obertes a l'evangelització, com són l'amor, la família, l'educació dels infants i dels adolescents, el treball professional, el sofriment...”³²

– Que conjuntament els preveres i els laics “redescobrim i facem redescobrir la dignitat inviolable de cada persona humana, ja que la dignitat per-

sonal constitueix el fonament de la igualtat de tots els homes entre ells, el fonament de la participació i de la solidaritat de tots...”³³

– Que ens encomanem mútuament la vocació evangelitzadora i missionera, arreu de la terra, i al servei dels pobles més empobrits.

– Que de manera particular, tots contribuïm a prendre consciència que la dona té una vocació específica en l'Església, i especialment avui que pren cada vegada més part activa a tota la vida de la societat... És indispensable la contribució de la dona per a l'edificació de l'Església...; ella ocupa un paper de primera línia en la tasca de l'evangelització.³⁴

En la mesura que posem tots els mitjans per a la formació dels laics en la fe, en l'eclesialitat i en la laïcitat, els mateixos laics estaran en disposició de ser responsables de grups i d'activitats. Practicar la pedagogia de la responsabilització i de la integració en equips mixtos de laics, religioses, preveres per a la direcció de parròquies i moviments, pot significar una iniciativa eclesial de futur, de maduresa i de profund valor pastoral i evangelitzador.³⁵

---

32. PAU VI, *Evangelii nuntiandi*, n.70

33. JOAN PAU II, *Christifideles laici*, n.37

34. Id., nn. 49-50

35. Bisbes del País Basc i de Navarra, *La Iglesia, comunidad evangelizadora*, carta pastoral, Quaresma 1983.

II. Miscel·lània

Fonamentació teològica de la doctrina social de l'Església

ANTONI BENTUÉ, professor titular de la Universitat Catòlica de Santiago de Xile.

Tota reflexió teològica consisteix a descobrir i mostrar de quina manera Déu pot estar present salvant en la història i, per tant, interpel·lant a la consciència envers el sentit transformador d'aquesta mateixa presència. Així doncs, una reflexió sobre les arrels teològiques de la Doctrina Social de l'Església (DSI) hauria d'establir la connexió intrínseca entre aquest conjunt doctrinal i l'experiència de Déu que l'Església ha fet i continua fent al llarg de la història.

Ara bé, la DSI constitueix, com a tal, una elaboració moderna per part del Magisteri eclesiàstic, el punt de partida de la qual fou l'Encíclica *Rerum Novarum* de Lleó XIII, el 1891.¹ Per això la qüestió de les arrels o dels fonaments teològics de la DSI suposa plantejar-se, en primer lloc, la raó per la qual aquesta doctrina sorgeixi en l'Església precisament a finals del segle XIX i es desenvolupi durant el segle XX. I, en segon lloc, de quina manera aquestes arrels teològiques, immediates al sorgiment de la DSI, tenen el seu punt de partida en l'experiència de Déu revelada en la història bíblica i explicitada en la Tradició de l'Església.

L'actualitat d'aquest esforç de fonamentació em sembla especialment necessària avui en dia, a causa de l'aparent desaparició, en la consciència socioeclesial, de la teologia de l'alliberament. El risc de considerar superada la justícia social com una dimensió essencial de la fe cristiana, i relegar-la exclusivament a un nivell de *beneficència*, s'ha d'evitar costi el que costi, per fidelitat permanent a la fe mateixa.

Cal la reflexió teològica en aquest àmbit, sobretot arran de la "desaparició" de la teologia de l'alliberament.

D'acord amb tot això, desenvoluparé el treball en dues parts:

- I. Teologia dels signes dels temps i DSI
- II. Arrels bíbliques i patristiques de la DSI

---

1. Sobre això, cf., per exemple, el terme "Doctrina Social de la Iglesia" al *Breve Diccionario teológico L.A.*, publicat a Santiago, Ediciones Rehue, 1992.

I. Teologia dels signes dels temps i DSI

1. Reacció enfront de la manipulació religiosa

L'ambigüitat produïda per la situació de cristiandat sorgida a l'època constantiniana, i després a la carolíngia, va arribar a vincular la fe cristiana amb l'absolutisme monàrquic i el feudalisme, la qual cosa va legitimar de fet les situacions socials profundament injustes i alienes a la fraternitat exigida per l'evangeli.

Això va influir notablement en la manera abusiva amb què sovint els cristians assumiren més tard el *descobrimt* del nou món. En aquest sentit es pot citar el famós text de García de Toledo, del 1575, conegut com el *Parecer de Yukay*, amb el qual es pretén interpretar el descobrimt espanyol d'Amèrica com un obsequi que Déu ha fet als Reis Catòlics per haver expulsat d'aquest Regne els infidels musulmans, just el mateix any en què Colom va arribar a Amèrica:

El descobrimt d'Amèrica fou interpretat com un regal de Déu als Reis Catòlics per haver expulsat als musulmans.

“Y en señal de esto y para que claramente lo entenderíamos, se los dio

[els nous territoris] el mismo año que ellos [els Reis] acabaron de restituir a su Divina Majestad los Reinos de España [reconquesta de Granada] y porque más claramente se entendiese esto, si no estábamos ciegos, se los dio por el más alto título de todos cuantos los reyes cristianos poseen, dándose los no por armas, sino por mano de su Vicario en la tierra... [la butlla del papa Alexandre VI].”²

L'intent de legitimació teològica de l'absolutisme monàrquic que es reflecteix en el text, amb tots els abusos de poder que implicava, constitueix sens dubte un dels detonants del caràcter antireligiós i anticlerical que més tard adoptà la Revolució Francesa, i també determinats moviments independentistes americans. Tot i així, la força legitimadora de la religió va tornar a ser usada, amb la mateixa escrupolositat, per Napoleó III, després que els ideals democràtics de la Revolució tornessin, per inèrcia natural, a degenerar en la *lleï del més fort*. Heus aquí una bona mostra de com Napoleó aconsellava els seus cortesans:

“Vosaltres, els rics, sabeu fer assegurar les vostres cases contra el foc, les vostres collites contra les glaçades. En això sou prudents. Doncs bé, en aquests temps de desordre, en què el cos social es troba amenaçat per tantes bandes, hi hauria per a vosaltres una inversió encara millor, una preocupació millor per a resguardar les vostres propietats dels accidents que fan preveure mil senyals negres. Es tractaria d'assegurar-les per mitjà de

les escoles cristianes (...) Aquestes escoles són el lloc on els fills del poble aprenen a respectar els béns aliens, l'ordre i les posicions socials que el destí ha donat a cada un.”

I en un consell d'Estat, del 4 de març de 1806, el mateix Napoleó feia aquesta confessió de fe:

“Jo sostinc que, apartada dels preceptes i de les doctrines de l'Evangelí, no hi ha cap societat que pugui florir, ni cap civilització vertadera. Què fa, sinó, que el pobre consideri tan normal que fumegin deu xemeneies al meu palau, mentre ell es mor de fred? Que jo tingui deu vestits al meu guarda-roba, mentre ell camina nu? O que, a cada àpat, jo tingui sobre la meua taula el que alimentaria la seva família durant una setmana? És la religió que li assegura que, en una altra vida, jo seré igual i que fins i tot té probabilitat de ser allà més feliç que jo.”³

L'ús evident del nom de Déu en va, que enclouen aquestes expressions, va poder provocar, a França, la reacció del primer socialisme romàntic de Saint-Simon (1760-1825), que va començar a somniar en una *Reorganització de la societat europea* (1814), sense renegar encara d'una possible correcta referència a Déu. Fou Marx qui va establir, en canvi, una ruptura

radical entre el bé comú de les masses i la fe religiosa. Un dels seus textos més clàssics i contundents, en aquest sentit, el constitueix la *Contribució a la crítica de la filosofia del dret de Hegel* (1844), en què expressa:

“La crítica de la religió té el seu punt final en la doctrina idealista conforme a la qual l'home és l'ésser més elevat per a l'home; val a dir, que arriba a l'imperatiu categòric que han de revolucionar-se totes les condicions que facin de l'home un ésser degradat, esclavitzat, abandonat, menyspreable (...) *Radical* és aquell que arriba a l'*arrel* mateixa de les coses; i per a l'home, l'*arrel* de les coses és l'home mateix...”

I, més endavant, continua amb aquest famós text:

“La misèria religiosa és, d'una banda, l'expressió de la misèria real i, de l'altra, la protesta contra aquesta misèria real. La religió és el sospir de la criatura oprimida, el cor d'un món sense cor, i també és l'esperit d'una situació mancada d'esperit. És l'opi del poble.”⁴

La inquietud social envers una praxi transformadora,⁵ que aquesta denúncia manifesta, es va poder convertir en un punt de partida perquè l'Església reprengués la relació perdu-

3. Textos publicats a *L'ami de la religion*, París, n. 3308, del 18 de juliol de 1840.

4. “Contribución a la crítica de la filosofía del derecho de Hegel”, dins KARL MARX - FR. ENGELS, *Werke* I, Berlín, 1958, pàg. 378 i 391.

5. Cf., sobre això, les Tesis que el mateix Marx va adreçar a l'idealista d'esquerra L. Feuerbach, que va culminar amb la famosa sentència, que fou escollida com a epitafi per a la tomba del mateix Marx, al cementiri de Hygate, al nord de Londres. “Fins ara els filòsofs han interpretat el món; doncs bé, el que cal fer és *canviar-lo*” (Tesis II contra Feuerbach).

da, però indissociable, entre la fe cristiana i l'ordenament social just per a tothom. Així, les crítiques socialistes antireligioses de Marx van poder constituir, paradoxalment, un veritable *signe dels temps* auscultat pel papa Lleó XIII, que el va impulsar a escriure l'Encíclica *Rerum Novarum* (1891). Tot i que el document papal comença refutant el socialisme com a incapaç de solucionar la qüestió obrera (n. 3-12), reprèn, tanmateix, la doctrina tomista sobre la legitimitat de la propietat privada de béns externs, únicament com el dret d'*administrar* aquests béns.⁶

Les crítiques de Marx van constituir, paradoxalment, un signe del temps escoltat per Lleó XIII

2. La història com a lloc teològic

L'atenció a la història constitueix, així, un lloc teològic on l'Esperit es manifesta, a l'interior de les ambigüitats i fins i tot de les impietats pròpies de la nostra història humana, suscitant determinades preses de consciència sobre el que hauria de ser la convivència humana, en contrast amb la realitat de fet i, a partir d'això, retrobar la vinculació entre fe i lluites socials. Molt després de la *Rerum Novarum*, aquesta mateixa atenció als esdeveni-

ments històrics permetria al papa Joan XXIII, a la *Pacem in Terris* (1963), distingir entre les doctrines filosòfiques sobre el sentit de la vida i de l'home, pròpies del socialisme marxista ateu, d'una banda, i els moviments d'ordre econòmic i polític que sorgiren amb elles o que s'hi inspiraren:

“Qui pot negar que, en la mesura que aquests corrents s'ajusten als dictats de la recta raó i reflecteixen fidelment les justes aspiracions de l'home, poden tenir elements moralment positius dignes d'aprovació?”.⁷ I això és així malgrat que aquests moviments no hagin sorgit de l'interior de l'Església o, fins i tot, com en aquest cas, s'originessin d'una manera antireligiosa, a causa d'un cert ús *alienant* del recurs religiós.

La "Gaudium et Spes" va ratificar solemnement el valor dels esdeveniments històrics com a lloc teològic.

Sempre en la mateixa línia, la Constitució *Gaudium et Spes* del Concili Vaticà II (1965) ratificà solemnement aquest valor dels esdeveniments d'històrics com a lloc teològic, és a dir, com a criteri d'una millor explicació del significat actual de la Revelació. Es tracta de *Signes dels temps*, en què

6. Cf. Sant Tomàs, *Summa teològica I-II*, q. 66.

7. *Pacem in Terris*, n. 159.

l'Església ha de descobrir la presència indicativa de l'Esperit de Déu que la interpel·la en la línia d'obrir-se a noves explicacions de la Paraula revelada i conservada en la tradició eclesial perquè "escrutant a fons els signes de l'època i interpretant-los a la llum de l'Evangelí (...) pugui acomodar-se a cada generació i, així, respondre als perennes interrogants de la humanitat..." (GS n. 4).

Aquesta exigència comporta la tasca de discernir, en els esdeveniments, aquells aspectes coherents amb el significat de la Paraula rebuda, alhora que enriquint-los, dels aspectes incoherents amb ella, determinats pel condicionament egocèntric pecador de l'ésser humà. Així doncs, "És propi de tot el Poble de Déu, però principalment dels pastors i dels teòlegs (és el seu *dret*, però sobretot el seu *deure*), auscultar, discernir i interpretar, amb l'ajuda de l'Esperit Sant, les múltiples veus del nostre temps i valorar-les a la llum de la Paraula divina, a fi que la veritat revelada es pugui percebre i entendre millor, i ser expressada d'una forma més adequada" (GS n. 44). I, al final d'aquest mateix número, el Concili reconeix explícitament aquest caràcter interpel·lador suscitat a partir de les noves aportacions socials del món modern:

"L'Església reconeix agraïda que, tant en el conjunt de la seva comunitat com en cada un dels seus fills, rep ajuda variada de part dels homes de tota classe i condició. Perquè tot el que

promou la comunitat humana en l'ordre de la família, de la cultura, de la vida economicosocial, de la vida política, tant nacional com internacional, proporciona una gran ajuda, segons el pla diví, també a la comunitat eclesial, ja que aquesta depèn així mateix de les realitats externes. Encara més, l'Església confessa que li han estat molt profitoses l'oposició i fins i tot la persecució per part dels seus contraris..." (GS final de n. 44).

A l'*Octogesima Adveniens* (1971), l'actitud d'escolta es formula de nou amb totes les seves conseqüències teològiques i pastorals:

"L'ensenyament social de l'Església (...) es desenvolupa per mitjà de la reflexió madurada en contacte amb situacions canviant d'aquest món, sota l'impuls de l'Evangelí com una font de renovació (...) que li permet d'assumir, en la continuïtat de les seves preocupacions permanents, les innovacions atrevides i creadores que requereix la situació present del món" (n. 42).

L'evidència adquirida d'una situació social en progressiva accentuació de l'abisme entre societats majoritàries pobres i grups minoritaris opulents va portar el papa Pau VI a reconèixer que "el fet actual més important de què tots han d'adquirir consciència és que la qüestió social ha pres una dimensió mundial (...) Els pobles famolencs interpel·len avui, amb accent dramàtic, els pobles opulents".⁸ Això el por-

8. *Populorum Progressio*, n. 3.

ta a insistir en la doctrina del dret bàsic a l'ús comú dels béns: “Els béns creats han d'arribar a tots en la forma justa...” “Tots els altres drets, siguin els que siguin, incloent-hi els de propietat i comerç lliure, hi estan subordinats...” (PP n. 20 i 22). Per això, distingint-lo del mateix procés d'industrialització, el qual és valorat, rebutja amb força “el nefast sistema que l'acompanya”, capitalisme liberal, “sistema que considera el lucre com un motor essencial del progrés econòmic; la competència com a llei suprema de l'economia, i la propietat privada dels mitjans de producció com un dret absolut, sense límits ni obligacions socials correlatives” (n. 26).

El mateix principi teològic de l'atenció als esdeveniments com a signe de la presència indicadora de l'Esperit, amb vista a discernir el significat que ell va voler donar a determinats aspectes de la Revelació, també va portar els bisbes, a Medellín (1968), a veure la progressiva *inquietud social* del continent, respecte de l'*statu quo* vigent, com el principal signe dels temps:

“Els signes dels temps, que en el nostre continent s'expressen sobretot en l'àmbit social, constitueixen un lloc teològic i una interpel·lació de Déu.”⁹

Aquesta *inquietud social*, en la qual es reconeix la presència de l'Esperit

que interpel·la cap a decisions de canvi social, de la mateixa manera que suscita la disconformitat quant a la situació de fet, està precisament en l'arrel del diagnòstic de *pecat social*, que Medellín i Puebla faran d'aquesta situació.¹⁰ L'*statu quo* de fet no es correspon al que Déu vol per a la convivència humana; per això, el seu Esperit suscita la *inquietud* envers el canvi social. Aquest fet implicarà la crida a la “conversió socialment alliberadora”.¹¹ D'aquesta manera, Puebla establirà els mecanismes que cal canviar per a poder fer real aquesta *conversió social*, anant a l'arrel dels processos que determinen les estructures injustes:

La pobresa no és casual, sinó fruit d'estructures econòmiques.

“En analitzar més a fons aquesta situació, descobrim que aquesta pobresa no és una etapa casual, sinó el producte de situacions i d'estructures econòmiques, socials i polítiques, encara que també hi hagi altres causes de la misèria. Estat intern en els nostres països que troben en molts casos el seu origen i el seu suport en mecanismes que, com que no estan impreg-

9. *Documento de Medellín. Pastoral de Elites*, n. 13, cf. També el *Mensaje a los pueblos de América*, així com Catequeses n. 7, Laicos n. 2.

10. Cf., per exemple, Puebla n. 28; pel que fa al cas, es pot veure la monografia de CARLOS GALLI, *El pecado social*, SEDOI, XVI, 1990, n. 106.

11. Cf. TONI MIFSUD, *Hacia una moral liberadora. Moral de discernimiento*, Santiago, Ed. San Pablo, vol. I, 1991, pàg. 141-154.

nats d'un autèntic humanisme, sinó de materialisme, produeixen, a escala internacional, rics cada vegada més rics a costa de pobres cada vegada més pobres. Aquesta realitat exigeix, doncs, una conversió personal i uns canvis profunds en les estructures, que responguin a les aspiracions legítimes del poble envers una veritable justícia social.”¹²

Les "legítimes aspiracions del poble cap a la justícia" són teològicament significatives.

Aquestes “legítimes aspiracions del poble envers la justícia” constitueixen l'aspecte teològicament significatiu de la inquietud social, disfuncional a l'*statu quo* amb les seves estructures opressives i els mecanismes que les produeixen i les mantenen. Són, així, reconeguts com a signe dels temps que cal auscultar per a poder ser fidels a les indicacions de l'Esperit, amb vista a explicitar millor avui el significat salvífic de la Revelació, segons el qual tots som iguals, fills del mateix Pare. I això s'ha de notar en l'estructuració política i econòmica de la convivència social; d'això es deriva la indicació significativa de l'Esperit, a través d'aquestes inquietuds socials.

En la mateixa línia, és interessant d'analitzar les dues *instruccions* vaticanes sobre la teologia de l'alliberament. Les dues pretenen connectar correctament la praxi social alliberadora amb la seva arrel teològica. A aquest efecte recorren novament a la categoria dels *signes dels temps*, com a punt de partida del seu desenvolupament doctrinal:

“La poderosa i gairebé irresistible aspiració dels pobles a un alliberament constitueix un dels principals *signes dels temps* que l'Església ha de discernir i interpretar a la llum de l'Evangeli.”¹³ El document veu en aquesta “irresistible aspiració a l'alliberament” la consciència implícita de la dignitat de l'home “ultratjada i menyspreada per les múltiples opressions” (I, 2). I, alhora, considera que és “l'evangeli mateix qui ha suscitat en el cor dels homes l'exigència i la voluntat positiva d'una vida fraterna, justa (...) Aquesta exigència—diu—sens dubte és la font de l'aspiració de què parlem” (I, 3) “Sent pregonament aquesta misèria com una violació intolerable de la seva dignitat natural. Diversos factors, doncs, entre els quals hi ha el llevat evangèlic, han contribuït a desvetllar la consciència dels oprimits.” (I, 4)

Amb aquest diagnòstic, el *veure* propi de la Primera Instrucció vaticana va a l'arrel teològicament legitimadora de la “irresistible aspiració a l'alliberament” experimentada per les masses oprimides: la seva profunda

12. Puebla n. 30; cf. N. 47 i 1260.

13. *Instrucció sobre alguns aspectes de la 'teologia de la liberación'*, 1984, cap. I, n. 1.

coherència amb l'evangeli, el qual busca, talment un llevat, explicitar-se en una realitat autèntica d'alliberament integral.

La Segona Instrucció ratifica el mateix judici teològic: "Així, la recerca de la llibertat i l'aspiració a l'alliberament, *que estan entre els principals signes dels temps* del món contemporani, tenen la seva arrel primera en l'herència del cristianisme". I a continuació s'assenyala quelcom molt important: "Això és veritat també allí on aquella recerca i aspiració encarnen formes aberrants, que s'oposen a la visió cristiana de l'home i del seu destí".¹⁴ Amb això es pren seriosament el caràcter encarnatori i, per tant, condicionat i subjecte a ambigüitats, de la presència de l'Esperit en la història humana. Per això, precisament sempre és necessari el discerniment.¹⁵ Així doncs, el procés propi de la Doctrina Social de l'Església, iniciada com a tal a partir dels moviments socials del segle XIX, vinculats originàriament a la Revolució Francesa, sovint amb una càrrega profundament anticristiana, té la seva raó de ser teològica en la presa de consciència que els esdeveniments històrics nous, malgrat la seva ambigüitat, contenen una presència de l'Esperit que ha de suscitar en l'Església l'explicitació pràctica del *llevat de*

l'evangeli o llavors del Verb, presents en el fons dels esdeveniments.

La teologia dels *signes dels temps* és, doncs, una clau important de lectura per a comprendre les arrels teològiques de la DSI.

II. Arrels bíbliques i patristiques de la DSI

El fet mateix de comprendre la DSI com una explicitació de l'evangeli, el llevat del qual és present, per mitjà de l'Esperit, en l'arrel de les inquietuds envers la justícia i l'alliberament social dels oprimits, planteja ja la necessitat d'aquesta segona part de la reflexió: Com es pot trobar aquest llevat en la Revelació bíblica i en les seves primeres elaboracions patristiques?

1. La Revelació del Déu-Misericòrdia

L'arrel última de tota explicitació teològica i magisterial de la Revelació és l'ésser mateix de Déu, la seva eterna i única substància, que l'Antic Testament denomina amb el terme *HEN* o també *HESED*; és a dir, *Amor gratuït o Misericòrdia*.¹⁶ Aquesta identificació de Déu amb la gratuïtat misericordiosa explica tota l'acció divina, tant creadora com salvífica. És pel fet

14. *Instrucción sobre libertad cristiana y liberación*, 1986, cap. I, 1, n. 5.

15. Tal com assenyala també la primera Instrucció: "La interpretació dels signes dels temps a la llum de l'evangeli exigeix, doncs, que es descobreixi el sentit de l'aspiració profunda dels pobles a la justícia, però també que s'examinin, amb un discerniment crític, les expressions teòriques i pràctiques, que són dades d'aquesta aspiració" (II, 4). Sobre això, també es pot veure TONY MIFSUD, *Hacia una moral liberadora*, op. cit., pàg. 175-182.

16. Cf. P. BONNATAIN, art. "GRACE", a *Dictionnaire Biblique*, Supplement (DBS).

La misericòrdia divina s'expressa en l'opció de Déu pels més desvalguts.

que Déu és Amor gratuït, o misericòrdia, que existeix el que és diferent d'Ell, el món; i per això mateix Déu irromp en aquest món i tria un poble desvalgut per a comprometre-s'hi fidelment i revelar, a través d'aquesta irrupció històrica que culmina encarnant-se en Jesús de Natzaret, que Ell és *misericòrdia* extravertida i no marginadora de ningú. La misericòrdia divina s'expressa en l'opció de Déu pels més desvalguts, pels que no tenen poder, ni de retribució ni de represàlia, en virtut del qual podria ser inconvenient no tenir-los en compte. El prototipus bíblic d'aquest desvalgut són l'orfe i la vídua (la persona que està sola); per això Déu es presenta com el “pare de l'orfe i de la vídua”.¹⁷ Aquestes entranyes de misericòrdia (Jr 31,20), pròpies de Déu, expliquen també el probable significat etimològic i teològic del nom *YHWH*, com “el qui estima apassionadament”¹⁸, o també “Jo estaré amb vosaltres”¹⁹, mogut per la iniciativa gratuïta incondicionada que constitueix el seu propi ésser.

Així mateix, en la teologia trini-

tària, la naturalesa misericordiosa de Déu²⁰ és identificada amb l'Esperit de Déu, que constitueix la tercera persona en Déu, el seu Esperit Sant. Només hi ha sintonia amb l'Esperit de Déu on hi ha misericòrdia; per aquest motiu, només coneix Déu qui practica la misericòrdia (Mt 9,13; Os 6,6). I la verificació que estimo Déu, a qui no veig, està en la decisió pel germà a qui veig; altrament, el pretés amor a Déu és fals (1 Jn 4, 20-21; Mt 25,40 i següents).

Des dels orígens, el pecat de l'home és la tendència a l'apropiació de l'ésser diví.

2. Denúncia bíblica de les idolatries del tenir

Ja des dels orígens, el pecat de l'home és vist com la tendència humana a l'apropiació de l'ésser diví: “seran com déus” (Gn 3,5). Però aquesta recerca il·lusòria, fruit de l'orgull humà, xoca amb la veritat autònoma de l'home, que ha de reconèixer “la seva nuesa” (Gn 3,7). D'aquesta manera, el do ofert per Déu, de consistència paradisiàca, d'immortalitat i de convivència harmònica d'amor, des

17. Cf. Salm 68,6; Jr 7,6. A més, per a tot el que s'ha exposat en aquesta part, cf. el meu article “Teologia fundamental y praxis”, al *Diccionario de teología fundamental* (René Latourelle, René Fisichella i Salvador Pié), Madrid, Ed. San Pablo, 1992, pàg. 1466 i seg.

18. Cf. S. D. GÖTEN, “YHWH the passionate”, a *Vetus Testamentum*, 1956, pàg. 1 i seg.

19. VON RAD, *Teología del Antiguo Testamento*, vol. I, part II, B, 3,2.

20. *HEN*, que la versió grega dels LXX tradueix sempre per *JARIS*.

del moment en què l'èsser humà pretén *fer-se'l seu*, el perd: expulsió del paradís, mort i incapacitat d'harmonia, que converteix l'home en "llop per a l'home". Així, Adam i Eva es tornen insolidaris, Caïn mata Abel i, en definitiva, ningú no s'entén amb ningú en una dispersió frustrant de llengües a la "torre de Babel" (Gn 3-11).

L'home no suporta la consciència de la pròpia inconsciència i tendeix a camuflar-la en la projecció d'il·lusions.

Però l'angoixa provocada per la consciència de la pròpia inconsistència, l'home no la suporta i tendeix a camuflar-la amb la projecció d'il·lusions que l'alienen de la seva pròpia veritat autònoma. Aquestes alienacions són considerades per la Bíblia com a "idolatries" o "concupiscències" (1Jn 2,16). Són de tres tipus: la pretensió que un és i val més com més bé ho passa a la vida, la pretensió que un és i val més com més gran és el poder que té, i la pretensió que un és i val més com més riquesa posseeix. I si per a assegurar aquesta triple consistència pròpia he d'eliminar la com-

petència de l'altre, m'hi sento justificat, seguint el criteri selvàtic del més fort. Doncs bé, per a la Bíblia, i particularment per al Nou Testament, en això rau el problema de la convivència humana i de les seves relacions d'opressió.²¹ Mateu assenyalava això amb força en la doble expressió de les temptacions de Jesús (Mt 4) i en les Benaurances (Mt 5). Les tres temptacions coincideixen amb la triple pretensió idolàtrica assenyalada més amunt, mentre que, en les vuit benaurances, Jesús proclama l'únic fonament autèntic, el Regne, i relativitza d'aquesta manera els criteris idolàtrics del plaer (feliços els qui passen gana i set, els qui ploren, els purs), del poder (feliços els mansos, els pacífics, els perseguits) i de la riquesa (feliços els pobres). Així, Jesús no adopta una actitud masoquista, sinó de lucidesa profètica. Denuncia la idolatria inherent a la triple pretensió, com a il·lusa, i convida a descobrir el veritable fonament valoratiu, el Regne, des de l'experiència del qual tota la resta queda relativitzat.²² Per això "busqueu el Regne de Déu i tota la resta us vindrà donada" (Mt 7,33); és a dir, el fet de tenir menys no serà un motiu d'amargor i ningú no es barallarà amb l'altre per raons de plaer, de poder i de riquesa; ans al contrari, "si algú vol processar-te per prendre't la túnica, dóna-li també el mantell" (Mt 5,40). Sant Pau comenta aquesta màxima amb força i

21. Sobre aquest tema de la relació entre idolatries i opressió, remeto al meu llibre *La opció creyente*, Santiago, Ed. San Pablo, 1998 (5a ed.), pàg. 38-49; cf. També el meu article "Reflexiones en torno al poder", dins *Mensaje*, 1979. Així mateix, P. BGO, *Fe cristiana y compromiso social*, Lima, 1981 ("1.2. La perversion de las idolatrias", pàg. 89-94).

22. Qui descobreix el regne és com qui, havent trobat un tresor o una perla, ple de joia, ven tota la resta per a comprar-la (Mt 13, 44-46; cf. 6, 19-21; Lc 12, 13-21).

no sense una certa ironia: “És ja un mal el fet que tingueu processos entre vosaltres, per qüestió de béns; per què no preferiu sofrir millor la injustícia i deixar-se expoliar? Però no, vosaltres sou els qui practiqueu la injustícia i despulleu els altres; i això que són germans! O no sabeu que els injustos no heretaran el Regne de Déu?” (1C 6, 7-8).

La lògica profunda de tot això rau en l'experiència real que el sentit de l'existència es troba en la sintonia amb allò que Déu és: misericòrdia, gratuïta extravertida sense referència egocèntrica. Experimentar això d'una forma convincent és descobrir el Regne de Déu i, per tant, la felicitat. No descobrir-lo constitueix l'arrel (el *peccat original*) de les recerques idolàtriques que intenten en va fundar-se autònomament generant tots els processos d'opressió. Així doncs, qui pretén guanyar la seva vida, la perd, i qui sembla que la perd, per la seva decisió misericordiosa, en realitat la guanya.²³

3. La DSI i el Kerigma

L'Esperit de misericòrdia que animava Jesús –la seva unció messiànica–²⁴ determinà les seves actituds i les

seves paraules, difuncionals als interessos egocèntrics del poder de determinats grups jueus. En definitiva, el fet de no renunciar al caràcter profètic, difuncional a l'egoisme humà, del seu missatge, va provocar la condemna a mort de Jesús. Amb aquest desenllaç va poder quedar enterrada amb ell la seva doctrina de descentrament misericordiós. Aquest risc l'experimentaren els seus propis deixebles, decepcionats en les seves expectatives d'un messianisme teocràtic triomfant, per part de Jesús.²⁵ Doncs bé, la resurrecció de Jesús constitueix així la ratificació de la seva causa. En resuscitar-lo d'entre els morts, Déu li dóna la raó a Jesús, encara que l'hagin mort per això. D'aquesta manera, el kerigma no solament és l'anunci salvífic que la mort no constitueix l'última paraula de la realitat, perquè ha estat vençuda per la resurrecció de Crist, sinó que constitueix el *fonament ètic* transcendent del cristianisme: la decisió de Jesús d'orientar sense claudicacions les seves paraules i les seves obres tal com de fet les orientà, i per la qual cosa li llevaren la vida, correspon, doncs, a l'ésser de Déu que ell revela, gràcies a la seva unció pel mateix Esperit de Déu. Per això, aquell que orienti la seva pròpia vida en

---

23. L'evidència creient d'aquesta lògica la va captar de forma notable ERNESTO RENÁN, en la seva famosa *Vida de Jesús*, en comentar: “Les temptatives socialistes del nostre temps seran infecundes fins que no prenguin per norma el veritable esperit de Jesús; és a dir, l'idealisme absolut, aquest principi segons el qual per a posseir la terra, cal renunciar-hi.” (*La vie de Jésus*, París, 1924, p. 300). I semblaria que l'esfondrament del comunisme històric doni també la raó a Jesús, confirmant de pas l'apreciació feta per Renán.

24. Cf. Sobre això, el capítol III (“El espíritu mesiánico de Jesús”), del meu llibre *Espíritu de Dios y espiritualidad laical*, Santiago, Ed. San Pablo, 1998, p. 35-78.

25. Cf., per exemple, el relat de Lluc 24, 20-24.

aquesta mateixa línia té raó, encara que això també li costi a ell la vida. Aquest és el sentit, no funcional a interessos egocèntrics, d'aquelles paraules de Jesús: “Jo no he vingut a portar la pau a la terra; no he vingut a portar la pau, sinó l'espasa...” (Mt 10,34). Així ho va entendre la primera comunitat cristiana, en centrar-se en l'anunci de la resurrecció (kerigma), i celebrar-lo amb la fracció del pa (1 C 15,3 i seg. i 11,23 i seg.), practicant el tipus de convivència que aquesta fe en la resurrecció de Crist implicava: “Entre ells ningú no passa necessitat; ja que tots els qui tenien terres o casa les venien, aportaven el preu de la venda i el dipositaven als peus dels apòstols. I es distribuïa a cada un segons la seva necessitat.”²⁶

La primera comunitat va captar de seguida la íntima relació entre la fe pasqual i les conseqüències ètiques d'una convivència social fraterna i no selvàtica, sense el *a costa* d'un respecte dels altres. Heus ací tot un programa fundador de la solidaritat, que substitueix el lucre, com a criteri irrenunciable de tota economia que prengui la coherència amb l'evangeli. Així ho van entendre els primers cristians durant segles, i quan es va pro-

duir la nova situació ambigua derivada del canvi de condicionaments socials per a l'Església, iniciats per Constantí, aquest ideal ètic de convivència solidària es traslladà al cenobitisme monàstic.²⁷

4. Justícia social i almoïna

Les ensenyances de Jesús sobre la idolatria dels béns i la seva radical relativització pràctica portà a la convicció cristiana del caràcter il·legítim de la propietat privada mantinguda al marge dels altres o a costa d'ells. Aquest és un aspecte coincident en tota la tradició patristica, des de la *Didajé* fins a sant Agustí.²⁸

Els béns són comuns per dret natural i diví; son els homes que inventen l'apropiació.

Els béns són comuns per dret natural i diví. Són els homes els qui han inventat l'apropiació il·legítimament. Per exemple, Joan Crisòstom expressa pel que fa al cas:

-
26. Fets 4, 34-35; cf. 2, 44-45. Aquesta relació entre kerigma i ètica social també es pot veure en *La opció creyente*, p. 108-109 (“Implicación política de la Pascua”).
27. És significatiu, en aquest sentit, el capítol XXXIII de la Regla titulat: “Si els monjos han de tenir res de propi”, on es diu: “Que tot sigui comú a tothom, tal com està escrit, i que ningú no digui ni tingui res com a pròpiament seu”.
28. Vegeu, R. SIERRA, *Doctrina social y económica de los Padres de la Iglesia*, Madrid, 1967, o també JOSEP VIVES, “¿Es la propiedad un robo? Las ideas sobre la propiedad privada en el cristianismo primitivo”, dins *Fe y justicia*, Salamanca, Ed. Sígueme, 1981, p. 173-213; finalment, cf. també l'excel·lent resum fet per P. BIGÓ - CELAM en l'obra ja citada, *Fe cristiana y compromiso social* (“3.3. El pensamiento patristico”, pàg. 163-167).

“Déu mai no va fer a uns rics i als altres pobres. Va donar la mateixa terra a tothom. La terra és tota del Senyor i els fruits de la terra han de ser comuns a tothom. Les paraules *meu* i *teu* són motiu i causa de discòrdia. La comunitat de béns és una forma d’existència més adequada a la naturalesa que la propietat privada.”²⁹

En aquest cas, el concepte de naturalesa es refereix òbviament a la naturalesa humana. Si per *natural* entenem el que és instintiu, d’acord amb els determinismes espontanis inconscients, allò no és així, ja que aquests són egocèntrics i determinen la selecció *natural*, segons la qual el més fort s’imposa al més feble. En canvi, el que és propi de l’ésser humà és precisament la presa de consciència que, malgrat aquest fet instintiu, allò no constitueix el dret, sinó que aquest es basa en el que podria ser o hauria de ser; és a dir, el que Déu és i vol: la solidaritat (misericòrdia). Aquest punt de referència constitueix la crida a la llibertat per a motivar-la a decidir en aquesta direcció, com l’haver de ser fundador del sentit de l’existència humana i, per tant, de l’autèntica felicitat. Aquest exercici de presa de consciència i de decisió lliure, encarnat en condicionaments instintivament egocèntrics, constitueix pròpiament allò que és *humà* de la naturalesa.

Descobrir el caràcter natural humà de la convivència solidària va portar

Sant Agustí accepta l'almoïna com un mal menor, però apel·la a la consciència del deure de justícia distributiva.

sant Agustí a considerar aquesta solidaritat no com un deure de generositat, sinó de justícia: “Si donessis el que és teu, seria generositat; però com que dones el que és d’un altre, és una simple restitució.”³⁰ Pel mateix motiu, sant Agustí accepta l’almoïna com un mal menor i apel·la a la consciència del deure de justícia distributiva:

“Tu dones aliment als qui tenen fam; tanmateix, seria molt millor que no hi hagués gent que passa fam, de manera que no haguessis d’alimentar ningú; vesteixes als qui van nus, tanmateix seria molt millor que tothom tingués amb què vestir-se, de manera que no hi hagués persones necessitades de vestit (...) Si fas el bé a algú que està necessitat, pot ser molt bé que vulguis aparèixer davant els seus ulls com a gran i que et sentis satisfet que ell, que constitueix l’ocasió de la teva beneficència, sigui inferior a tu. Ell estava necessitat i tu el vas ajudar; tu, que el vas ajudar, sembles superior a ell, que va rebre la teva ajuda. Busca més aviat ser el seu igual, de manera

29. *Epístola Primera als Romans*, Comentari a Timoteu, XII, 4.

30. Text citat per P. BIGÓ - CELAM, op. cit., pàg. 167.

que tots dos pugueu estar sota l'únic Senyor, davant del qual ningú no pot ser humiliat.”³¹

És a partir d'aquesta doctrina patristica que, més tard, el Decret de Gracià establirà el principi jurídic segons el qual la distinció entre propietats i règim de servitud es va imposar per dret de gentes; en canvi, el dret natural funda la propietat comuna a tothom. Aquest mateix principi és el que sant Tomàs sistematitza en la qüestió 66 de la II-II de la seva *Summa teològica*, en els dos primers articles de la qual planteja el tema de la propietat privada, sota el paràgraf general de la qüestió titulada: *De furto et rapina*.

Al segon article, sant Tomàs distingeix un doble tipus de potestat respecte dels béns externs: la potestat *procurandi et dispensandi* i la de l'ús dels béns. La primera és legítima i consisteix en la preocupació i l'administració del bé comú, i hi assenjala els diversos avantatges que aporta. Però sobre la segona, d'ús dels béns, sant Tomàs comenta: “L'home no ha de posseir els béns externs com a propis, sinó com a comuns; de forma que fàcilment els comparteixi en les necessitats dels altres”. Aplicant aquest principi, en la resposta a la segona dificultat del mateix article segon, expressa: “No obra il·lícitament el ric que, havent-se apoderat de quelcom que inicialment era comú, ho comparteixi amb els altres (*aliis communicat*); en canvi, *peca* si

els en prohibeix l'ús, indiscretament”. I avala aquesta opinió en un text de sant Basili que deia: “Per què tu nedes en l'abundor i aquell en la misèria, sinó és perquè tu aconseguies els mèrits d'una bona distribució i ell rebí una corona com a premi per la seva paciència?”³²

D'aquesta manera, tant en l'Escriptura com en la tradició patristica i en la reflexió escolàstica, es troba la mateixa arrel contundent de la Doctrina Social de l'Església, que explicita l'exigència social de la fe, la qual ha de verificar la seva autenticitat en l'amor efectiu que busca el bé comú i no pas el lucre personal, denunciant els privilegis causants de les opressions que impossibiliten la convivència social harmònica.

La doctrina social explicita l'exigència social de la fe, que ha de buscar el bé comú i no el lucre personal.

La propietat privada està així *hipotecada* pel bé comú³³ i només constitueix un dret inalienable mentre efectivament estigui ordenada a aquest bé comú. Segons això, tota llei que pretengui legitimar el simple ús o, pitjor encara, l'abús de la propietat privada de béns, és il·legítima, moralment injusta i teològicament un *pecat*.

31. *Comentari a IJoan*, tractat 8, n. 5.

32. *Summa teològica*, II-II, q. 66, a. 2, ad 2m.

33. “Sobre tota propietat privada grava una *hipoteca social*” (papa Joan Pau II, al discurs inaugural del Sínode de Puebla, III, 4).

Acompanyant el procés de la vida

JUAN LUIS SALINAS SÁNCHEZ, mestre, especialista en Ciències Humanes i pedagog terapeuta.

Totes les coses del món tenen la seva inèrcia, i això implica també les situacions i els fets que vivim en tots els àmbits. L'ésser humà, però, es caracteritza per tenir la capacitat d'estudiar i esbrinar aquest devenir dels fenòmens i, fins i tot, de voler-los controlar i dominar, per tal que realment pugui ésser responsable del control i domini de la terra. Freqüentment podem trobar-nos amb la realitat d'assumir el creixement personal com una situació que és fruit de la inèrcia que porta la vida, de manera que el desenvolupament vital de cadascú resti oblidat en mans *d'un destí* que no coneixem ni controlem, potser, fins i tot, ni existeix més enllà de la necessitat de justificar el nostre desinterès per fer realitat la voluntat de Déu en manar-nos *créixer... i dominar la terra* (i les seves inèrcies).

Quan les inèrcies naturals passen a ésser conegudes i controlades, esdevé que ens assabentem del moment d'inici d'aquella situació, de les característiques que la determinen i de l'evolució que anirà tenint fins, si s'escau, que finalitzi com a tal. En aquest moment som capaços de superar i modificar les forces d'aquella inèrcia i parlar d'un procés, entenent-lo com l'evolució que s'experimenta fins arribar a aconseguir el que ens hem proposat.

Tot això es pot aplicar al procés educatiu i de creixement que hom ha d'experimentar al llarg de tota la vida, raó per la qual el desenvolupament vital, com a ésser humà, l'haurém de considerar com un procés que s'escampa al llarg de tota l'existència de la persona.

Qualsevol activitat catequètica suposa un procés. Això ens indica el caràcter de successió i canvi que implica realitzar-la. Amb tot, hem de reconèixer que és molt baix l'índex de consciència que es té de tal cosa.

La catequesi és un procés que dura tota la vida d'una persona.

1. La concreció de la catequesi com a procés

Viure la catequesi com un procés ens porta a donar un canvi total a moltes maneres de fer i molts costums que se'ns han anat adherint i que fan més de nosa i llast que repel·leix el jovent, que d'ajut al decurs mateix de la catequesi i a l'assoliment de l'objectiu últim, i intrínsecament únic d'aquesta,

que és l'anunci de la Bona Nova i la manera com Ell ens va ensenyar a ser-hi. De fet, la catequesi és un procés que dura tota la vida de la persona, en tant que aquesta s'estigui atansant al Crist i cerqui el canvi i l'evolució de la seva manera d'ésser d'acord amb el que Ell ens va anunciar. Segons això, no té gaire sentit anar assenyalant períodes concrets (vinculats a la iniciació en els sacraments) com les diferents catequesis que viu aquesta.

No té sentit marcar períodes catequètics vinculats només a la iniciació als sacraments.

Encara són molts els *processos d'aprofundiment, atansament i seguiment* del Crist que es plantegen com un curs (*Curs de preparació a la Confirmació... us sona, veritat?*) i així ho perceben els nois i noies que s'hi inscriuen.

Ésser viscut com un procés implica que assumim el fet de disposar-nos a experimentar un canvi, i això demana un determinat grau d'exigència a qui acompanya el procés i als qui el porten a terme, que són els mateixos que hauran d'arribar a la transformació de les seves maneres de fer. Cal que el canvi esdevingui ampli i eficaç, i que compregui tota la realitat de la persona en la qual s'hauran aplicat els *conceptes o continguts* teòrics que se li han donat.

El procés és com un aprenentatge, difícilment es pot comparar a l'activitat d'un curset i molt menys se'l pot encabir dins d'ell, perquè aquell implica dinamisme, comunicació multilateral, acceptació, confiança, compartir, experimentar, vitalitat, reflexió, participació, involucració, incorporació, canvi,... vida.

Acceptar realitzar un procés implica iniciar un camí de transformació en què hom arribarà a esdevenir diferent de com és en el principi. No hi ha cap dubte que atrevir-se és indicatiu de valentia i agosament, de confiança en aquells que t'han d'acompanyar, de fortalesa per assumir els reptes que puguin esdevenir i d'haver valorat molt positivament el que se l'hi ha proposat. És evident que la tasca dels qui hagin assumit el paper d'anunciadors és del tot fonamental i que el compromís de no defraudar amb el que se'ls ofereixi en la realitat és molt alt i comprometedor.

Ens ha de preocupar més l'actitud dels nois que no pas el que aprenen: ens hem d'adreçar a les actituds i no al bagatge conceptual.

Si ho vivim com un procés, ens preocuparà més l'actitud dels nois que no pas el que aprenen, el que farem anirà adreçat al seu comportament i no al seu bagatge conceptual, tot i que

aquest és necessari i ajudarà com a suport i justificació a la pròpia manera d'ésser. Els temes tractats sortiran de la pròpia vida o els proposaran ells des de la vida mateixa, es consideraran des de la visió pràctica i quotidiana, i no des de l'exposició teòrica. Si ho vivim com un procés, és més fàcil introduir i tenir l'Evangelí com a guia i referent continu, perquè s'està parlant de la vida i allí surt tota ella reflectida.

El fet de ser un procés repercuteix no només en l'actitud i les maneres de ser, sinó també en l'evolució com a persona, el tipus de relació que es manté amb els altres, la vivència espiritual, el concepte i la imatge que es té de la comunitat... i suposa una incidència en tota la vida de qui hi ha estat implicat. Com sempre passa en temes d'aquest tipus, el fet d'haver evolucionat no vol dir que en algun moment posterior no es pugui fer un retrocés o patir un estancament, situacions que són habituals en tota persona i que només es poden donar si ja ha sortit de la mandra anquilosada que l'aturava i el paralizava, si un està en camí, o si ja ha iniciat la transformació.

També és un procés per als catequistes i la comunitat, que esdevenen referència.

Finalment, cal dir que també és un procés per als catequistes i per a la comunitat, ja que hauran de mantenir la forma de ser que Jesús ens va en-

senyar i aprofundir-hi per tal que evolucioni i superi les possibles rèmores, reeixint ple de vida. Evidentment, el compromís d'ésser un punt de referència implica un repte, atès que no sempre s'és conscient d'aquelles limitacions que, sense adonar-se'n, cadascú ha anat acumulant com a resultat d'anar-se acomodant a la subsistència quotidiana de la vida. Ésser testimoni exigeix un compromís de coherència i d'autenticitat que permeti, des de la humilitat, ésser paradigma de vida cristiana, és a dir, model d'aquella nova manera de ser que Jesús ens ensenyà i que ara, nosaltres, tot complint la missió que ens encomanà, fem arribar als que s'obren a la vida.

Un procés de maduració personal

En primer lloc, fer un procés de transformació i evolució des d'una catequesi implica assistir a la maduració personal de l'individu. De fet, qui canvia és la persona sencera i això implica tots els aspectes que la conformen i hi repercuteix.

L'evidència ens parla del canvi que, com a persones, es pot apreciar en els que estan immersos en un procés de catequesi assumit com un procés i viscut conscientment i responsablement. Si la cosa se l'han pres seriosament, es pot notar un canvi en les seves personalitats, en com es relacionen i en la manera d'actuar i d'assumir les responsabilitats que els pertoquen. Generalment, encara que sempre hi ha qui no arriba a experimentar aquesta transformació, esdevenen persones més adultes.

Si ens fixem en el *procés de preparació a la confirmació*, tot tenint en compte l'edat dels que s'han compromès a realitzar-lo, de seguida s'apreciarà com canvien i com els ha ajudat el procés a sortir de la seva adolescència i primers anys de joventut, i a afilar-los d'una manera diferent. És clar que el canvi s'hauria donat, d'una manera diferent, però la multiplicitat de camins i la gran quantitat d'*ofertes* per viure fan que cadascun pugui escollir o deixar-se anar per camins molt dispars.

En realitat, l'argument més senzill és el de la coherència i la finalitat mateixa d'un procés de catequesi, si aquest consisteix a *ensenyar la manera de ser que Crist ens va mostrar i a engrescar l'ànim per seguir-lo*. El resultat d'això, si s'és coherent i s'ha acceptat el que es proposa, no estarà relacionat amb idees abstractes, o el sexe dels àngels, sinó que afectarà la manera d'ésser persona i això es tradueix en com hom es desenvolupa en la vida de cada dia.

Un procés de maduració espiritual

Si es pogués considerar la persona com una conjunció d'aspectes que fos possible tractar de forma totalment inconnexa, podríem dir que l'objectiu d'un procés de catequesi seria l'àmbit espiritual. Això, és clar, és fals des de la seva pròpia definició, perquè si el que cerquem és assolir un canvi en la manera d'ésser i viure, no és cert que es pugui dir que el canvi és espiritual. Amb tot, trobem que tenim una dificultat extrema a poder parlar de manera global i, per això, ens cal assu-

mir-lo per parts. Únicament d'aquesta manera ens és vàlid dir que un procés de catequesi és una etapa de creixement en la fe i de maduració espiritual.

Certament, durant el procés es va experimentant un canvi en la manera com cadascú assumeix la vida de l'esperit. En acabar, si és el cas d'una catequesi específica per rebre un sacrament, en la major part dels casos es pot apreciar un aprofundiment espiritual i el desenvolupament d'una sensibilitat diferent, més humana, receptiva de les necessitats dels altres, solidària... es té una actitud més acollidora i oberta davant la intimitat dels que ens envolten, fins i tot ha pogut aparèixer la capacitat de connectar i d'establir empaties. A l'individu també li agrada de trobar Déu, l'ha tastat, l'ha conegut, s'ha quedat amb Ell ...d'una o una altra forma el viu i el té present a cada moment de la seva vida, o sap trobar un racó i un moment per estar-s'hi...

Des d'aquest aspecte de la vida espiritual de l'individu, és cert que també hi ha un canvi ...o és que el individu ha canviat tot ell i ara viu, tota la seva persona, incorporant aquest *modus vivendi* que hem descrit?

Un procés de coneixement de la realitat socioantropològica

No hi ha dubte que una de les qüestions que han de canviar després d'haver fet el procés és la manera de mirar la realitat de les situacions que se'ns endinsen, els fets i les dinàmiques socials, i l'estructuració, les reaccions i les relacions antropològiques

profundes que conformen l'existir de l'ésser humà.

Des del procés catequètic es desenvolupa la capacitat crítica dels individus.

Podríem dir que des del procés es desenvolupa la capacitat crítica dels individus i augmenta el coneixement i el discerniment sobre els fets i les accions que fem, de manera que a cadascú li és possible d'arribar a una situació en què pot, més fàcilment, fer-se un criteri sobre la realitat i actuar dins d'ella.

Per això és bo que en les sessions i trobades del grup es pugui partir de fets concrets i de situacions reals viscudes en el dia a dia, que es puguin analitzar i conèixer per tal de veure com hi hauria actuat Crist, que puguem ser conscients del seu abast i de les possibilitats que tenim de canviar-les o d'incidir-hi.

De la mateixa manera, en veure l'actitud de Crist i el que ens ensenya, cal arrelar-lo i referir-lo als fets concrets que hi ha al voltant nostre, que són els que els membres del grup coneixen i els que els interessen.

Un procés de descoberta del Crist

És evident que el motiu pel qual s'han d'haver atansat a una catequesi

és haver conegut el Crist, encara que sigui remotament. A partir d'aquí comença el procés de descoberta, d'aprofundiment, d'apropament, de seguiment, d'enamorament i d'amistat... d'estar-se amb Ell.

Tot el que s'ha dit en un paràgraf és impossible d'assumir, realitzar i viure en un moment determinat, no hi ha cap tecla, pastilleta... que pugui aconseguir que la persona faci un canvi del sí al no, del no existir al ser-hi. És una qüestió que s'ha d'anar fent, lentament, de mica en mica. Com en qualsevol procés, hi haurà moments en què l'evolució serà més ràpida, d'altres en què no es notarà cap canvi, moments de foscor total, d'estancament... però la persona anirà canviant i al cap d'un temps es trobarà amb una actitud diferent respecte del Crist.

Els que acompanyen el procés han de mostrar Jesús. Però abans que ells, hi haurà hagut uns altres, més precursors i pregoners encara, que d'una manera elemental han fet la primera presentació, allí s'han conegut. Aquesta figura és imprescindible i moltes vegades desaparecebuda, fins i tot és possible que ni la persona mateixa hagi estat conscient que en aquell moment estava anunciant el Crist a aquella altra amb qui estava parlant.

Un procés de resposta coherent al nou estil de vida que Ell em proposa

Si conèixer-lo és un procés, acceptar-lo i assumir-lo també; de manera que arribar a canviar la pròpia manera de ser no es farà de la nit al dia, ni

d'avui per demà, sinó que s'anirà fent conscientment però imperceptiblement. En mirar enrere es notará la diferència en els nostres fets i més encara en la nostra actitud.

De primer, es rep l'anunci, després ve el coneixement, a continuació el convenciment i l'amor a Ell; en acabat, s'assumeix la seva manera de ser.

Aquest esquema és cert però equivoc. D'una banda no té en consideració els passos que, paral·lelament, s'han de fer des dels altres aspectes constitutius de la persona (cal haver començat a evolucionar en el sentit de la coherència i la capacitat de resposta a la interpel·lació que em suposa el fet d'haver conegut Crist i la seva manera d'ésser) i, de l'altra, no es donen un darrere l'altre, sinó d'una manera progressiva, en espiral, de forma que quan un ha començat a rebre una mica d'anunci, ja està iniciant el coneixement i un pessic d'enamorament i una mica, encara que sigui molt petita, de canvi en la seva actitud... i passa a rebre un anunci més ampli i a aprofundir en el coneixement i a augmentar el convenciment. En espiral, sense parar.

Un procés de compromís amb la comunitat

No es pot dir que se segueix el Crist si no es compleix la seva missió, que és anunciar-lo i ensenyar el que ens va ensenyar. A qui s'ha d'ensenyar? Quan s'ha ensenyat, què fem amb els que ho han conegut i decideixen seguir-lo? Això és la comunitat, tota

aquesta gent que opten per intentar canviar, de mica en mica, les seves maneres de viure segons la que Ell va tenir.

Hem d'arribar a considerar més l'abast del que suposa el compromís amb la comunitat, fins i tot amb la comunitat àmplia, la que componen els qui no hi creuen o no el segueixen amb prou coherència o convicció... però això també és un procés.

2. La realitat de la catequesi com a missió

Podem dir que la catequesi és una forma d'evangelització que es tradueix en l'educació vers una fe madura i el seguiment del Crist, la qual es realitza en un context que s'ha de viure com la realització d'un camí, en què la persona rep la intervenció salvífica de Déu com si d'un procés d'il·luminació es tractés. La catequesi implica una conversió i un canvi d'actituds, i té com a punts de referència el ministeri de la *paraula*, l'educació en la *fe* i l'acció evangelitzadora de l'*Església*, concretant-la en anunciar, proclamar, donar testimoni, i després ensenyar, participar, conversar, lliurar, revifar la fe, pelegrinar, convertir-se, madurar, aprofundir, responsabilitzar-se, comprometre's, catequitzar...

Ser catequitzat és una necessitat per a tot batejat.

Ser catequitzat esdevé una necessitat per a tot batejat, la qual ha de procurar-se satisfer d'una manera o d'una altra si hom vol créixer en la fe i no restar esquifit, ja sigui gaudint-ne des de la comunitat o aprofundint-hi d'una manera personal si es dóna el cas que no pot participar-hi.

Com a cristians, i com Església, també aquesta realitat, però, esdevé una tasca fonamental des que vam rebre la missió: “Aneu, doncs, i feu deixebles de tots els pobles, batejeu-los en el nom del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant, i ensenyeu-los a observar tot allò que us he manat”. Aquesta és la missió, l'objectiu és fer arribar a tothom la manera de ser *l'home nou* que Crist ens va ensenyar. El mètode, primer *batejar*, la qual cosa requereix haver conegut i acceptat el missatge des de l'anunci que algú ens hagi pogut fer (evangelització); després *ensenyar a observar*, o el que és el mateix: aprofundir en la fe rebuda, tastar-la i assimilar-la fins poder-la fer part de nosaltres mateixos... acceptar el canvi que suposa el fet d'adaptar la pròpia vida a aquest nou estil de ser (catequització).

Cal que tots els implicats facin l'esforç d'entendre aquesta situació. És una missió encomanada, el compliment de la qual es pot realitzar o no... tot i que sempre ens quedarà la realitat d'haver-la rebut.

Encàrrec que tots tenim

La missió la va encomanar directament Jesús als seus apòstols, els

seus enviats, de manera que s'estén a tot batejat que el segueix. Tots tenim aquesta missió, encara que no tots estem cridats a desenvolupar-la de la mateixa manera. La d'anunciar el Crist i ajudar les persones a aprofundir en el seu missatge. És la concreció de la missió des de l'àmbit de la catequesi, aquesta és la missió que rep el catequista.

De fet, d'una o d'altra forma, tots hem d'anunciar el Crist encara que només sigui amb les nostres accions en el tarannà quotidià, i tots hem d'ajudar els altres a evolucionar en el seu camí, encara que només sigui d'una manera ocasional, esporàdica o d'una intensitat reduïda. Tots, com a mínim, hem de complir aquesta missió amb els que tenim prop nostre, els de casa, la feina, el grup d'amics... Tots, amb tota certesa, l'hem de realitzar amb aquells l'educació dels quals ens ha estat confiada i és la nostra responsabilitat. El catequista, però, la rep d'una manera especial. Se l'ha cridat per desenvolupar aquesta missió d'una manera específica, intensa, plena i concreta en un grup de persones que expressament han manifestat la seva voluntat de fer aquest procés i d'atansar-se més a Jesús, tot evolucionant en la seva manera de ser.

Encàrrec concret de la comunitat

A més a més de ser un encàrrec directe de Crist que ens demana anar arreu del món fent deixebles seus, i que no ens quedem per a nosaltres mateixos tot allò que ell ens va ensenyar, la crida concreta de fer-ho des de la

catequesi és un encàrrec que també ens fa Déu, tenint, però, a la comunitat com a mitjancera.

És a dir, tots som cridats a ensenyar el que Ell ens va ensenyar. A alguns, però, la comunitat els fa una crida concreta a participar en l'acció específica per la qual l'Església ajuda cada persona a aprofundir més en el coneixement i la vivència del Crist i a conformar el seu estil de vida segons els seus ensenyaments.

El catequista rep l'encàrrec de la comunitat que li dona suport. Per tant, la seva actuació és una actuació que fa en nom de la comunitat, tot complint la missió de Crist.

Evangelitzar aquí i ara, en el món actual

És evident que la crida que Déu ens fa i l'encàrrec que ens encomana l'Església no són unes feines a fer en altres moments anteriors o posteriors, ni quelcom que hàgim de portar a terme en altres mons. És freqüent trobar-nos amb la idea de cercar condicions ideals o veure'ns atrapats per les dificultats, i reaccionar davant d'això amb l'enyorança de si les coses fossin d'altra manera.

Hem de ser conscients que nosaltres vivim aquí i en aquest moment, no pas en un altre per bo que hagués estat o ideal que ens l'hàgim imaginat. El nostre món és aquest i en ell és on ens hem d'adaptar per desenvolupar la nostra missió. Això no treu que si-guem conscients de les característi-

ques i situacions concretes que el defineixen i el delimiten, perquè cal conèixer-lo per tal de poder connectar-hi millor i comunicar l'evangeli d'una manera més entenedora, real i eficaç.

Així trobarem que vivim en un món indiferent, secularitzat, atrotinat pels missatges i l'activisme, aclaparat pel consum i la insatisfacció del tenir. Un món en què la gent no s'accepta i nega les seves realitats i necessitats profundes, en què cercant la llibertat queden atrapats i esclaus d'altres opressions. Un món d'aparença en què tot ens ho permetem per no sentir-nos frustrats, un món que evoluciona... un món que és el nostre.

3. L'objectiu de la catequesi: anunciar el Crist i donar a conèixer l'home nou que ens proposa ésser

S'ha de considerar la necessitat de centrar el tema de la catequesi dins del marc que li és propi per tal de poder tenir una idea clara del que fem; de quines qüestions no li són inherents en sentit estricte; de quines, pròpiament dites, haurien de ser les activitats que ocupessin el procés, i quins els elements bàsics.

És freqüent trobar-se amb grups que es preparen per la confirmació la dinàmica dels quals està centrada en un activisme prou irracional, que no té altra finalitat que mirar d'agradar els membres participants i fer-los atraients les sessions per tal que es mantinguin i hi assisteixin. Altres vegades ens trobem amb la presentació i

reflexió de temes o situacions purament materials, sense que cap lligam amb el que Jesús hauria fet en aquell moment ens permeti aprofundir en el coneixement del Crist i en la nostra voluntat de seguir-lo.

En realitat, cada procés ha de ser un món i cada circumstància una mena de cursa que s'ha d'observar, estudiar, planificar, valorar i assumir com una realitat ben diferenciada i mai igual.

*Ens cal arrelar,
encarnar, incorporar
a la vida quotidiana
qualsevol procés
de fe.*

Certament, ens cal arrelar, encarnar, incorporar a la vida quotidiana qualsevol procés de fe. No es pot presentar res del que va dir Jesús si no tenim present que sempre es va adreçar a les persones concretes, i que aquestes, i la seva transformació vers el Pare, eren els únics referents que el van moure i, per tant, el sentit únic de la seva encarnació com a home.

Qualsevol element de la nostra vida pot ésser observat des d'una òptica de conversió a la llum de l'ensenyament del Crist. Això vol dir que començarem a tenir a Déu present en tots els moments de la nostra existència i anirem fent el camí vers Ell des de la nostra pròpia realitat i amb el nostre particular tarannà.

La gent jove, encara que no ho deixi veure, agraeix l'autenticitat i que se li expliqui què és el fons del missatge evangèlic. De fet, des d'un punt de vista estratègic, el que s'ha de fer és passar de les formes, més encara de les que són purament circumstancials, ocasionals o, fins i tot, sense cap valor simbòlic, per centrar-se en el fons i fer-lo arribar com més íntegre millor, per tal que el puguin entendre, assimilar i aplicar a les seves pròpies vides. De vegades, caldrà adaptar els fets viscuts per Jesús a les circumstàncies actuals (si no, mai no podríem dir que Jesús va anar a l'institut), i dir el que Ell va dir amb el llenguatge actual i quotidià, amb l'argot, de vegades estrany i desconegut, però proper a ells i carregat de missatge perquè, alhora, els aproparà el Crist com a quelcom que senten en el seu propi món. Com a estratègia pedagògica, cal dir que després de traduir amb les seves paraules qualsevol fet o paràbola de l'Evangeli, és adient llegir-lo tal com apareix amb el *llenguatge oficial*, anar a les fonts, a l'original... al que podem considerar com *autèntic*.

L'acció del mateix catequista sortirà reforçada en seguir aquest estil d'autenticitat, perquè el que ell estarà educant amb la seva imatge i la seva coherència, des de la comunicació subliminal, estarà penetrant en els membres del grup i anirà arrelant-se en les seves ànimes de forma que farà el seu efecte i, ves a saber quan, sortirà l'exemple d'aquell catequista que, *encara que ens riguéssim d'ell, era autèntic*.

Per això, cal tenir molt clar quin és l'objectiu de la catequesi. No podem

acceptar que només sigui entretenir els que hi participen, ni fer-los reflexius, ni tenir gent jove, ni ensenyar-los a viure, ni, encara que sigui fonamental per poder arribar a l'autèntic objectiu, aconseguir una joventut més humana i reeixir en ella els valors. El veritable objectiu de la catequesi és anunciar el Crist i donar a conèixer l'*home nou* que Ell ens proposa ésser, tot motivant a transformar les pròpies vides com a conseqüència d'aplicar-lo en el devenir quotidià.

L'argumentació pot ésser molt senzilla i sempre s'entén si es fa una reflexió simplificada sobre la identitat de Déu, Jesús i l'ésser humà. És a dir: "Déu, per la seva infinita constitució d'ens que estima, creà l'ésser humà i el va voler crear a la seva imatge i semblança, després va voler fer-li un regal i el va dotar de llibertat. Amb aquesta, i deixant-se portar per la tendència a estar per sobre del seu creador, la humanitat s'apartà tant d'Ell que progressivament deixava d'*amar* i s'endinsava en l'orgull, aconseguint que, cada vegada més, la seva realitat profunda fos menys imatge i semblança de Déu. Fins a tal extrem va arribar la cosa que Déu va pensar que era necessari reconduir els éssers humans i ensenyar-los a ésser tal com havien d'ésser, autèntics, per tal de poder tornar a ésser imatge i semblança d'Ell i tornar a estimar-lo des de la llibertat; per aquest motiu, va pensar fer-se home i restar amb ells per tal d'ensenyar-los una nova manera de ser, per tal que fossin l'*home nou* que Ell ens proposaria. I va venir i es va fer home disposat a passar per tot el que podia passar l'ésser humà, i disposat

a assumir les conseqüències del pecat d'aquest (les conseqüències de l'allunyament de la pau, la veritat, la justícia i l'amor) per redimir-lo, fins a la mort si fos, i va ser, necessari. En acabat va ressuscitar, tot mostrant-nos la realitat de la plenitud de la vida. "Amb tot això, no vols conèixer-lo i saber com és la nova manera de ser humans que ens proposà? No vols que ta vida es conformi d'aquest estil? Quines dificultats hi trobes? Com seria el món si l'*home nou* arribés a ésser freqüent i generalitzat? Sí, tu també hi estàs convidat."

D'altres finalitats podran ser interessants, fins i tot necessàries quan encara no estiguin prou madurs per poder desitjar fer el procés, i donaran peu al naixement d'altres tipus de grups, la importància dels quals i llur validesa des del punt de vista educatiu d'aquelles persones no es pot posar en dubte, però seran diferents, no seran un grup de catequesi pròpiament dit.

L'itinerari bàsic i fonamental

Per tal d'aconseguir aquest objectiu, cal que fixem un camí que és el que podríem anomenar l'itinerari bàsic i fonamental per tal d'arribar a conèixer-lo i transformar les nostres vides mitjançant l'aplicació del seu missatge; d'alguna manera, podem dir que són els conceptes bàsics que cal esbrinar, reflexionar, assimilar i assumir. La resta de qüestions seran temes o activitats, mètodes o maneres, dinàmiques... que s'hauran de tractar, o no, segons les circumstàncies concretes de cada procés. Així doncs, el que

és fonamental és *adonar-se del que creiem* (el Credo), *veure com hem de ser* (les benaurances, els manaments, el manament de l'amor) i *conèixer els mitjans per comunicar-nos amb Ell* (la pregària, especialment el pàrenostre, i els sagraments).

Naturalment, aquest procés s'haurà de fonamentar en un seguit de condicions, situacions i elements que li donaran viabilitat, com si fossin els pilars que sustenten un edifici. S'haurà de començar per l'acollida profunda de cadascú com a persona, tot respectant la seva llibertat. És de molta importància l'acompanyament personal i animar els qui demanen el procés a exercir la pròpia responsabilitat i a viure amb coherència. Un altre dels pilars el constituirà l'autenticitat del que fem com a catequistes, la disponibilitat a estar amb ells i l'empatia que s'estableixi. Per una altra banda, serà d'un gran valor el testimoni de joves que ja han passat el procés, i l'anàlisi de les necessitats del cristià adult. Com ja s'ha dit anteriorment, hi ha un element imprescindible per mantenir el procés amb la validesa que cal: la presència del Crist en el mateix procés, la conversa amb ell (pregària), el compromís amb Jesús i la vivència de la pròpia entrega, i el convenciment de l'acció de l'Esperit Sant.

4. Perfil del catequista

En parlar de l'acompanyament de persones, en aquest cas de grups de gent jove, potser adolescents, i concretament pel que fa al procés de preparació a la Confirmació, encara que

podria servir per a qualsevol altra modalitat de grup, cal començar a parlar de l'element humà que es disposa a iniciar aquest viatge amb els altres.

La persona que vol acompanyar un procés de formació i educació en la fe, la qual anomenem *catequista*, es presenta davant una situació privilegiada pel ministeri que ha d'assumir, alhora que prou difícil atesa la complexitat del paper que hi ha d'exercir i l'especificitat de les característiques del grup que haurà de catequitzar.

Qui acompanya el procés ha de tenir condicions específiques: actituds, vivència espiritual, coherència.

La persona cridada haurà d'estar guarnida d'un seguit de condicions o característiques pròpies, l'abast de les quals anirà des de les seves estructures personals (actituds, capacitat de connectar i rebre els altres, la vivència espiritual, i el convenciment viscut d'allò que es vol transmetre...), fins a les tècniques de les quals s'haurà de servir per tal de presentar el missatge que vol fer arribar i l'habilitat per fer sentir el desig de fer vida aquest missatge, o les tècniques necessàries per dinamitzar el grup per tal que tot això sigui possible.

No s'han de considerar com les condicions sense les quals no es pot

ésser catequista, perquè d'aquesta manera mai ningú no podria arribar a ser-ho, donat que mai s'és perfecte i sempre es pot créixer i hem d'estar creixent. Les hem de considerar com les condicions ideals que ens ajudarien a desenvolupar correctament la nostra tasca, la consecució de les quals s'ha d'anar produint de mica en mica. Representen també l'ideal al qual s'ha de desitjar arribar, tot fent-se, en aquest cas, catequista. Veiem, d'aquesta manera, que aquest es fa tot seguint un camí que abastarà la seva maduració personal, la seva disposició i entrega, el seu aprenentatge, la seva conversió,... la seva vivència del Crist.

L'equilibri harmònic de la seva vivència

És bàsica la qualitat de la vivència d'aquella persona que s'ha de dedicar a educar, formar... els altres. La necessitat de viure des de la coherència tot allò que es vol transmetre és imprescindible, i hem de destacar que gaudir d'una personalitat com més equilibrada millor afavorirà l'accés a la comunicació amb els que fan el procés i donarà una estabilitat al catequista que el presentarà com a persona responsable i coherent, és a dir, com a madur i conseqüentment adult, tant des del punt de vista de la personalitat com des del de la fe.

Això és de molta importància, ja que és la vida quotidiana la que es transmet i la que és observada per aquells que cerquen, de vegades no gaire conscientment, com han de ser les seves accions, quina actitud s'ha

de tenir... com han d'esdevenir com a persones. Realment, és cert que s'aprèn a viure com en els antics oficis, essent aprenent i vivint el dia a dia del que passa. Parlar, o l'activisme desenvolupat en embolics més o menys ocasionals als quals se'ls veu una intencionalitat educadora, no deixa cap petjada en la persona que els observa; ans al contrari, aquesta reaccionarà a la defensiva justificant-ho tot, tant el seu comportament com la falsedat del que sent o veu, i protegint-se d'ells, o bé reaccionant en direcció contrària.

L'experiència diària, però, ens fa constatar que hi ha persones que s'atansen als altres des d'un posat intrínsec a elles mateixes, segons el qual no tenen cap actitud d'obertura, ni d'entrega, ni d'acollida, ni es preocupen per aquells als que han d'atendre. Més aviat només pensen en elles mateixes i a satisfer les mancances que suposen que satisfaran aquells que volen atendre.

Tots necessitem els altres perquè, hem d'acceptar-ho amb humilitat, el que som ho som en funció d'ells i depenem d'ells en tot: en l'afecte que necessitem, en l'elaboració dels productes bàsics, en l'atenció d'allò que no podem abastar per nosaltres mateixos... això entra dins del que ha de ser. Hi ha, però, un altre tipus de necessitat que es refereix a la que senten aquelles persones que necessiten l'altre com a possessió i element d'on treure la seva realització, no el viuen com a element d'entrega, ni aquells amb els que compartim, no senten aquesta necessitat per l'altre com la situació natural de fer camí junts; més

aviat és una actitud no gaire sana per la qual necessiten l'altre com un element utilitari, privant-lo de ser subjecte de la relació compartida, per tenir-lo com a objecte d'aquesta relació, que ignora l'altre, el cosifica, l'utilitza, l'elimina...

En realitat, són persones que no poden donar-se, i l'aparent situació d'entrega no és res més que l'intent de satisfacció de les seves mancances. Les causes de tot això les podem trobar en la immaduresa de la seva personalitat.

Quan els altres s'adonen de la utilització, rebutgen la situació i rebutgen la persona concreta. De vegades, fins i tot, poden enutjar-se i rebutjar el que aquesta representava, allunyant-se d'aquell entorn (parròquia, centre, catequesi, Església... la vida de fe) que han conegut viciat.

No s'ha de voler utilitzar els altres, perquè poden rebutjar el catequista i tot el que representa.

Per contra, quan es dona l'equilibri socioafectiu necessari, un no necessita de manera específica i obsessiva l'altre per reeixir, fins i tot podria passar d'ell, però comprèn que l'altre sí que el necessita a ell i que en aquella circumstància concreta el pot ajudar en alguna cosa. Llavors té lloc una opció conscient i equilibrada i es pro-

dueix la renúncia del propi temps per fer-ne entrega als altres. S'ha donat l'obertura vers ells, l'atansament, la comunicació, l'interès per conèixer les seves circumstàncies, la sinceritat de les pròpies intencions, l'acolliment de la seva realitat,... la donació. Hi ha hagut una crida i s'ha donat la resposta. Quan això és així, quan l'altre no s'ensuma cap enredada i cospa la disposició autèntica del que es dona, es crea una relació positiva que pot ser educativa i provoca el creixement de totes dues parts; al final, la relació esdevé enriquidora i gratificant també per a qui es va donar.

Per cercar l'equilibri en la personalitat de qui s'ha de responsabilitzar d'acompanyar els altres, hem de fomentar el desenvolupament harmònic de les qualitats constitutives de la seva integritat com a individu. Qualsevol persona és un tot que s'ha de desenvolupar harmònicament en els aspectes que la constitueixen, es a dir, el físic, l'espiritual, l'afectiu i el social. De cap manera no es podrà assolir una personalitat estable si l'individu és considerat fraccionat com una calaixera de calaixos independents i aïllats els uns dels altres. L'ésser humà és un ens unitari, un tot de sistemes que s'interrelacionen com si es tractés d'un paquet, a l'interior del qual hi ha una sèrie d'elements interrelacionats i integrats per formar la unitat real que s'aprecia des de l'exterior.

Així, la persona que només es preocupa de desenvolupar un, o alguns, dels seus aspectes, però no tots, estarà provocant una mancança en la seva personalitat, l'estabilitat de la qual es

farà palesa i portarà a l'individu a trontollar tot sovint. Tant se val que l'aspecte descurat sigui el físic, l'espíritual, l'afectiu o el social, tant se val quin sigui l'aspecte desenvolupat amb escreix, el cert és que la manca d'harmonia provocarà un desequilibri i farà viure la persona com un os fora de lloc.

Com a conseqüència de la interrelació que hi ha entre tots quatre aspectes, podem reconèixer un seguit de qualitats de la persona, el desenvolupament de les quals la portaran a l'autenticitat de l'ésser humà, al que s'acostuma a conèixer com a individu positiu, col·laboradors, oberts, entregats, comprensibles, íntegres i autèntics, o com es diu ara: molt entrotllats.

De la vinculació de l'aspecte físic amb l'espíritual ens trobem que l'individu arriba a la cooperació amb els altres; quan és la part afectiva la que considerem amb la física, en resulta la sexualitat; i quan aquest mateix aspecte entra en acció des d'un punt de vista social arribem a la disponibilitat.

Els aspectes social i afectiu fan aparèixer la solidaritat; quan són els aspectes social i espíritual els que s'interrelacionen ens trobem amb l'aparició de la responsabilitat com a qualitat que presenta l'individu donant-li l'estatus d'adult. Quan els aspectes que es combinen són l'espíritual i l'afectiu, trobem que sorgeix l'amor.

Hi ha unes altres qualitats que s'esdevenen com a conseqüència de la consideració de cada aspecte neta-

ment per separat, és a dir, l'aspecte físic aplicat directament ens permet gaudir de la força, l'espíritual de la sensibilitat, l'afectiu de l'empatia i el social de l'altruisme.

Certament, esdevenir individus autèntics, íntegres i equilibrats és quelcom desitjable per a qualsevol persona. Imprescindible, però, quan es tracta de persones que s'han de dedicar a educar i acompanyar altres éssers humans.

La coherència entre el que es pensa, el que es diu i el que es fa

Entre les característiques que hom ha de considerar dintre del perfil d'un educador catequista hem de preveure la de la coherència. Ja hem parlat de la importància que té en l'educació la transmissió no verbal.

Cal subratllar la importància que té en l'educació la transmissió no verbal.

D'aquesta manera, el que hom pensa és quelcom que transmet des d'algun petit comentari col·lateral o que deixa surar des d'un gest, una rialla o qualsevol ganyota que se li hagi pogut escapar sense que, moltes vegades, ni tan sols ell se n'hagi adonat. Passa el mateix amb el que es diu, quan, precisament, no estem dient res sobre allò del que l'altre ha captat, fins

i tot sense ésser-ne gaire conscients i sense haver-se aturat a analitzar-ho... però ja s'ha quedat dins del seu bagatge i ho associen a aquella situació en què es troben o al que pensa qui ho ha dit.

La tercera via de manifestació-transmissió és la del que es fa, i més quan el que es fa no està sota cap protocol o vinculació directa amb ningú, ni amb cap acte més o menys institucionalitzat. Allò que és el nostre comportament quotidià i més íntim està transmetent molta informació del que realment som nosaltres i està educant, més encara que qualsevol altra eina, aquells que ens envolten. Realment, els nostres actes parlen més de nosaltres mateixos que el que potser puguem dir, i manifesten el que pensem profundament i la nostra actitud vers aquestes idees i conceptes, amb més claredat de la que sovint nosaltres mateixos els experimentem.

Tenint tot això en compte, cal remarcar que és imprescindible que hi hagi una unitat d'imbricació entre tots tres vessants. D'aquesta unitat d'imbricació en diem coherència i es reflecteix en la relació que hi ha entre les diferents manifestacions del nostre propi ésser i en com són aquestes al llarg del temps o en els diferents àmbits en què puguem participar i viure.

Quan la incoherència es fa present, el missatge autèntic que s'està enviant no és un altre que el de la falsedat d'aquell individu, i el fruit primer és el de la falta de credibilitat amb què ell mateix i el seu missatge queden.

Si la incoherència transmet als altres la idea de falsedat i mentida, i la manca de convenciment en el missatge que s'està donant, pensem en com es rebrà el que ens digui un catequista, el comportament real del qual no estigui, o no pretengui estar, d'acord amb el que ens ha dit. La primera conclusió serà la de considerar que ell no ho pensa així i que no n'està convençut, que no s'ho creu. La següent resposta serà la de no creure's aquell missatge i, com a molt, passar a actuar com ell ens ha ensenyat, fent una cosa encara que se'n digui una altra. I, és clar, sempre queda la possibilitat de passar a fer més grans les llistes dels que estan desencantats, decebutos i passen de tot perquè res no es veritat i tot això és una mentida.

Certament, la coherència pot ésser una gran eina per tal de viure des d'un equilibri la pròpia existència i per tal de transmetre als altres allò que realment ens dóna sentit a la vida.

La vida interior i la vivència del Crist

D'entre els trets que s'han de considerar definitoris en la realitat del que suposa ésser catequista, ens trobem amb la manera com ell viu la seva vida interior, quin grau de profunditat o superficialitat regeix les seves actuacions, quins són els seus costums en aquest sentit, quina la capacitat de reflexionar, la transcendència amb què experimenta els fets o la superficialitat amb què se situa davant les circumstàncies que l'envolten, la sensibilitat que mostra vers els temes punyents que afecten les altres persones,

com viu ell el Crist, quina és la seva experiència del fet que haurà de transmetre, quina presència té en la seva vida interior i profunda...

Encara és més important si tenim en compte que no es pot donar allò que no es té i que d'on no n'hi ha no en pot rajar. És a dir, tenint en compte el que ha de transmetre, és del tot necessari poder viure-ho, sentir-ho, haver-ho incorporat al propi ésser, haver-se impregnat tot ell en la seva persona del Crist, per poder sentir la joia, la força i l'experiència necessàries per comunicar-lo als altres.

L'actitud davant la vida

Hem parlat de la importància de considerar la persona sempre des de la seva integritat. És evident que on es pot tastar la realitat íntegra d'una persona és en l'actitud que adopta davant la vida, com se situa davant d'ella, com la viu, com la transmet als que hi ha al seu voltant... Indiscutiblement, per allò de la coherència, el que dirà o farà estarà reflectint el que pensa, alhora que el que constitueixen els seus pensaments estarà determinant la seva actuació i el discurs que pugui elaborar verbalment.

La norma més general seria dir que el catequista (i qualsevol cristià) ha de reflectir en el seu tarannà la mena d'home que Jesús ens va proposar com a l'*home nou*, per tal de poder ésser més humans i així veritablement imatge i semblança de Déu, acostar-nos a ésser tal com Ell ens va fer.

Concretant una mica més, hem de veure que davant la vida cal tenir una actitud de coherència, de servei a la veritat, de respecte vers el que és la vida en si mateixa i la realitat que suposen els éssers humans i la resta de la creació, i una actitud d'acceptació i de compliment, d'una mena d'obediència, vers aquells valors, decisions, acords... que puguin estar per sobre de les pròpies decisions, o inclinacions, com a conseqüència d'haver sorgit del que el Crist ens va ensenyar, de l'experiència que la comunitat hagi fet d'aquells valors o del propi convenciment produït en el fons d'una vida interior plena de la vivència quotidiana de Déu.

A més a més, cal que l'individu tingui capacitat crítica davant la vida, la qual cosa li permetrà esbrinar el sentit del que viu, posar la raó al servei de la pròpia experiència de Déu i qüestionar-se el que li arribarà des del seu voltant. És imprescindible que la persona pugui exercir la seva capacitat d'anàlisi, de reflexió, de discerniment, de decisió, d'aportació, d'opció... per tal que la puguem considerar plenament lliure, i a tot això hi arribarà des de l'exercici de la seva capacitat crítica.

En el seu posat davant la vida, aquelles persones que han acceptat la crida a acompanyar els altres han de prendre una actitud de compromís, tot vivint els afers quotidians des de la seva realitat de cristians i de coherència amb el que creuen; dit d'una altra manera, la seva imbricació amb el Crist els ha de portar a assumir el que passa al seu voltant, imbricant-se, així mateix, amb els que ho protagonitzen,

o pateixen, atès que en ells troben el mateix Crist que viu en el seu interior. La vida d'un cristià, viscuda des de l'autenticitat i en profunditat, produeix un estil de vida que esdevé exigència de compromís perquè exigeix donar-se. El compromís és, per al cristià, la crida de dur a la pràctica la fe assimilada. Indubtablement, un estil de vida així no es pot tenir, ni mantenir, si no està esperonat per una reflexió que doni alè a l'acció.

Quan la persona viu d'aquesta manera, quan viu la fe com el compromís que la porta a trobar els altres i a donar-s'hi, està assolint una dimensió de testimoni i anunci davant d'ells, segons la qual fa present en el seu entorn, i per tant en el món, la realitat de vida que té. El compromís és fruit de la coherència i està íntimament vinculat al testimoni, i aquest esdevé una eina essencial per a l'eficàcia de la catequesi.

Cal revisar quina relació tenen, en cadascun de nosaltres, els conceptes creure, anunciar i viure (pensar, dir i fer), cal plantejar-se si creiem veritablement el que anunciam i si vivim el que diem. En definitiva, si les nostres accions són un testimoni autèntic per als altres.

De fet, el testimoni és la conseqüència de l'opció de vida que s'hagi pres, és el que els altres veuen de com un viu, raó per la qual en el procés de transmissió de la fe el testimoni esdevé una condició indispensable, encara que no l'única, per a la credibilitat del missatge que s'està anunciant, ja que s'afirmen personalment uns valors i es garanteix, des de la pròpia vida, la

El testimoni afavoreix que la llunyania de l'anunci verbal esdevingui un fet existencial.

veritat que un creu, afavorint que la llunyania de l'anunci verbal esdevingui un fet existencial.

La imatge del monitor com a imatge que ens mostra la realitat

Es freqüent trobar que se substitueix la paraula *catequista* pel mot *monitor* sense que aparentment es produeixi cap aldarull ni trontollin els fonaments de res; amb tot, però, la significació d'ambdues paraules sembla ésser ben diferent i caldria delimitar una mica els seus camps de significat.

Catequista és l'agent de pastoral que promou i guia un procés de formació i maduresa cristiana en un grup concret de destinataris. Aquesta acció es porta a terme en nom de la comunitat i per mandat de qui, en nom del seu bisbe, li fa la crida. Per poder-ne ser, és evident que cal que aquesta persona tingui una certa maduresa humana i espiritual, i un mínim de competències com a pedagog, educador i comunicador.

Com a *monitor* s'entén aquell que ajuda el catequista i, freqüentment, es forma per ser-ho, tot i que no té ni la seva preparació ni experiència. Actua com a suport organitzant activitats complementàries d'inici o finalització

de la sessió de catequesi. La diferència està en el fet que aquell es considera cridat, format i enviat.

A la pràctica, a casa nostra, la utilització d'ambdues paraules ha estat indistinta i el mot *monitor* ha substituït, freqüentment, el de *catequista*, en un intent de donar, potser, més dinamisme i actualitat a la figura del que acompanya un procés de formació en la fe, o d'eliminar les distàncies que el poguessin allunyar dels membres del grup per la possible solemnitat de la paraula *catequista* (de fet, aquesta substitució s'ha donat més en la catequesi de preparació a la confirmació, de joves o d'adults, mentre que en la d'infants no s'ha observat gaire).

Sigui com sigui, ja que el fet s'ha produït, podem mirar de copsar alguns elements positius que ens aporta la paraula *monitor*. Podem observar que *monitor* era el que ajudava a l'orador en el fòrum romà, l'avisava de diferents circumstàncies i li facilitava els documents que podia necessitar. També és el que acompanya i ajuda en un procés de preparació de qualsevol disciplina (*monitor esportiu...*); el que avisa, dóna consells i fins i tot amonesta, i també pot ser un aparell electrònic que facilita les dades per al control d'un procés.

Aprofitant aquestes aportacions, podem considerar que el catequista hauria d'incorporar al seu perfil la idea de ser una mena de mirall on els membres del grup poguessin veure reflectida la seva pròpia imatge i trobar les indicacions i consideracions necessàries per esdevenir més fermes, més

humans, més homes nous segons la proposta del Crist.

Naturalment, per desenvolupar aquest rol, cal que el catequista assoleixi uns bons reflexos que li permetin de copsar les insinuacions i necessitats que, sibil·linament, li facin arribar els membres del grup. Ha d'actuar amb objectivitat, respecte i fidelitat, i considerar com a autèntiques donacions les confidències que es puguin fer (tant les individuals com les col·lectives), procurant transmetre aquest sentiment al grup, de manera que aquest es pugui consolidar com a pinya per sentir-se, després, part integrant de la comunitat. Ha de saber acompanyar, sense imposar, però conduint conscientment la seva tasca i el que ell pretén.

L'actitud personal respecte als que hom ha d'acompanyar

Per finalitzar, ens podem fixar en l'actitud que cal que tingui el catequista com a persona, davant d'aquells que ha d'acompanyar. Serà ben diferent el resultat segons sigui una o una altra. Els membres del grup es trobaran a collits o rebutjats, sentiran que allò té valor o és un convencionalisme en què ni aquell catequista creu, notaran que salta una espurna il·lusionant o ho deixaran morir en la monotonia, se sentiran apreciats i amb valor per ells mateixos o mers objectes que s'han de suportar... maduraran com a persones autònomes i responsables o restaran infants esquifits sense atrevir-se a prendre la iniciativa per ells mateixos, viuran l'experiència engrescadora del Crist o es quedaran en unes superfi-

cial observacions sobre qüestions conductuals i moralismes socials buits de contingut perquè no tindran cap significat profund.

L'actitud del que acompanya un grup en el seu procés de formació ha de preveure la maduració com a persones d'aquells individus que el constitueixen, tot ajudant-los a créixer. El gran objectiu de tot educador (pares, catequistes, mestres...) hauria d'ésser aconseguir que aquella persona arribés a independitzar-se dels adults, a viure sense por i es tornés veritablement adulta, capaç d'assumir les seves responsabilitats i d'anar, de forma autònoma, prenent les decisions lliurement i des de la coherència de la seva vida.

Per realitzar aquest camí, cal que l'adult que acompanya el procés tingui una actitud basada en *la disponibilitat* del seu ésser (temps, coneixements...), la qual es traduirà en entrega vers ells, accessibilitat i comunicació per demostrar que realment és a la seva disposició.

També és necessària l'*autenticitat*, gràcies a la qual el catequista transmetrà l'ambient de sinceritat, netedat en les seves intencions i credibilitat en allò que els mostra, donada la relació que hi trobaran entre el que es diu i el que es viu, la coherència en la vida del catequista i la incorporació del missatge que es dona des del testimoni.

Un aspecte final que cal desitjar és l'*empatia* que s'ha de produir entre qui guia el procés i els que el fan. Sense aquesta empatia és impossible establir una bona comunicació i s'espallaria

tota l'acció catequètica. És freqüent que darrere de fracassos en els estudis, abandonaments d'empreses desitjades, fugides de les pràctiques i comportaments adients a la pròpia manera de pensar o, fins i tot, a refredaments de la fe, es trobi un rebuig entre les persones que hi participen, perquè mai no van trobar aquell grau d'acceptació i de complicitat necessari per engrescar qualsevol en una tasca d'aquesta envergadura, mai no es va donar l'empatia.

Actuar d'aquesta manera afavoreix el creixement de la personalitat dels que fan el procés i els desenvolupa fins a fer-los adults, la qual cosa els permet de manifestar-se tal com són i d'expressar els desigs del que voldrien arribar a ésser. El concepte d'un mateix és com una mena de percepció bàsica que ens mostra com es pot sentir la realitat, el qual determina també el tipus d'actituds fonamentals que l'individu assumirà en el camp de les seves relacions vitals. Quan l'individu assoleix la maduresa, està situant-se en el pla de l'autenticitat, de l'acceptació i de la integració de si mateix, i desenvolupa sentiments d'objectivitat, independència per obrar i responsabilitat davant el seu sistema de valors, alhora que és capaç d'actuar amb més espontaneïtat.

Tot concretant, la vida és un procés i el creixement en la fe exigeix viure-la com a tal, tant des del punt de vista personal de cadascú com des del punt de vista d'aquells que han estat cridats a acompanyar els altres. Un procés de conversió que ens porta a evolucionar i a canviar, encara que sigui de mica en mica, apropant-nos a la perfecció de l'Amor.

Aportació al diàleg entre el moviment general de joves d'Acció Catòlica i el sagrament de la confirmació a Vic

---

JORDI CASTELLET I SALA, rector de Sant Hipòlit de Voltregà.

---

1. Introducció

Ja fa temps que entre els agents de la pastoral diocesana es cou una inquietud fonamental sobre el futur de la nostra Església. Sense voler ser exhaustiu, és un fet que les nostres assemblees dominicals són plenes de gent gran, fidelíssima, però que veuen amb gran frustració com el lligam de la transmissió del més preciós, la tradició de la fe, s'ha estrocat. De la mateixa manera, aquestes persones han sofert la pèrdua física i moral tant de l'acompanyament dels seus fills a la celebració dominical de l'eucaristia com també de la pràctica assídua de la fe, cosa que per a ells ha resultat ser un factor fonamental per a l'experiència de la seva vida.¹

Cert és que l'expressió de la vivència de l'evangeli s'ha diversificat molt, que la majoria dels nostres joves són considerats excel·lents pel seu bon

Les assemblees dominicals són plenes de gent gran; el lligam de transmissió de la fe s'ha estrocat.

cor, per la seva entrega i generositat. Mai com ara no hi havia hagut tants i tants cooperants a l'estranger, tantes persones joves que dediquessin un temps a fer una experiència de cooperació al Tercer Món.

Ara bé, ¿és molt agosarat dir que si aquests joves han sortit així és perquè han tingut uns pares i uns avis que, ells sí, anaven i van a la missa, que són actius en la seva fe, malgrat tantes infidelitats com tots cometem?

Sí, hi ha molt jovent cooperant i

---

1. Per aquest motiu, avui l'autor d'aquest article s'atreveix a fer una aportació de tipus personal, per ajudar a reflexionar sobre l'orientació que s'ha de prendre en les línies d'acció pastoral. Tot i que, per elaborar-lo, ens hem posat d'acord amb moltes persones i s'ha demanat el seu parer, el contingut de l'escrit és de total responsabilitat de qui el signa. D'altra banda, val a dir que aquest esquema de pensament i funcionament per al present Moviment Diocesà de Joves reflecteix, sobretot, l'estil de fer que hem seguit a la zona d'Osona i del Ripollès, en els centres i les parròquies on es troben grups d'aquest tipus. Admetem, de bon començament, que el bisbat de Vic és ric en diversitat.

generós amb la seva vida, el seu treball i el seu temps, però, ¿no fa pensar el fet que el seu compromís només duri un temps curt, uns quants mesos, fins i tot un any, i després tornin aquí, als països del benestar, i es converteixin en uns nous burgesos, amb la seva feina de vuit hores, les seves comoditats i que fins aquest punt hagi arribat el seu compromís amb els altres?

Certament, no tot el que és bo surt de l'Església, però ¿és molt atrevit dir que el millor sí que en surt? Molts líders polítics, sindicals, socials dels nostres pobles han tingut una experiència més o menys llarga de compromís amb la parròquia, el moviment o el grup del seu voltant, s'han sabut comprometre a fons i, a la llarga, aquest compromís els ha ensenyat, educat en el servei dels altres i, sobretot, dels més necessitats.

Vol dir això que si avui no som capaços d'articular una Església viva i florent, de persones compromeses i lliurades als altres, el dia de demà no tindrem polítics i agents socials que treballin amb un plus de gratuïtat i entrega com només les persones formades i bregades en els camps del voluntariat poden arribar a fornir.

Sí, efectivament, quan una persona ha estat educada en la gratuïtat i en el servei serà algú de qui es podrà esperar l'entrega i la decisió en la seva tasca de cada dia, i serà capaç d'aportar entusiasme en allò que està fent perquè, senzillament, hi haurà hagut algú que li haurà ensenyat a il·lusionar-se, perquè sí, per la vida i per les seves infinites possibilitats.

En el camí del que volem tractar aquí podem també proposar un argument de contradicció. ¿No fa pensar el fet que ens trobem actualment en un esclat de violència al carrer protagonitzada per joves abocats a tots els extremismes més perillosos? ¿No fa pensar que sigui justament en un moment en què l'Església sembla que es retiri de les seves obligacions educatives, quan no veu clar el camí que s'ha de seguir, quan es queda en la cruïlla del dubte permanent, quan no sap per on avançar i deixa tantes persones fora del seu àmbit, de la seva real educació per la convivència, la solidaritat i l'ajuda mútua? ¿No fa pensar que sigui en el moment d'afebliment de l'Església, i en general de les idees fortes que han vingut articulant les nostres societats en aquests darrers temps, que sigui justament ara que sorgeixi també el descontrol envers el jovent que, al cap i a la fi, està demanant amb la seva protesta un camí absolut a la seva vida i que, òbviament, si ningú no els l'ensenyava, estaran condemnats a perdre'l, a equivocar-se, a anar per altres sendes gens constructives i més aviat desestabilitzadores de la pau social i de la solidaritat intergeneracional?

¿No és veritat que en els temps en què es fa més preemptòria la necessitat de diàleg amb els immigrants, amb els països empobrits per la globalització, pel liberalisme exacerbada, en els temps en què es fa més evident la manca de punts de referència per al jovent, és ara que l'Església, en tant que institució nuclearment educativa dels seus membres, ha de saber respondre amb propostes a l'altura de les circumstàncies? L'escrit i les re-

flexions que segueixen intenten contestar aquest devessall de preguntes que ens hem fet i que, creiem, estem en obligació de formular i completar.

2. Centrem-nos

El que està en qüestió, doncs, és la possibilitat d'oferir als joves una plataforma d'evangelització que, necessàriament, haurà de ser suficientment atractiva i engrescadora per a aquells i aquelles que s'hi acostin i en facin experiència.

Efectivament, en el treball quotidià amb infants, adolescents i joves es presenta d'una manera urgent a casa nostra la necessitat d'un plantejament general sobre l'estratègia que s'ha de seguir per tal d'estar en possibilitat d'oferir una proposta engrescadora que ajudi tots aquells que s'acosten a les nostres parròquies i comunitats diverses, per comprovar que realment és possible inspirar la pròpia vida en l'evangeli de Jesús de Natzaret, i aquesta i cap altra és la motivació de l'acció de l'Església. A més, ¿no creieu que és la pedra de toc de la gràcia –i de la Gràcia– de la missió de la comunitat cristiana?

Quan la comunitat cristiana no evangelitza, què fa? Quan la comunitat cristiana no serveix en la caritat, què fa? Quan la caritat cristiana no dóna motius per a l'esperança, què fa? La resposta a aquest triplet de preguntes ha de ser clara i contundent: res. I res significa res, de res. Pot omplir papers, ser notícia a les pàgines dels diaris, inaugurar exposicions, museus

Quan la comunitat cristiana no evangelitza, no serveix en la caritat i no dóna motius per a l'esperança, ¿què fa?

o centres culturals, però si la seva missió principal d'evangelització no s'acompleix, no està fent res. I, ¿voleu dir que la nostra Església no fa temps que està vivint de projectes que no condueixen enlloc els que hi participen? Almenys, a l'autor d'aquestes línies sí que li ho sembla.

Més concretament, estem parlant de l'oferta majoritària de les nostres parròquies als adolescents: la catequesi de confirmació. Preguntem-nos, constatem, ¿on porten el temps i els esforços que s'hi esmercen?

¿On porten, per exemple, els temps i els esforços que s'esmercen en la catequesi de confirmació?

Primer de tot, convé que no ens enganyem i que diguem les coses pel seu nom. La catequesi de confirmació ha estat utilitzada per l'Església com a plataforma d'evangelització, com a lloc òptim per entrar en contacte amb

els adolescents i joves que, altrament, potser no s'haurien acostat mai a la parròquia, no haurien tingut contacte ni amb els catequistes, persones d'una immillorable talla i testimoni encara que no sempre ben preparats per a la feina amb aquests mateixos adolescents i joves. I per què ho diem, això?

3. El model de catequesi de confirmació està en crisi.

Hi ha una sèrie de factors que assenyalen aquest camí. Citem-ne alguns.

1. Ha baixat molt i molt el nombre de candidats al sagrament en certes parròquies i, per tant, ja no es pot demanar el mateix ni tampoc amb el mateix nivell de qualitat als nois i noies que es presenten per rebre aquest sagrament. Sense anar gaire lluny, a la mateixa ciutat de Vic, es poden comptar amb els dits d'una mà els grups d'aquesta mena existents a les diverses parròquies, la qual cosa mostra la profunda crisi d'identitat i de continguts que pateix el plantejament que s'ha fet fins ara.

Ha caigut el nombre de candidats i costa de trobar relleu per als catequistes.

El motiu central és que fins ara no s'ha aconseguit que aquest fos realment ni un sagrament popular, que consistís com a mínim en un compro-

mís social, ni tampoc un valor que els joves considerin important. I diem popular perquè n'hi ha que sí que ho són: el baptisme, la primera comunió –si és que aquest sagrament existeix com a tal–, avui dia sembla que el matrimoni torna a estar de moda, o la unció dels malalts, que potser és el que més s'escapa del mercadeig, del popularisme i de la falta de contingut a que s'han sotmès els altres. Aquesta característica, però, constitueix un valor per si mateixa, pel fet de quedar lliure de servilismes que sovint pesen com una llosa a la renovació i als nous plantejaments.

Sovint és flagrant la falta de preparació i disponibilitat.

2. Els catequistes són, majoritàriament, persones que ja fa anys que es dediquen a portar grups i que, en molts casos o bé no troben relleu, o bé impedeixen que aquest relleu sorgeixi amb normalitat. Flagrant és la falta de preparació en molts –molts– d'ells i, encara més, la convicció que la tasca amb el grup s'acaba en una hora de sessió setmanal o quinzenal. Aleshores resulta impossible comunicar la necessitat d'acompanyar els joves en el seu creixement, la d'anar a trobades, la d'organitzar-se juntament amb altres grups d'altres parròquies de l'arxiprestat o de la comarca.

El que cal, doncs, són animadors dels grups, que han de passar a ser

Calen animadors de grup prou adults, però també prou joves, per poder connectar vitalment.

necessàriament suficientment adults i suficientment joves perquè connectin vitalment amb els joves que es proposen per al sagrament, però que no hi podran arribar si no segueixen el procés necessari d'acompanyament personal.

3. La catequesi de confirmació ha passat a ser una preparació immediata –ni que sigui de dos anys– per al sagrament, més que no pas un procés d'iniciació a la vida cristiana i a la seva vivència en comunitat, tal com molts documents del magisteri reclamen. Per citar-ne alguns: el document precís “La catequesi de la comunitat”², la “Carta dels bisbes als joves de les diòcesis de Catalunya”³, i les pinzellades del més recent “La iniciació cristiana”⁴.

En tot cas, tinguem present que estem fent una aproximació a la realitat de l'estat de la qüestió referent a la catequesi de la confirmació en general i que, si bé segurament no hi ha cap

lloc on tots aquests factors es trobin a la vegada, sí que podem dir que són comuns a la majoria de parròquies del nostre voltant.

També s'ha de dir que aquestes persones que han dedicat tants anys i tants esforços al jovent del seu poble i de la seva parròquia no han treballat en va: aquí ens cal posar la imatge de la paràbola del sembrador, que escampa la seva llavor sense guardar-se'n gens per si de cas. Aquesta ha estat la tasca dels catequistes que s'han esforçat tant i tant a fer valer el potencial de l'evangeli a casa seva i que, malgrat tot, convé que continuïn sense desànim.

Els joves, un cop han passat pel grup i han tractat un conjunt d'aspectes més o menys importants, deserten.

4. Desertió: és la paraula que poden resumir els resultats de l'esforç ingent a què se sotmeten les parròquies en organitzar aquests cicles de catequesi. En efecte, els joves, un cop han passat pel grup, un cop han tractat una sèrie de temes més o menys

-
2. COMISSIÓ EPISCOPAL D'ENSENYAMENT I CATEQUESI, *La catequesi de la comunitat. Orientacions pastorals per a la catequesi a Espanya*, avui, Manresa, SIC, 1985².
  3. ELS BISBES DE CATALUNYA, *Carta dels bisbes als joves de les diòcesis de Catalunya*, CET, Tarragona, 1998.
  4. LXX ASSEMBLEA PLENÀRIA DE LA CONFERÈNCIA EPISCOPAL ESPANYOLA, *La iniciació cristiana. Reflexions i orientacions dins Catequesi*, 1999.

interessants, més o menys engrescadors, un cop han estat confirmats, deserten, desapareixen de l'ambient que han freqüentat durant un o dos anys, a tot estirar. I això passa senzillament perquè, dins la seva senzillesa i veritat, no hi han trobat una proposta suficientment vàlida que donés resposta a les inquietuds més pregones de la seva vida: lloc d'intercanvi mutu, activitats, trobades amb altres grups i pobles en un itinerari semblant.

El model de catequesi de confirmació es troba en crisi.

Per tots aquests motius creiem que el model clàssic de catequesi de confirmació ha tocat fons i que, ara, necessita un replanteig general, alliberant-la de l'etapa adolescent i de les obligacions que se li imputen. De fet, en molts llocs segurament encara estigui en plena vigència i amb ple sentit, però no ens hauríem d'estranyar que caigui en els defectes substancials que aquí apuntem. En cap cas no pretenem posar en dubte les persones que

s'han dedicat amb tanta passió i esforç als altres, sobretot treballant en el camp incert de la pastoral juvenil; no obstant això, convé reafirmar l'autocrítica del sistema pastoral perquè en neixi un de més adaptat a les necessitats dels temps actuals, marcats pel secularisme, la falta de vocacions al ministeri i la deserció dels estrats sociològics juvenils de tot el que faci referència a l'Església.

Es necessita, en canvi, que sigui un procés real d'iniciació a la vida cristiana en els vessants: individual, grupal i comunitari o, dit d'una altra manera, que el jove aprengui i visqui que la seva fe no la podrà experimentar si no és vivint-la primer per ell mateix i, alhora, amb el necessari reforç de la comunitat cristiana en la qual es troba inserit. De fet, si no hi ha una veritable inserció, no podem dir que hi hagi una iniciació –integració– cristiana i la nostra parròquia, en tant que visibilització de la comunitat cristiana, es dissol per la base, pel jovent, que deserta.

4. No ens estem inventant res

Des del gener de 1999, el bisbat de Vic⁵ s'ha plantejat seriosament i al més

---

5. A tall de petita bibliografia, citarem la comunicació de FLORENCI COSTA, *Nova etapa de l'Acció Catòlica diocesana a Vic*, dins *Quaderns de pastoral*, 169, p. 40-48. A més, dins d'aquest número s'hi inclou una aportació important de diversos autors amb vista a l'elaboració de la nova AC. I també cal veure, dins del Butlletí Oficial del bisbat de Vic, la *Carta als consiliaris i responsables dels moviments d'adults de la diòcesi de Vic*, 199, p. 765-766.

Així mateix, també caldrà tenir en compte les diverses aportacions de l'episcopat català, com per exemple la visió de l'arquebisbe de Tarragona, Mons. LLUÍS MARTÍNEZ SISTACH, en la seva Carta Pastoral amb motiu del Jubileu i del Pla pastoral 1999-2000, "Caleu les xarxes!", dins *Quaderns de pastoral*, n.173, p.105-137. D'especial relleu per a la nostra temàtica són les p.132-137, on diu coses com ara:

*Des de l'Església
podem oferir
moviments generals
d'Acció Catòlica,
recollint la invitació
que se'ns feia al
Concili.*

alt nivell la represa dels moviments generals d'Acció Catòlica.⁶ En una intensa jornada on prengueren part tant el senyor bisbe com els respectius vicaris episcopals, es definí la intenció diocesana d'apuntar la banya en el sentit d'endegar novament els moviments generals esmentats.

Es tracta, a més, d'un renou que es va formant i movent a Catalunya des de ja fa algun temps, somoguts pels ànims de la pastoral de joventut⁷ i dels ja citats documents del CET, en les resolucions més dedicades als joves. Si bé aquest article vol fer una aproximació a la realitat de la diòcesi de Vic, és ben cert que altres bisbats, com Tarragona, Lleida o Barcelona, també han emprès aquesta àrdua tasca i no sempre clara i distinta.

Val a dir que aquesta iniciativa no és nova sinó que reprèn la intuïció que marcà també profundament el nostre bisbat i de la qual, en gran mesura, encara en viu. Efectivament, quan trobem persones adultes realment compromeses amb la marxa de la parròquia i de l'Església, normalment es tracta d'antics militants d'acció catòlica en qualsevol de les seves antigues branques. De fet, l'autor d'aquest escrit sent sovint a les reunions de Consell de Pastoral frases de l'estil: "quan nosaltres fèiem acció catòlica..." o "les dones d'acció catòlica teníem aquell local o aquella imatge o aquella festa"... Sense ser molt versats en la història recent d'aquesta acció catòlica que s'estroncà a principis dels setanta, al bisbat de Vic ens volem tornar a connectar amb aquella venerable tradició que donà tant de sentit i contingut a la vida de les persones que, fins i tot ara, a les seves velleses, recorden amb fort tremp les vivències d'aquella etapa de la seva vida.

Per això mateix creiem que, si alguna cosa podem oferir a la nostra Església és, precisament, els moviments generals d'acció catòlica, recollint la invitació que ens feia el Concili Tarraconense en una de les resolucions prioritàries. De fet, també creiem

---

"Hem de potenciar els moviments d'acció catòlica a l'arxidiòcesi per la naturalesa eclesial que tenen, per la necessitat que tenim de disposar en les parròquies de laics preparats i lliurats a la tasca eclesial en el si de les comunitats i en el si de les realitats de la societat, però sense oblidar els altres moviments i associacions diocesanes. Vivim un temps eclesial que demana sumar i complementar, no pas restar" (p.136).

6. A partir d'ara citarem Acció Catòlica amb les sigles AC i Moviment/s d'Acció Catòlica, com a MAC.
7. SECRETARIAT INTERDIOCESÀ DE PASTORAL DE JOVENTUT, *Proposta de pastoral de joventut*, Tarragona, CET, 1998.

que aquest camí no s'hauria d'haver tallat mai i que, de no haver estat així, actualment la nostra Església passaria realment per un altre moment, i això ho afirma un prevere jove que encara no ha complert els trenta però que creu que s'adona del moment de pobresa que passem a la nostra diòcesi.

Aquestes conviccions, d'altra banda, són compartides pels consiliaris⁸ i animadors de grups⁹ d'adolescents i de joves, que observem amb gran angoixa com al nostre voltant es desfà la realitat eclesial, potser pel fet que mai no ha estat articulada realment. Per aquests motius, quan ens posem a pensar en com hauria de ser l'oferta als adolescents i joves des de la nostra Església, pensem en termes d'acció catòlica general, de la qual haurien de sorgir, també, els moviments especialitzats. De fet, aquests moviments, majoritaris actualment en el camp de l'AC, són els que han perdurat fins avui, que varen resistir a la fractura dels anys setanta, i que han aconseguit fer de fil conductor de la filosofia AC fins als nostres dies, en què ens plantejem la necessitat dels moviments generals.

En aquest terreny hem de lluitar contra algunes suspicàcies, legítimes, que podrien néixer davant la pujada del MAC general de joves, ja que alguns podrien arribar a pensar que si un

Hem de lluitar contra algunes suspicàcies legítimes dels que podrien pensar que si un moviment creix és en detriment d'altres.

moviment creix ha de ser en detriment dels altres. Per aquest motiu, pensem que la relació hauria de ser com la de l'arbre i les branques, relació que durant molt de temps ha estat a la inversa. És a dir, l'arbre haurien de ser els MAC generals, on s'apunten i belluguen un gran nombre de persones, com una manera d'iniciar-se en el món de la militància; l'adopció de l'evangeli com a norma de vida, i el creixement i formació dels joves en un estil eclesial de fer les coses. Seguidament, un pas previ, o fins i tot paral·lel, seria la possibilitat que molts d'aquests s'incorporeessin als moviments especialitzats d'estudiants, obrers o professionals, com les branques sorgeixen d'un arbre, tal com les branques acaben donant la forma definitiva a l'arbre, en una relació orgànica total. Aquest hauria de ser, doncs, el model que hauríem de seguir.

Un entès en el tema, com és Bonaventura Pelegrí, coneix a la perfecció aquest factor i sap també que ens con-

-
8. Citem, solament per citar-ne alguns, en Ramon Bufí, Pep Alaró, Josep Escós, Josep M. Masnou. És fruit de diàlegs intensos amb aquestes persones, entre d'altres, que en surt l'escrit que teniu entre mans.
  9. Com, per exemple, Ramon Manubens, Anna i Jordi Homs, Oriol Amblàs, Toni Bosch o Gemma Camps.

vé fer un gir estratègic per assolir els nostres objectius, almenys en aquest sentit ens parlava a responsables i consiliaris en unes recents jornades del CCME.¹⁰

5. De què parlem, quan parlem d'Acció Catòlica?

Aquí només ens cal citar les *Bases generals de l'AC. Identitat i naturalesa*¹¹, aprovades per la Conferència Episcopal Espanyola en aquesta nova etapa endegada de l'evangelització del nostre món. Per tant, afusellem tot seguit un extret d'aquest document.

5.1. Els MAC són constituïts per aquells militants cristians que, amb altres cristians especialment preocupats per l'evangelització del món, es proposen:

a) *Viure*, com a deixebles de Jesús i en procés permanent de formació i conversió personal, els valors de l'Evangeli per a l'aprofundiment de l'Església a partir de la vida i de la Paraula; la celebració dels sagraments, especialment de l'Eucaristia i la Penitència; la pràctica de la pregària personal i comunitària, i el creixement constant en la comunió eclesial.

b) *Testimoniar* personalment i comunitària la fe en Jesucrist Ressuscitat, treballant solidàriament amb tots els homes de bona voluntat a favor d'un home nou i d'una societat nova, segons Déu, en la qual regnin la veritat, la justícia, la llibertat, l'amor i la pau.

c) *Anunciar* el missatge evangèlic al món convidant tothom a adherir-se a Jesucrist, a incorporar-se a la comunitat dels qui creuen en Ell i a treballar per al seu Regne, per tal que tothom assoleixi en Crist la salvació eterna.

d) *Associar-se d'una manera estable*.

5.2. Els moviments AC es distingeixen, a més, perquè segons la doctrina del Concili:¹²

a) *Assumeixen com a pròpia la finalitat apostòlica de l'Església*.

Els MAC tenen com a finalitat immediata l'evangelització i santificació dels homes i la formació cristiana de les seves consciències de forma que puguin amarar d'esperit evangèlic les diverses comunitats i els diversos ambients.¹³

Els MAC, per acomplir aquesta missió, han de ser especialment sen-

10. Jornades del Consell Català de Moviments Especialitzats, al Casal Borja, a Sant Cugat del Vallès, els 15 i 16 de gener del 2000, en la ponència més concretament de Bonaventura Peglerí, de la tarda del mateix dia 15.

11 CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA, *Estatutos de la Federación de Movimientos de Acción Católica*, Madrid, 1993.

12. Cf. AA 20.

13. Cf. AA 20,a.

sibles a la presència en els ambients o medis socioculturals on es desenrotlla la seva acció evangelitzadora. Aquesta presència, que implica participació i solidaritat cristiana, i que ha de valorar-se com a element essencial de l'evangelització, l'han de viure els moviments com a exigència de la fe i com la seva forma concreta de fer present l'Església enmig del món.

b) *Són dirigits pels seus propis membres.*

Els laics d'AC aporten la seva experiència i assumeixen la responsabilitat en la direcció d'aquestes organitzacions, en l'avaluació de les circumstàncies en què s'ha de realitzar l'activitat pastoral de l'Església i en l'elaboració i l'aplicació del mètode d'acció.¹⁴ Això implica una participació responsable, personal i comunitària de tots els militants, equips i comissions en la marxa del moviment, en comunió amb les orientacions pastorals diocesanes i supradiocesanes de l'Església.

c) *Treballen units per tal de manifestar millor el seu caràcter eclesial i per a una major eficàcia apostòlica.*

En els MAC els laics actuen units a tall de cos orgànic, perquè sigui més ben significada la comunitat de l'Es-

glésia i l'apostolat resulti més eficaç¹⁵. Això demana avui als MAC i als seus organismes un compromís especial per a contribuir a la comunió eclesial en els diversos àmbits, diocesà i supradiocesà, on els moviments són organitzats; aconseguir una major eficàcia apostòlica no sols per la unió d'esforços sinó també pel testimoniatge comú dels valors del Regne i especialment de la fe, l'esperança i la caritat; assegurar en el seu funcionament una participació responsable de tots els seus membres.

d) *Actuen amb una especial vinculació amb el ministeri pastoral de la jerarquia.*

Els MAC desenvolupen la seva missió en col·laboració directa amb l'apostolat jeràrquic i actuen sota la superior direcció de la mateixa jerarquia¹⁶. Aquesta cooperació directa s'ha d'entendre com una col·laboració més estreta i immediata i una coresponsabilitat determinada¹⁷ on es conjuguin l'exercici de la funció pròpia del ministeri pastoral¹⁸ i la missió pròpia i específica que correspon als laics¹⁹.

5.3. Els MAC es caracteritzen també per la pedagogia activa²⁰ que han anat assumint i desenvolupant en

14. Cf. AA 20,b.

15. Cf. AA 20,c.

16. Cf. AA 20,d.

17. Cf. LG 33 i AA 24.

18. Cf. LG 3.

19. Cf. LG 4.

20. Cf. ChL 31; AA 32; MM 236.

la seva història com un element integrant de la seva identitat. Aquesta pedagogia implica:

a) *Un estil d'acostar-se a la realitat i de situar-s'hi* i un estil d'educar en la fe que suposa: estar atents a la mateixa realitat i partir de la vida²¹ observada tal com es presenta, amb mirada cristiana; no dissociar fe i vida, considerant les persones en totes les seves dimensions i intentant descobrir, a la llum de l'Evangelí, aquesta realitat guiats per l'esperit evangèlic, com des de dins, a tall de llevat²² per tal d'il·luminar i ordenar totes les coses temporals segons Déu; animar comunitats eclesials en els medis on es mouen els militants; accentuar el protagonisme de les persones i el valor del treball comunitari i organitzat.

b) Una consciència que l'educació i l'evangelització de les persones constitueix un procés, a vegades lent, en el qual és bàsic el respecte a l'acció de la gràcia i al ritme de cadascú; i una valoració positiva del petit grup, obert sempre a contactes socials eclesials més àmplis.

El desenvolupament històric d'aquesta pedagogia ha anat enriquint els MAC amb un ampli bagatge metodològic al servei dels seus membres (revisió de vida, anàlisi de la realitat, reflexió teològica des de la vida...).

Aquests mètodes de pedagogia activa s'han d'integrar dintre de:

a) Una formació en què es procuri una assídua lectura de la Sagrada Escripura, ja que desconèixer l'Escripura és desconèixer el Crist²³.

b) Una catequesi viva que ajudi a aconseguir un coneixement sistemàtic i vital de la fe cristiana.

c) Una formació teològica progressiva, que condueixi gradualment els militants a una visió integral del misteri de Crist i de l'Església.

d) I una anàlisi global de la societat amb relació a les exigències de la missió evangelitzadora de l'Església.

No cal dir que aquest esquema de pensament i filosofia de funcionament d'un MAC s'ha d'aplicar més concretament a la parcel·la dels joves, als quals se'ls ofereix aquesta perspectiva. Per tant, el MAC de joves tindrà també les seves característiques pròpies i per aquesta mateixa raó convé concretar-les, que és el que farem a partir d'aquí.

6. La nostra proposta

La proposta que s'ha anat forjant i elaborant al llarg de les converses mantingudes entre els agents de la pastoral, entre consiliaris de moviments, rectors de parròquies, animadors de grups i persones interessades és poder oferir als adolescents i joves de la nostra diòcesi una opció alhora engrescadora i evangelitzado-

21. Cf. *GS 11*.

22. Cf. *LG 31*.

23. Cf. *DV 25*.

ra adequada a l'edat i al procés pel qual passen.

Per això creiem que s'ha de tractar del treball d'evangelització del món dels joves gràcies a un procés d'educació integral de la persona en la fe cristiana, en la qual aquests mateixos joves han estat inserits, cridats o convidats a participar. Per tant, les condicions evangelitzadora, educadora i creient no són opcionals sinó punt de partida per poder realitzar qualsevol acció enmig dels adolescents i joves.

El sagrament de la confirmació segueix sent un bon punt de partida per connectar amb adolescents i joves.

De totes maneres, el sagrament de la confirmació continua sent un bon punt de partida per contactar amb molts adolescents i joves que, un cop inserits dins la dinàmica del moviment, seran capaços de seguir un procés de maduració personal en la fe. Per això mateix convé que ens recolzem en les estratègies existents actualment per tal de perseguir els objectius més importants: l'evangelització dels joves, veritable objectiu i eix de la pastoral amb els jovent de les nostres comunitats.

6.1. La metodologia

El fet que compreguem aquesta etapa dins d'un moviment AC signifi-

ca que, si bé cada grup i cada parròquia pot mantenir el seu grau d'independència i autonomia, sí que serà veritat també la necessitat d'articulació mútua, de relació i interrelació que facin de cada grup un moviment en la seva connexió amb els altres.

AC significa, quant a la metodologia, el procés d'anàlisi, pregària i acció del Veure-Jutjar-Actuar. És a dir, que el mètode en els plantejaments de curs, en les revisions, en les trobades, en el treball a l'interior del grup, etc. ha de seguir de prop o de lluny aquesta metodologia.

S'ha de tractar, també, d'una mecànica suficientment engrescadora i motivadora dels joves que els permeti adonar-se que realment són ells els veritables protagonistes de la feina que es realitza en el grup i no el tema o la catequista que els porta. Aquesta proposta significa que no s'ha de martel·lejar els joves amb uns continguts, uns temes concrets i definits, sinó més aviat amb un treball fet des de la vida i des de la pròpia experiència. El treball ha de ser vital, de descoberta engrescadora de Jesús, de l'Evangeli i veurem com d'aquesta manera els joves s'acosten més al missatge d'alliberament que representa. No obstant això, es disposa ja com a punt de partida d'un material diocesà per a la iniciació dels joves a la metodologia i al moviment: *Siguem protagonistes*, publicat per la Delegació Diocesana de Jovenut. Es tracta d'una carpeta amb vuit temes de revisió de vida programada, que es pot utilitzar segons el gust de l'animador del grup i segons es pugui arribar a programar.

El ritme de reunions pot ser setmanal o, tranquil·lament, quinzenal, responent sempre a la demanda dels joves. El més important serà sempre que les sessions estiguin ben preparades, programat el curs juntament amb el consiliari, el mossèn del lloc o el responsable del projecte d'evangelització de joves, és a dir, amb aquells que des de la parròquia donin suport a aquesta proposta de pastoral de joventut.

Caldrà també situar-se en una mútua interrelació amb la parròquia que acull el grup, el poble en el qual es viu i amb les activitats diverses que s'aniran realitzant en aquests llocs, bons per al desenvolupament integral dels adolescents i joves. Serà bo que la relació amb la comunitat parroquial no sigui per a alguns moments puntuals, sinó orgànica, com la dels membres amb el cos.

6.2. *El primer any*

Els joves als quals va destinat aquest projecte són nois i noies d'entre 16 i 18 anys, principalment. Així mateix, hi hauria d'haver una diferenciació entre el primer i el segon any. És a dir, un primer any que hauria de constar de temàtiques més properes a la vida i a l'experiència dels joves; per això són importants les primeres sessions, en què s'organitza el curs que s'ha de començar, i un segon any amb més incidència en temàtiques de catequesi. Durant aquest primer any, els objectius estaran en la línia de la formació del grup, de tenir uns primers contactes amb la resta del moviment general i d'iniciar-se mínima-

ment en la metodologia de la Revisió de vida.

Posem per cas, el primer dia amb el grup s'ha de demanar quins són els temes d'interès i programar, en la mesura que es pugui, el trimestre. L'animador del grup haurà també treballat prèviament amb el consiliari i els altres animadors per tal de posar en solfa les intuïcions i els objectius del curs que es comença. D'aquesta manera, el primer dia es podran també presentar als joves que demanen aquell servei de la comunitat cristiana.

Per exemple, nosaltres posàvem el tema "La moto", sorgit de la iniciativa dels mateixos joves del grup. S'accepta el tema i l'animador es disposa a treballar-lo: Què significa la moto per a tu? Què en fas de la moto? Per a què serveix? Per a què et serveix i quin ús concret en fas? Caldrà enfocar les qüestions i el debat cap a la part més controvertida; en aquest cas, els accidents, les imprudències, la velocitat... qüestions que els mateixos joves hauran de respondre en quina mesura s'hi impliquen i com caldrà reaccionar.

A partir d'aquí, d'aquesta primera part que en diem *Veure*, vindrà la segona, el *Jutjar*. Quina opinió em mereix tot el que hem parlat fins ara? i també, cercant cites de l'evangeli que ajudin a veure el sentit de responsabilitat i de consciència envers els altres quan portem entre mans una eina com és una motocicleta. Un text podria ser el de les benaurances, per començar, on es pugui veure que la moto no és el que realment fa feliç

sinó el poder-la compartir, disser-tant-la amb els altres.

Seguidament es passarà a unes conclusions, a l'*Actuar*, que convindrà consensuar entre tots, per tal d'arribar a un compromís personal a l'entorn del tema tractat: a partir d'ara, com em comporto jo amb la meua moto? Sé trobar on és el punt de felicitat autèntica o bé em deixo enganyar? Què és el que més em costa de cara als altres i què és el que vull millorar quan conduexo una moto?

Havent realitzat el mètode Veure-Jutjar-Actuar, que haurà durat dues o tres sessions, caldrà arribar a la Revisió dels compromisos personals i de grup.

Havent seguit el mètode "veure-jutjar-actuar" caldrà arribar a la revisió dels compromisos personals i de grup.

També, un moment o altre, hi haurà d'haver una celebració, que podrà ser en una eucaristia parroquial o bé en una sortida en què es posaran en comú les fites assolides pels diversos grups. Per tant, serà aquí molt necessària la coordinació entre responsables, com també la seva constant organització.

El treball en grup s'haurà d'alternar amb dinàmiques i jocs, a més a més de les sessions en el si del mateix col·lectiu de joves.

6.3. El segon any

Tractarà de temàtiques en què la formació sigui més accentuada, a diferència del primer any, que ha estat d'iniciació al grup i al moviment. Per tant, ara cal tocar temes com: l'Església, els sagraments, la diòcesi, la paròquia... i serà un curs més curt que no pas el primer, que era sencer d'octubre a maig. Per exemple podria ser d'octubre a febrer-març, i acabar amb la confirmació per a aquells que hagin seguit el procés proposat.

No cal dir que si realment s'ha connectat amb els joves, no n'hi haurà pas pocs que desitjaren continuar en l'àmbit de l'activitat parroquial i comunitària, per prosseguir amb el mateix grup de Revisió de Vida o per passar a ser animador d'un grup de Mijac, per exemple. Però aquest darrer cas només serà possible en tant que el procés hagi estat el desitjat i els resultats acceptables per part dels responsables de la comunitat.

6.4. Les trobades periòdiques i les altres activitats

Un capítol a part mereixerien les trobades de joves, fomentades entre els grups mateixos i portades per la coordinadora comarcal o arxiprestal de jovent. En aquestes trobades hi haurà la necessitat d'organitzar-se bé per tal d'oferir una proposta que sigui viva i eficaç als joves que tenim en els grups. Més encara, la seva presència i participació serà necessària en la preparació de les mateixes trobades, des del moment en què aquests estiguin a

punt per a ser-hi d'una manera també activa i eficaç.

La trobada entre grups haurà de ser sempre entre joves d'edats semblants. Creiem que serà bo que les edats de cada grup siguin 15-16 anys i 17-18 anys, respectivament. A partir d'aquí, segurament es poden fer trobades de nivell més general, però convé que ara ens centrem en aquestes etapes.

Hi ha llocs on es confirma als 14 i n'hi ha d'altres que ho fan als 18.

Val a dir que en aquestes edats hi ha multiplicitat de plantejaments parroquials. Hi ha llocs on es confirma als 14 anys i hi ha d'altres que ho fan als 18 anys; això permet tot tipus de variable. No obstant, cal dir que el que es tracta aquí és d'organitzar un veritable procés d'iniciació a la comunitat cristiana que els permeti d'integrar-se de la manera més adequada, que l'important és el mètode i no l'edat de la confirmació, encara que això últim també caldria que s'uniformitzés, per tal d'ajudar les iniciatives diverses a anar plegats.

Al mateix temps convindrà que també les temàtiques i el treball proposat en aquestes trobades responguin sempre a les expectatives dels mateixos joves. En la trobada, a més, es culminarà un treball que s'haurà pre-

parat en el si dels grups. Per tant, no hi haurà una separació total entre els dos moments del grup i de la trobada sinó una integració absoluta.

6.5. Els candidats a animadors de grup, el consiliari, el rector...

L'estil. No és qualsevol persona, sinó aquelles que o bé ja segueixen i combreguen amb un estil de treball, de comunicació i de participació que aquest plantejament requereix o que, en tot cas estiguin disposades a seguir-lo.

Ja n'hem parlat una mica i ara hi tornem. L'animador de grup ha de ser una persona suficientment jove com per connectar a bastament amb els joves i suficientment adulta com per ser-los un punt de referència vàlid.

Alhora s'ha de tenir molt clar que hi haurà sortides de cap de setmana, si més no de diumenge, activitats fora de l'hora concreta de reunió i que, per tant, això demana una disponibilitat i una entrega per a la qual no tothom hi està disposat.

En el mateix ordre d'exigència s'hi ha de situar la formació personal de l'animador de grup. Ell també haurà de participar en algun grup de formació, de revisió de vida, d'estudi d'evangeli o del que sigui. Es reunirà cada quinze dies o cada mes per treballar-se personalment, per amarar-se també de la metodologia de treball amb els nois i noies, i per a formar cos i sentir-se comunitat que camina en una parròquia concreta. Aquesta serà una clàusula indefugible per poder comptar

amb la integritat de la persona en la seva tasca educativa i evangelitzadora.

Encara més quan no hi ha manuals d'instruccions, sinó que el progrés i el treball amb els grups dependrà a cada moment del treball de base que facin els animadors, del seguiment i del diàleg fluid entre animadors i consiliaris. L'organització comarcal i diocesana ha d'ajudar a fer la resta, és a dir, a enquadrar adequadament el treball i la campanya que s'hagi proposat.

Per aquesta mateixa raó s'ha de dir que és molt necessària la coordinació i organització entre grups, la planificació de curs, de trimestre i de les diverses activitats amb els grups, com també l'alternança amb les activitats i celebracions que puguin sorgir: les eucaristies comunitàries, participació en festes populars, en accions de solidaritat, etc.

El rol del consiliari també és molt important. Sovint haurà de complir el paper d'adult en la fe i en la vida, ajudar a veure sortides a problemes i qüestions que es puguin anar plantejant i, per aquest motiu, ser punt efectiu de referència, reunint els animadors, ajudant i insistint en la seva formació, fer el seu acompanyament discret però efectiu, sense pors, parlant amb ells tant en grup com individualment, etc.

El fet que els grups i animadors se situïn a l'interior d'un moviment permetrà, alhora, la mútua interrelació amb els altres consiliaris, que també hauran d'estar organitzats i reunir-se periòdicament. D'aquesta manera hi haurà la possibilitat que, si un grup no disposa d'un consiliari, es pugui recol-

zar efectivament en un altre d'un poble veí. Aquest seria un altre dels avantatges de l'articulació en el moviment.

7. Aquesta proposta, és prou vàlida? Punts pendents

O, dit d'una altra manera, potser estem despullant un sant per a vestir-ne un altre? Aquestes són preguntes vàlides i oportunes que moltes persones es faran davant d'un replantejament de la proposta tradicional per tal de cercar la complementarietat dels MAC, de la confirmació i de la pastoral parroquial.

El que primer que s'ha de dir és que no ens estem inventant res, senzillament estem posant en pràctica unes intuïcions que mai no s'haurien d'haver deixat, que responen a la tradició de la nostra Església i que, per tant, signifiquen profundament la pròpia identitat en tant que diòcesi, és a dir, la tradició evangelitzadora i educativa dels joves amb els MAC.

En segon lloc, argumentarem que aquest projecte potser no es pot aplicar a tot arreu immediatament i de la mateixa manera. És a dir, que dependrà del punt de partida, de les disposicions de cada lloc, de la seva realitat concreta i, per sobre de tot, de la possibilitat de disposar d'animadors de grup adequats.

En tercer lloc, direm que els canvis s'han de procurar fer de la manera menys traumàtica possible. Ara bé, tot canvi significa trencament, perdre valors i sempre per agafar-ne d'altres i posar en relleu opcions que fins ara no s'havien tingut presents.

Cal, però, que no obviem una dificultat: els liturgistes es queixen que, pròpiament, la confirmació hauria d'anar més lligada, o lligada totalment, amb el baptisme on, malgrat tot, continuem crismant els infants; és a dir, conservant la unció baptismal amb el mateix oli del crisma amb què també són signats els joves en la confirmació.

De fet, aquí cal atacar amb un tema bastant més profund, que afecta alhora l'ecclesiologia, la catequesi i la litúrgia. I és que, de totes maneres, si volem donar resposta a les necessitats de la nostra Església no podem fer-ho de manera parcial, com si responem a la pregunta de la catequesi tot estigués resolt, o també si responguéssim a la litúrgia. Però cap resposta no és satisfactòria si no vol ser englobadora, totalitzadora de les inquietuds de la totalitat de l'Església.

Per respondre, doncs, a aquesta qüestió ens remetrem al Concili Vaticà II, en la constitució sobre l'Església, quan parla de la seva identitat i de la seva missió. Diu així:

“La llum dels pobles és Crist; per això, aquest Sant Concili, reunit en l'Esperit Sant, té el gran desig d'illuminar tots els homes amb la claredat d'Ell, que resplendeix en la faç de l'Església, proclamant l'Evangelí a tota la creació (Mc 16,15). I, com que l'Església és en Crist com un sagrament o senyal i instrument de la unió íntima amb Déu i de la unitat de tot el llinatge humà, s'ha de proposar d'explicar

amb més precisió als seus fidels i a tot el món la pròpia naturalesa.”²⁴

D'aquesta afirmació conciliar se'n desprèn que l'Església és el sagrament de Crist, l'únic sagrament fonamental de la seva presència i missió que ell va venir a inaugurar, anunciant el Regne de Déu. És així que l'Església continua efectivament la missió del Crist i res no faria si no continués aquesta seva missió.

Per tant, d'aquesta idea tan senzilla com, insistim, principal, en traiem que l'Església és el sagrament fonamental del Crist, imatge visible de la realitat invisible del Crist, símbol de la seva presència i, encara més, de la seva acció fent progressar el Regne enmig de la humanitat. La seva missió és justament aquest Regne, i no res més.

Això significa que els objectius diversos que l'Església es proposa se situaran en el si d'aquesta missió primera, les altres quedaran relativitzades per l'únic absolut de l'anunci del Regne de Déu. I quan ara estem dient les altres, estem afirmant més concretament els mateixos sacraments, tal com els entenem, estem dient les nostres catequesis, el servei de la caritat i tot el que pugui sorgir com a iniciativa en el si de l'Església institució.

Aquesta idea pren per a nosaltres un significat especial. Efectivament, si l'Església al curs del temps ha decidit que hi ha d'haver un sagrament, com a signe del do de Déu, que s'ha de situar a l'edat de l'adolescència i al prin-

cipi de la joventut, això significa que aquesta és una prioritat que cal tenir present i que si això significa que ens hem d'inventar un nou sacrament no passarà res, no serà cap sacrilegi perquè ens continuem mantenint a l'interior de la missió de l'Església i estem responnent a una necessitat concreta que en aquests moments té la nostra Església per a poder complir la missió central per a la qual ha estat creada i fundada per Jesucrist.

En efecte, estariem fent un trist favor a la catolicitat de l'Església si ens encastelléssim en les pròpies idees, en el que, diem, s'ha fet sempre, quan el que estem dient és que nosaltres ho hem vist així, però que antigament potser havia estat d'una altra manera. Sense anar més lluny, a casa nostra la confirmació no es lligava a cap edat concreta, només es demanava que fos després de la primera eucaristia i penitència i depenia solament del temps en què tardava el bisbe diocesà a passar per les parròquies. I si això ha canviat en el temps de la curta memòria de l'autor d'aquestes línies, també pot tornar a canviar perquè, si més no, la societat també ha canviat sobremesura i a una gran velocitat. La nostra Església sempre té la tara de no acceptar els canvis amb tanta pressa, amb més prudència, cert, però també sap veure i encertar el camí a seguir quan es dona una cruïlla de camins.

8. Arrelament actual d'aquesta proposta al Bisbat de Vic

Resulta gairebé innecessari recordar que la diòcesi de Vic està formada

per un territori molt extens i que, al llarg del temps, s'ha anat articulant pastoralment en zones i comarques. De la mateixa manera, el naixent Moviment Diocesà de Joves s'ha anat estructurant seguint, sobretot, tres zones: Osona i Ripollès, el Bages i l'Anoia, i en aquests darrers dos anys, s'han portats a terme una bona dosi d'activitats i d'iniciatives en coordinació de moviment. Tot i que els punts de partida han estat molt diversos, cal remarcar que es camina vers un mateix punt de trobada.

Per la zona de Ripollès i Osona hi ha actualment grups repartits entre els pobles de Vic, Santa Eugènia de Berga, Taradell, Balenyà, Sant Hipòlit de Voltregà i Campdevàrol. Existeix una reunió de responsables de zona, i també uns petits equips tant de preparació de material com de posada en marxa de les trobades de pobles.

Durant els anys 1999 i 2000 s'han organitzat tres trobades i un material comú de reflexió i de revisió de vida a l'entorn de temàtiques com el voluntariat, el compromís amb el propi poble, el temps lliure i els estudis. L'actual curs està orientat, bàsicament, a l'entorn de la pròpia acció en el poble amb el lema "Siguem protagonistes al nostre poble".

La primera trobada del curs 1999-2000 tingué lloc a Santa Eugènia de Berga (Osona), el 28 de novembre, i s'hi treballà l'aspecte del Veure el nostre poble: quines realitats socials hi trobem, quines mancances hi detectem. En el si d'una trobada festiva, jocs, cançons i celebració eucarística, vàrem posar en comú el treball realit-

zat i ens convocàvem per a una nova data, al 9 d'abril, en un lloc encara per determinar. Un equip prepara el material de reflexió i un altre la trobada en si. Mentrestant, hi haurà hagut diverses reunions de coordinació per tal d'assenotar bé el que significa aquest moviment naixent, i el que se n'espera.

Pel que fa a la formació dels animadors dels grups, també s'ha tingut en compte, i hi haurà un equip que vetllarà perquè, al llarg de l'any, es facin entre dues i tres sessions de formació d'animadors. La primera tingué lloc també a Santa Eugènia, el dissabte 29 de gener, amb una participació d'uns 80 joves, i la pròxima sessió queda programada per al 6 de maig. En la primera sessió Josep M. Pratsobreroca ens presentà el seu testimoni sobre "Com educar en la fe?", i la segona versarà sobre la identitat, la missió i la tasca d'un MAC avui en dia. En aquesta ocasió també es proposarà als animadors de la zona del Bages que hi participin.

Davant tot això, però, és important tenir una bona i elaborada visió de futur, és a dir, que si estem preparant alguna cosa en conjunt amb altres grups i pobles, això suposa un esforç que només serà vàlid si es té ben present que aquesta organització està criada a créixer i a ser una oferta bona per a tot tipus de grups que en vulguin formar part.

De bon principi hom renuncia a crear una superestructura que superi les possibilitats reals de les persones implicades actualment en el si del moviment. Creiem, més aviat, que la necessitat crearà l'òrgan a mesura que el

temps passi i que, en realitat, el futur es troba en una certa llibertat de moviments i d'organització que els mateixos militants trobaran necessaris d'endegar, justament perquè es coneixerà la seva necessitat.

Tanmateix, existeix ja ara una reunió de responsables, una comissió de formació i material i una altra de trobades. A més, entre els responsables, hi ha el secretari, el consiliari —que és l'autor d'aquest escrit— i l'ecònom. El rol del responsable de zona queda per ara relegat i distribuït entre aquestes tres persones.

La zona del Bages, per altra banda, ha caminat una mica més lentament. En efecte, en aquest cas es partia de més avall, és a dir, d'uns grups que no existien l'any anterior. Nogensmenys també s'ha organitzat una trobada, el 21 de novembre, amb una participació de 50 joves de les parròquies de Crist Rei, Mion-Puigberenguer i Sagrada Família de Manresa i Santa Maria d'Oló. No hi ha tanta organització en aquesta zona, però cal dir que ja preparen també una altra trobada de fi de curs, així com la seva participació com a animadors, en la tarda de formació organitzada per la zona nord.

A l'Anoia s'ha pogut realitzar una trobada d'una setantena de joves, que s'han reunit a partir de la Taula de Joves i de la coordinació dels moviments cristians més diversos: Joves de Confirmació, Laude, Hora-3, Mijac, MCEC, Escoltisme, Maristes, Escolapis i d'altres. La trobada tingué lloc a Igualada el dissabte 18 de març, a la Llar dels Maristes de la ciutat. La jornada transcorre-

gué entre jocs de coneixença, treball de grups i gresca variada, i durà des de les 8 de la tarda fins a les 11 del vespre.

9. Soluciona res aquest plantejament?

Si fóssim una mica materialistes, diríem que més aviat la situació es complica. Passar de portar un grup d'adolescents o de joves en una parròquia a participar en un moviment dins d'una dinàmica més àmplia demana més esforços, tenir les coses més clares i dedicar hores a formació d'animadors, estructura, trobades i tot el que pugui anar sorgint per tal d'acompanyar aquells joves en la fe.

D'altra banda, convé desenganyar-se, la feina grossa està per fer. Sabem prou bé que avui és difícil com mai trobar joves adults formats o que vulguin dedicar una part del seu temps als altres de manera totalment gratuïta i, molt sovint, amb gran sensació de patiment o, fins i tot, de pèrdua de temps, quan es tracta d'un grup complicat.

Però també cal assenyalar la caiguda en picat dels grups clàssics de confirmació, la crisi de la catequesi entesa encara com fa deu anys: amb una sèrie de temes a tractar, a l'entorn de la parròquia, d'on els joves en fugen tan aviat com s'ha passat pel sagrament, única i real motivació de la reunió setmanal entre aquests mateixos grups. Per tant, la recerca de noves vies ha d'anar, forçosament, en aquesta altra direcció. Quan trobem una excepció en algun poble de grups que han continuat o que s'han compromès

en un voluntariat, segurament que s'ha tractat d'un lloc on s'han aplicat alguna de les constants que hem enunciat més amunt en la descripció del MAC: revisió de vida, compromís, acció, trobades, etc. Està comprovat que si no es passa per aquí, qualsevol altra iniciativa fracassarà estrepitosament.

A més a més, en els plantejaments actuals del MAC de joves diocesà s'hi han de posar, també, les dificultats que deriven d'un real reconeixement i recolzament diocesà, en la unificació de criteris pastorals. Encara avui continua provocant molts maldecaps innecessaris el fet que es confirmi els joves en edats molt diferents, que no hi hagi contactes en l'àmbit arxiprestal o diocesà d'algunes parròquies i que, encara més, quan es fa una proposta del tipus que estem explicant aquí, hi hagi capellans que s'hi girin d'esquena, com si diguessin que aquest tema no els pertoca ni els afecta. Constitueix, aquest, un greu entrebanc per a una normalització de la pastoral a casa nostra. I esperem que, un dia o altre, la jerarquia es pronunciï sobre aquests temes que tant s'immisceixen en el curs quotidià dels plantejaments de cada lloc.

Per tant, l'opció educativa i evangelitzadora del Moviment Diocesà de Joves, entès sempre com a MAC de joves del bisbat, ha de ser una opció clara i distinta, que ajudi a caminar i a avançar en el sentit de la presa de consciència dels laics i laiques, d'organització i de coordinació que estiguin en vies de preparar l'Església del demà, la comunitat dels deixebles de Crist que continua la missió que el Senyor va començar entre nosaltres.

Què m'aporta el grup de consiliaris? ¹

XAVIER BATISTE, rector i consiliari dels Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi a la diòcesi de Lleida.

Potser en lloc de respondre el que m'aporta, hauria de dir quines crides em fa el Senyor amb les campanes de l'equip de consiliaris?

Una altra cosa és la manera com les escolto o les obeeixo. Certament, tot és gràcia per als seguidors de Crist. I quan qualsevol de nosaltres mossens (i algunes vegades laics) anem a les reunions de preveres de l'arxiprestat i participem activament i amb bona voluntat en el que estem debatent, sempre en traiem alguna cosa, oi?

Sempre trobem alguna oportunitat o gràcia, sigui per a la nostra vida cristiana, sigui per al nostre ministeri pastoral general.

Avui, però, em demaneu pel meu equip de consiliaris. Jo em trobo mensualment amb els cinc consiliaris diocesans de la JARC de Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona, Vic i més esporàdicament amb el de Mallorca. Ara estem al ralenti amb el Moviment de Menorca.

A l'estiu acostumem a fer alguna sessió de dos o tres dies en algun lloc adient, com ara València, Mallorca i l'any passat el Pirineu. Allí hem ence-

tat o completat un treball d'equip més gratificant que no pas un matí al mes durant el curs.

Què fem mensualment?

El consiliari general, ara en Fidel, ens planteja qüestions de Moviment, coses positives, mancances o necessitats que hi ha en els nostres militants o coordinadors diocesans en l'aspecte de la fe.

a) Fem un Veure eclesial mensual sota el prisma de l'evangelització juvenil organitzada als nostres pobles i diòcesis. Els consiliaris, a partir dels objectius que ha concretat el Moviment, n'hem decidit altres com a equip específic de consiliaris, a partir de la realitat.

Jo aprenc a estar atent i a posar la cullerada, a vegades de massa sal. Hi ha veterans que primfilen més...

De vegades fem un resum sociològic de com són els joves actuals i els desafiaments que tenen. És una anàlisi que s'ha de fer cada cert temps i que agafa tots els aspectes de la persona del jove rural de comarques. Altres vegades elaborem materials per res-

pondre aquests interrogants, o bé elaborem un estudi d'evangeli per a iniciadors de grup i per a nosaltres mateixos com a educadors de la fe.

Nosaltres hem de ser un exemple pel fet de ser la memòria del Moviment: allò que proposem als joves nosaltres ho practiquem. La RdV mai no la podrem deixar.

Allò que proposem als joves, nosaltres ho practiquem.

b) Jutgem la nostra situació i la dels membres del Moviment a la llum de l'Evangeli.

És a dir:

b.1. Fem Revisió de Vida de com dediquem el nostre temps a aquesta tasca i amb quina qualitat.

Mai no podrem deixar les reunions de revisió de vida.

Per exemple: una pregunta que em va fer pensar molt i prendre consciència del servei de consiliari fou aquesta: Quin lloc ocupa el temps dedicat a l'acompanyament personal i el dedicat a les altres tasques parroquials?

Això em va fer descobrir que saber formular preguntes és més educatiu que no pas engegar *rotllos*, tot i que també són convenients.

b.2. Fem algun estudi d'evangeli. En recordo un sobre Pau davant els d'Atenes i a l'Àgora (Ac 17, 16-34). Fou a la Conreria. Allò que fou per a mi aquell estudi d'evangeli, vaig veure que també havia de ser per als militants de la meva diòcesi i de tot el Moviment.

És a dir, que des de l'equip de consiliaris jutgem la nostra tasca amb les mateixes eines que tenim com a Moviment.

Altres vegades ens plantegem quins criteris tenim a l'hora de pensar en com proposem possibles subjectes militants per a les coordinadores del Moviment (en els àmbits comarcal, diocesà i interdiocesà o de tota la Permanent).

c) Això ja és actuar?

També ens proposem com podem animar algun equip del Moviment més enllà de la tasca de cada dia i de bisbat.

Alternem compromisos puntuals de cara a un servei de Moviment. Per exemple, un escrit per a *Ressò* o la *Garba*, com aquest que estic escrivint.

d) I a mi, personalment, què m'aporta aquest equip en aquest moments?

Una evangelització seriosa i organitzada demana servidors alliberats i viatges incansables.

Sempre que he d'anar sol amb el meu cotxe a la reunió, apareix un interrogant: Val la pena esmerçar-hi tants esforços? Val la pena tants quilòmetres gastats? I sempre em surt una mateixa resposta: Una evangelització seriosa i organitzada demana uns servidors alliberats i viatgers incansables.

Sempre havíem dit que calia el servei de sant Pau per a l'Església. Ell va fer obrir l'Església, va qüestionar certes coses.

Doncs jo sento en mi, quan torno de la reunió, algunes crides personals:

– No puc deixar el servei de convocar els joves i d'estar al seu costat. Intentem de transmetre'ls l'esperança de Jesús avui, en què és tan dur ser cristià arreu però sobretot al món rural.

– Què hauria de fer més en favor dels mossens dels pobles de la meva diòcesi?

– Faig propòsits.

Tot conduint el cotxe per l'Eix Transversal o l'autopista, em dic:

Demà parlaré amb mossèn X, que ha començat al poble. Com ho puc fer sense voler donar-li cap lliçó? I per ajudar-lo a ell i per al bé dels joves d'aquell poble, què podria fer?

Animaré els Z a agafar aquella tasca d'iniciadors. Els proposaré que en parlin en parella i que vegin si podran agafar el compromís d'iniciadors amb els dos fills que tenen.

Aniré a veure *fulano*, que porta la responsabilitat de la coordinadora o el grup de catequistes de confirmació de la parròquia.

He d'estar al costat de la Pepita, que fa d'animadora-iniciadora-catequista del poble del costat amb aquella colla de galifardeus de 16 anys.

I faig pregària per mi i per ells. Què vols Senyor de mi?

I veig que el Moviment m'ajuda a tenir una escala de valors pastorals concreta que deu ser comunió de béns per a la meva diòcesi.

I per això tinc reaccions com la següent:

Com que tinc altres tasques per fer, visitar els malalts que em volen veure amb la comunió portada per mi, em dic: "No podria encomanar a alguns laics això? Però, no serà per comoditat? Distribueixo prou bé el meu temps?"

I també em qüestiono si em puc dedicar a fer algun viatge llarg amb despeses econòmiques fortes. Veig el que fan altres companys i em reafirmo, o no, en les meves opcions suposadament austeres o raquítiques o d'orgull subtil.

També em qüestiono, a l'hora d'agafar l'ús de la tècnica, sobretot informàtica, si els meus mòbils són l'austeritat evangèlica, o de covardia, o el fet que el meu subconscient no accepti el món modern.

Em fa tenir una mirada més àmplia de l'Església de la Tarraconense, i també m'ajuda a relativitzar certes preocupacions que ens acostumen a capficar als mossens a nivell de poble i parròquia quan veig la realitat de la JARC nostra o de tot Europa.

Em fa tenir més comunió amb la resta de les nostres diòcesis...

Les nostres dèries són realitats que hem d'acceptar, tota persona les té.

Però una cosa que m'aporta és que em fa analitzar les coses amb rigor pastoral, social i evangèlic. Almenys m'ho crec. Perquè una altra realitat que he d'acceptar són les meves dèries. Tota persona les té i jo no me n'escapo.

Cal ser exigents, però sempre hem de mantenir l'esperança.

I, finalment, m'ajuda a ser exigent en la línia evangèlica i, sobretot, a ser esperançat en lloc de ser de rondinaire.

La coordinació interdiocesana rural

A la diòcesi, si ens tanquem exclusivament en ella, estem empobrits.

Veig que hi ha diòcesis amb les quals no connectem. No seria millor que treballéssim tots junts? Jo crec que sí. Per alguna raó el Concili Tarraconense ho decidí.

Què m'aporta més? Doncs, m'aporta el contacte amb els altres delegats juvenils de les diòcesis catalanes, les jornades de consiliaris de diferents àmbits i el contacte internacional si no em tanco.

Quines eines m'ofereix el Moviment?

M'ofereix l'ajuda de totes les publicacions que fem el conjunt d'equips del Moviment. Heus ací les que tenim actualment:

Farcell. Conjunt d'eines bàsiques que ha de tenir el consiliari, l'iniciador i el militant.

Ressò: revista del Moviment.

Garba: full senzill entre consiliaris.

Rebost: publicacions de temes monogràfics i puntuals.

La Campanya: Revisió de Vida esglaiada de tot el Moviment

En definitiva, del Moviment ja no en puc prescindir en la meua vida de cristià-mossèn!

"Caleu les xarxes", testimonis de Crist en el nou mil·lenni

Mn. FRANCESC ESTESO, rector arxiprest de Valls i vicari episcopal.

El títol, "Caleu les xarxes", fa referència a la carta pastoral del nostre senyor arquebisbe, amb motiu del Jubileu i de començar un nou pla pastoral per a tres anys.

Ja que al final del curs se'ns proposa fer unes revisions i formular uns objectius, m'ha semblat que la carta pastoral podia ajudar-nos a reflexionar sobre el que s'espera dels moviments que integren l'Acció Catòlica en el conjunt del pla pastoral. Elements per ajudar a complir millor la finalitat de l'Acció Catòlica i la de tota l'Església, que és la santificació dels seus membres i l'evangelització del món.

La carta ens fa reflexionar sobre el que s'espera dels moviments d'Acció Catòlica en el Pla Pastoral.

1. El món on calem les xarxes

1. Hem de començar mirant el món on hem de calar les xarxes. El senyor arquebisbe menciona almenys tres característiques d'aquest món.

a) És un món en procés de secularització, on creix la increença, manifestada més que en un refús en "una actitud d'indiferència i de falta de sensibilitat davant el plantejament de la fe en Déu".

Més que una increença fruit d'una decisió personal ni d'un raonament teòric, és el *resultat d'un clima* en què el cristianisme perd pes a l'hora d'interpretar el món i de donar sentit a la vida, a l'hora d'organitzar la societat i a l'hora de decidir el propi comportament. La religió esdevindria irrellevant i no li quedaria més recurs que recloure's a l'àmbit de l'esfera privada.

b) "La cultura dominant de caràcter racionalista, i un estil de vida pragmàtic i hedonista, van buidant progressivament les consciències d'una inspiració cristiana de contingut ètic... Déu té cada vegada menys pes determinant de la consciència."

c) "La cultura actual s'inclina a no acceptar aquelles afirmacions que vagin més enllà de la realitat experimental", rebutja els dogmes i valora la pròpia experiència sense lligams institucionals.

La forta impressió de canvi en moltes coses que envolten la vida de l'home –fins i tot a l'Església mateixa– el porta a la inseguretat i a la incertesa

enfront de la veritat i dels valors de la vida i de la religió.

Hem entrat en una nova època, en què el substrat sobre el qual s'edificava el cristianisme està en crisi.

El relativisme creixent afecta de manera progressiva molta gent i fa més difícil l'evangelització. El mercat és ple d'ofertes religioses, socials... Les diferents visions que volen conquerir el mercat són relatives i no poden pretendre tenir la veritat. Una paràbola budista pot il·lustrar aquesta situació:

“Un rei al nord de l'Índia reuní un dia en un lloc tots els habitants cecs de la ciutat. Després féu passar davant els assistents un elefant. A uns, els en deixà tocar el cap, dient: això és un elefant. Altres pogueren tocar l'orella o les banyes, la trompa, la pota, el darrere, els pèls de la cua. A partir d'aquí el rei preguntà a cadascun: com és un elefant? I segons la part que havien tocat, responien: És com una cistella trenada... és com un pot... és com un mànec d'arada... és com un dipòsit... és com una pilastra... és com un morter... és com una escombria... Aleshores –continua la paràbola– es posaren a disputar, tot cridant: ‘L'elefant és així, és aixà’, es llançaren l'un sobre l'altre i es colpejaren, amb gran divertiment per part del rei.”

La conclusió és que els homes som cecs de naixement, i les religions sols poden mostrar la pobresa de la seva base. Davant d'aquest relativisme, no és estrany que l'agnosticisme teòric o pràctic estigui en alça, o que cadascú es faci la religió a la carta.

L'evangelització ha de comptar ara amb la ignorància religiosa creixent.

Ara, l'evangelització ha de comptar amb la ignorància religiosa creixent, la pèrdua de rellevància social de la religió, la relativització de tota revelació i de les normes de conducta, i la impermeabilitat a una salvació que vingui de fora. Així, ens trobem amb moltes persones que són sensibles als valors del Regne, però que no volen donar el pas de la fe; abans potser el donaven, però ara no els atreu.

Aquesta nova situació ens posa humilment al costat d'altres missatges.

Aquesta situació, que ens posa humilment al costat d'altres missatges, demana de tots més reflexió, claredat i ànim per continuar, per trobar forat en aquests relativisme, indiferentisme i individualisme religiós, i demana més constància en el testimoni, més qualitat en l'acolliment i fiar-nos més de l'Esperit.

En aquest context, la iniciació és una tasca principal, tasca d'acompanyament personal i d'adaptació al procés de cada persona i no l'hem de confondre amb la iniciació al moviment, que és posterior i secundària.

2. També podem trobar signes positius per a l'evangelització, com els que mencionen els bisbes en la convocatòria al Concili Provincial Tarracòense, signes no sempre fàcils de discernir, per exemple:

a) L'emergència d'una nova generació, especialment de joves, delerosa de llum i de veritat, a la recerca d'una certa i més profunda religiositat.

b) Hi ha signes d'un retorn al sagrat. Signes d'una nova fam i set de realitats transcendents i divines.

c) Es descobreixen noves llavors de Regne de Déu en la nostra societat, encara que es valori massa, potser, l'Església per la seva aportació humanitzadora al nostre món en la justícia i la pau, sense fer, però, una referència més explícita a Jesucrist.

3. Recollint les reflexions anteriors, ens podem fer les preguntes següents:

a) Encara perdura l'ateisme il·lustrat i l'anticlericalisme clàssic, en alguns cercles petits, però poderosos i actius; per exemple, mitjans de comunicació, centres docents i partits polítics.

b) Com podem incidir en aquests cercles, quina ha de ser la nostra presència?

c) Hi ha una nova sensibilitat que relativitza tota revelació, la pretensió d'una salvació sobrenatural i s'oposa a una pèrdua de l'autonomia en mans de Déu.

d) Com ajudar a superar aquest relativisme i aquest materialisme?

e) Davant l'augment del descoïxement i la irrellevància del missatge cristià, que ja "no els diu res", com podem fer que l'evangeli digui quelcom de vital?

f) Com podem ajudar a reviure la fe i apropar-se la comunitat cristiana a la multitud allunyada de l'Església, que no practica o és practicant ocasional.

g) Quines són aquestes llavors que mostren la cara humanitzadora de l'Església? Com tenim presents aquestes llavors en el nostre compromís personal i de moviment?

h) On són els signes d'un retorn al sagrat, com els podem aprofitar i com podem fer l'anunci explícit de Jesucrist enmig d'aquest retorn?

Aquestes són algunes qüestions bàsiques que s'ha de plantejar tota l'Església i, d'una manera especial, l'Acció Catòlica i els seus moviments. Qüestions que no podem solucionar amb una simple reflexió ni amb voluntarisme, i a les quals hem de tornar una i altra vegada.

Al voltant d'aquestes qüestions ens hem de trobar tots, les parròquies, els moviments, els col·legis, els preveres, els religiosos i els laics, etc. Tots formem part d'una mateixa Església que té l'encàrrec d'evangelitzar, i que ha de trobar la manera de fer-ho avui, i en la qual cadascú té i ha de trobar el seu lloc.

A vegades les qüestions internes del moviment i el funcionament, sobretot ara en aquesta etapa de recu-

peració i reestructuració dels moviments de l'Acció Catòlica, ens fan oblidar l'objectiu principal i perdem de vista la raó d'existir dels moviments: com evangelitzar avui.

2. “Caleu les xarxes”: la crida

1. El senyor arquebisbe fa una crida a calar les xarxes, és a dir, a evangelitzar. En l'objectiu 5è del pla triennal, ens proposa potenciar l'apostolat associat dels laics al servei d'aquesta evangelització.

L'activitat creixent del seglars en el *camp intraeclesial* és necessària cada vegada més, però el seu paper primordial és la missió en el món. Amb paraules de Pau VI:

“El treball primer i immediat dels laics no és ni la institució ni el desenvolupament de la comunitat eclesial – això és funció específica dels pastors –, sinó la realització de totes les virtutats cristianes i evangèliques, amagades, ben cert, però ja presents i operants en les realitats del món” (*Evangelii Nuntiandi* 70).

El senyor arquebisbe manifesta una preocupació que tots sentim: “Avui, dissortadament, es viu una tendència d'apartar-se del món i dedicar-se prioritàriament a les comunitats eclesials per part dels laics cristians. Això no és gens bo. És un parany!”.

2. Per què aquesta actitud d'apartar-se del món i dedicar-se a l'interior de l'Església?

Són molts els factors que hi in-

flueixen, però voldria ressaltar factors que són més a prop nostre:

a) El desencís de la política, dels partits, dels sindicats ha apartat del compromís els cristians. A més, sorgeixen altres formes d'acció social que tenen més bona premsa.

Hi ha la sensació de ser pocs, d'anar contracorrent i tenir poca influència, i això ens pot fer tancar-nos.

b) Hi ha la sensació de ser pocs, sense poder ni influència i d'anar contracorrent. Hi ha un cert sentiment d'impotència, que invita a refugiar-se, a tancar-se.

És més fàcil condemnar el món que dialogar amb ell.

c) Els creients fem anàlisis reduccionistes de la realitat. És més fàcil condemnar el món que dialogar amb ell, com demana el nostre Concili; així creix la separació entre la vida i la fe.

d) Per no deixar-se engolir per l'ambient ni quedar-ne aïllat, resta el recurs de buscar algun grup que permeti sentir-se identificat i acompanyat. Un grup de matrimonis, de pregària, de litúrgia, una activitat de Càritas, etc. permeten fer quelcom útil i sentir-se acollits i acompanyats. Propo-

sar-se evangelitzar el propi medi és una opció que et compromet més.

e) Els moviments han acollit gent més activa, i també més exigent, i això sempre imposa un cert respecte pel compromís que demana.

f) Perquè la vida eclesial, dirigida pels preveres, s'ha centrat principalment en la pastoral sacramental i l'assistencial, però no en la presència evangelitzadora en el món.

3. La crida va dirigida a tots els laics; en primer lloc, són cridats a l'apostolat individual, el qual no pot ser substituït per res perquè permet arribar a totes les persones amb una acció capil·lar.

Com diu el Concili Vaticà II, els laics cristians “són cridats per Déu a contribuir des de dins, a manera de llevat, a la santificació del món, mitjançant l'exercici de llurs tasques pròpies, guiats per l'esperit evangèlic, i així manifestar Crist davant dels altres, principalment amb el testimoniatge de llur vida i amb el fulgor de llur fe, esperança i caritat” (LG 31).

I el Concili Provincial Tarraconense fa “una crida urgent (...) a mantenir una voluntat eficaç perquè tot el laïcat prengui consciència de la seva responsabilitat evangelitzadora allà on es trobi” (CP Tarraconense c. I, n. 25).

Al costat de l'apostolat individual, és imprescindible l'apostolat associat per diferents raons.

a) Per a “donar testimoni de la fe i transformar les societats d'acord amb els valors de l'Evangelí”.

b) Perquè respon a la naturalesa social de l'home, perquè “ofereix un signe de comunió i de la unitat de l'Església en Crist” (*Apostolicam actuositatem* 18).

c) Per raons d'ordre pastoral: els moviments uneixen més els seus membres, els enforteixen en el treball pastoral, els formen per a l'apostolat i els preparen més adequadament. I en una societat globalitzada donen una major força i eficàcia per a l'evangelització.

Per això, el senyor arquebisbe fa una crida a potenciar els moviments, seguint el Concili Vaticà II i el Concili Provincial Tarraconense.

“a) Convindria potenciar l'apostolat associat a l'arxidiòcesi, per tots els avantatges pastorals que ofereix pel que fa a la formació i l'animació espiritual i apostòlica dels laics i a la seva presència en les parròquies i en la societat.

”b) En les parròquies hi hauria d'haver algun grup de laics –infants, joves, adults, ancians que formin part de moviments apostòlics i d'espiritualitat.

”c) Animo els preveres a reflexionar sobre aquesta conveniència i a oferir-se com a consiliaris d'aquests grups.”

4. Voldria aportar unes reflexions sobre aquests punts:

No hem de perdre de vista que l'actuació dels laics és principalment en el món i allí han d'exercir la seva tasca evangelitzadora i el seu compro-

mis. Però, a més, hi ha altres aspectes que poden obrir camins als moviments i en aquesta direcció van aques-tes reflexions.

No hi ha d'haver oposició entre parròquia i moviments, es comple-menten. Si hi va haver alguna incom-plensió, ha de ser superada. I, de fet, cada vegada es veu més clara l'ajuda que es poden donar mútuament:

a) La parròquia ofereix als movi-ments d'Acció Catòlica la vida sagra-mental, l'exercici comú de la soli-daritat i la formació catequètica. Als moviments no els toca d'oferir aquests aspectes ordinàriament, això no treu que els moviments tinguin els seus moments específics.

b) La parròquia ofereix un nivell de comunió més ampli i més ric que el moviment, això permet posar-se en contacte amb la riquesa de la pluralitat de grups i persones cristianes.

La parròquia ofereix un nivell de comunió més ampli i més ric que el moviment.

També a la parròquia es poden cal-lar les xarxes i això toca de prop als moviments.

a) Els moviments d'apostolat, ¿han de servir per potenciar la dimensió evangelitzadora de la comunitat? Seria molt profitós que alguns militants po-guessin oferir el seu testimoni i la seva orientació en les qüestions de caire

temporal del treball, de la política o de la vida social, que afecten la majoria dels cristians de la parròquia i que no pertanyen al moviment. Poden ser una ajuda al compromís i l'apostolat indi-vidual de molts parroquians i poden ajudar a mantenir el to missioner de la parròquia, perquè aquesta no es tan-qui als problemes de la societat. Poden oferir recursos de formació i d'ani-mació dels laics pel seu compromís en la societat.

b) Cada vegada la parròquia és en les seves activitats ordinàries un lloc d'evangelització, per raó de la varietat de gent que s'hi apropa i l'allunyament que reflecteixen. Sovint un catequista de joves és un evangelitzador que ha de fer el primer anunci i que ha d'ini-ciar els joves a la vida cristiana i la comunitat. Amb motiu de la prepara-ció de les parelles, de la comunió o del bateig, s'ha aconseguit recuperar els allunyats. El moviment hi pot aportar alguns dels membres a una activitat de la parròquia, amb un sentit de suplèn-cia, i quan el contacte amb la gent més allunyada pugui tenir un sentit evange-litzador.

c) Els moviments han de fer una tasca de padrinatge real amb tots aquells que van iniciant fins a conduir-los, en el moment oportú, a la integra-ció a la comunitat parroquial.

d) Un militant és un membre de la parròquia que s'especialitza en allò que li és propi com a laic: l'apostolat en el món, l'animació de l'evangelització al costat del senyor arquebisbe i els seus preveres.

e) A més, a l'arxiprestat, l'Acció Catòlica pot acollir molts cristians in-

quiets i compromesos que quedarien aïllats en el poble, i pot dinamitzar la presència col·lectiva dels cristians a la ciutat o a la comarca.

f) En l'àmbit diocesà "té la vocació de mantenir la forma habitual apostòlica dels 'laics de la diòcesi', com a organisme que articula els laics de manera estable i associada en el dinamisme de la pastoral diocesana". (Conf. Ep. Esp. *Los cristianos laicos, Iglesia en el mundo*, 1991, 95).

El senyor arquebisbe demana que els preveres es plantegin la conveniència dels moviments i a oferir-se com a consiliaris. Probablement els moviments tenen raó de queixar-se per la manca de consiliaris, però on els hauran de trobar?

En el temps de la comunicació no existeix el que no es coneix. Els moviments, no haurien de fer-se conèixer més als preveres i als consells parroquials i arxiprestals? La solució passa per fer un esforç d'apropar-se, de fer descobrir i d'introduir els preveres als moviments; per això s'estan fent passos perquè els seminaristes coneguin i participin en els moviments. Però també passa per un treball de captació i acompanyament de consiliaris per part dels mateixos militants. Cal fer-ho sense timidesa.

3. Les xarxes... Les persones i mitjans per a evangelitzar

Són moltes les persones i associacions en l'Església. La xarxa és molt gran i té molts fils. La nostra època permet parlar d'una nova etapa asso-

ciativa dels cristians (*Christifideles laici*, 29).

Podem veure com, per l'acció de l'Esperit, han germinat nous moviments i associacions al costat de les antigues. Això ens remet a la qüestió de la multiplicitat dels moviments, el seu lloc i la seva cooperació i coordinació.

1. En primer lloc, cal reconèixer que els batejats tenen el dret fonamental d'associar-se a l'Església i aquest dret té un reconeixement legal en l'Església. Hauríem de saber acceptar amb més facilitat els moviments i les associacions reconeguts per l'Església i promoguts per l'Esperit. Cal un discerniment per veure els que cal promoure i potenciar, els que cal permetre i els que cal limitar des del punt de vista pastoral. Però aquesta és una qüestió que correspon al senyor arquebisbe. I nosaltres hem de saber viure fraternalment.

2. El Concili Provincial Tarracòense va proposar acceptar la pluralitat interna dins del Concili i de l'Església (CPT, c. 1, n. 1c):

"Cal en concret que s'acceptin les distintes concepcions i models d'evangelització, ni ignorar-se ni intentar imposar-se als altres". Cal una actitud d'aprendre uns dels altres sense tancar-se ni perdre la identitat, al servei comú de la renovació de la vida cristiana.

Venim d'una etapa de desconeixement i alguna vegada amb una certa competència. El que cal és reconèixer que hi ha molta feina a fer, que som

pocs i que cal una actitud oberta al diàleg i la col·laboració. És la proposta d'un pacte de bona voluntat, de respecte, de correcció mútua i d'enriquiment. Això ja ho van fer fa uns quants anys els moviments de joves.

Tots els qui treballin en un camp determinat haurien de posar-se d'acord a l'hora d'actuar, sigui amb joves, sigui amb adults, sigui amb malalts, o sigui en l'educació o en l'esplai, per posar un exemple. I tots amb les parròquies i arxiprestats on radiquen, mirar de complementar-se, de buscar accions comunes si és possible. Si cadascú creu que és autosuficient i actua pel seu compte acabarà essent font de problemes i s'empobrirà.

3. Els moviments d'Acció Catòlica i altres moviments.

El senyor arquebisbe expressa amb claredat el lloc de l'Acció Catòlica General, que posa l'accent en l'àmbit territorial de la parròquia, i el lloc de l'especialitzada que posa l'accent en el medi. S'ha de trobar la forma d'articular aquestes opcions.

Per exemple, en els adults crec que en un primer nivell molts grups de parròquies, que no pertanyen a cap moviment, però que tenen una certa maduració i compromís, podrien passar a formar part de l'Acció Catòlica general. Caldria trencar el tancament i la inèrcia que existeix en aquests grups; però, tal com he dit anteriorment, si hi ha una presència de militants en les activitats, si ofereixen alguns serveis, orientacions i testimonis, podria aconseguir-se.

La delegació de joves té la tasca de vetllar i coordinar tots els moviments i grups de la diòcesi, també els d'Acció Catòlica, dins de la pastoral àmplia de l'Arquebisbat. Hi ha la coordinació dels grups que s'inicien al moviment general fins que aquest existeixi de ple. S'haurà de veure com enfocar des de les parròquies i la delegació els grups de postconfirmació, etapa que pot durar dos o més anys. En aquesta etapa haurà de tenir un paper important el Moviment General de Joves. De totes maneres la responsabilitat directa recau en la parròquia

Els moviments especialitzats han de dirigir-se, en principi, al medi i no a les parròquies. A vegades, pot ser que els moviments especialitzats, com la JARC, la JOC per exemple, facin una tasca de moviment general als pobles. Hi ha situacions difícils de destriar i saber quan és millor que actuï el moviment general o l'especialitzat. No hi ha receptes, és bàsic d'anar a una, de col·laborar i coordinar-se i no anar a la cacera de grups o persones.

Hauria de ser normal que els moviments generals de joves o d'adults puguin passar alguns membres com a militants dels moviments especialitzats. Potser és somniar, però no seria tan impossible si els moviments d'Acció Catòlica plantegessin la iniciació dels joves com un procés comú i gradual. Si tenim clar que estem al servei de les persones, dels grups i del seu procés, sempre ens podrem entendre i oferir el que és convenient per a elles.

Hem de potenciar els moviments d'Acció Catòlica a l'arxidiòcesi però

sense oblidar els altres moviments i associacions diocesanes. Vivim un temps eclesial que demana sumar i complementar, no pas restar. Aquí hi té un paper especial la delegació d'apostolat laïcal.

Més d'una vegada el senyor arquebisbe ha dit que són benvinguts tots els moviments que es posin al servei del projecte pastoral diocesà i assumeixin alguns dels objectius diocesans.

4. És hora de calar les xarxes

Acabo amb paraules del senyor arquebisbe del final de la seva Carta Pastoral.

“El Senyor Ressuscitat va demanar a tots els apòstols que eren a la

barca que calessin les xarxes. Tots hi van col·laborar per complir aquesta petició de Jesús. Ell també ens demana a tots el diocesans –al vostre pare i pastor, als preveres, diaques, religiosos, religioses, laics i laiques–, que calem les xarxes per pescar, és a dir, que posem en pràctica aquest Pla Pastoral per a aquest nou trienni. Potser, com els apòstols, ens hi hem escarrasat tota la nit i no hem agafat res. Potser estem una mica cansats i desanimats pels resultats visibles de la pesca. Però, perquè ens ho diu el Senyor, calarem les xarxes per pescar, com ho feren els apòstols. No en dubtem, la pesca està ben assegurada. L'Evangelí ens ho diu. Per això ja podem començar a agrair al Senyor que hagi demanat la nostra col·laboració per a difondre el seu Regne i per al bon resultat del nostre treball eclesial.”

Ministres de l'alegria *

Mn. MANUEL VALLS, rector de Sant Vicenç de Sarrià i membre del consell directiu del CEP.

El 1975 també fou un any jubilar

Quan el 1975 vàrem ser ordenats preveres feia tan sols 10 anys que s'havia clausurat el Concili Vaticà II. Ens sentim, doncs, fills i hereus del Concili, el qual és per a nosaltres el referent eclesial més important que ha inspirat i inspira la nostra acció pastoral. Però no només som fills del Concili, sinó que som encara testimonis i també protagonistes dels primers tempteigs, uns encertats, d'altres menys, de la seva aplicació. Hauríem de parlar de les llums i de les ombres, de les intuïcions i de les distorsions. No n'és el moment. Altres ja ho han fet, i amb molta més autoritat. D'altra banda, en el recent Concili Provincial Tarraconense, hi trobem les pautes per aplicar-lo a la nostra realitat catalana.

Ens sentim fills i hereus del Concili Vaticà II.

El 1975, fou també, com ara, un Any Jubilar, un Any Sant. Dos anys abans, el Papa Pau VI, ja ancià, n'havia fet l'anunci amb aquesta finalitat primordial: "La reconciliació fonamentada en la conversió a Déu i en la renovació de l'home interior, a fi de poder guarir les ruptures que sofreix avui la humanitat i la comunitat eclesial mateixa".

Pau VI, els darrers anys del seu pontificat, va experimentar en primera persona aquest sofriment. Malgrat tot, enmig d'aquelles circumstàncies, ell ens parlà de la necessitat de l'alegria, atès que "el ministeri de la reconciliació s'exerceix –va dir– enmig de no poques dissensions i dificultats". El Papa Pau VI, en efecte, ens va regalar, a les seves velleses, una preciosa exhortació apostòlica sobre *L'alegria cristiana*. Els preveres hem de donar testimoniatge d'aquesta alegria, tant més necessària a aquesta cultura i a aquesta societat que multiplica les oportunitats de plaer, però que desconeix l'alegria i el goig de l'esperit.

---

* Parlament pronunciat a la Catedral de Barcelona, el Dimarts Sant, al final de la Missa Crismal, en presència del senyor Cardenal Arquebisbe, els Bisbes Auxiliars i una nodrida representació del presbiteri diocesà. En aquest acte, cada any, els sacerdots renoven les promeses realitzades el dia de l'ordenació i homenatgen els companys que celebren les nocces d'or i les nocces d'argent sacerdotals. Aquest Any Jubilar del 2000, mossèn Felip Casañas, antic rector de la parròquia de Sant Vicenç de Sarrià i l'actual rector, mossèn Manel Valls, celebren respectivament les nocces d'or i les nocces d'argent.

Les dificultats d'aquell moment, les que sentí tan cruament Pau VI, d'alguna manera nosaltres també les vàrem experimentar. Ens afectà, sobretot, la crisi sacerdotal de no pas pocs germans més grans, de preveres que eren amics nostres i que teníem com a referents. No ens fou fàcil prendre el relleu en aquell context. No ens fou fàcil començar amb alegria. Però ho vam fer i ens vàrem llançar a l'aventura, amb una fe abrahàmica.

Uns temps d'ebullició

Aquell any, el 1975, es clogué també –cal recordar-ho– una etapa en la vida social i política. Nosaltres podem dir, amb tota propietat, que hem estat “capellans després de Franco”. Els inicis del nostre ministeri coincidiren amb la transició política que culminaria amb la democràcia i la recuperació de les institucions polítiques catalanes.

Podem dir amb tota propietat que som capellans "després de Franco": l'inici del nostre ministeri va coincidir amb la transició.

Foren uns temps d'ebullició, uns temps en què esclatà la incontenible set de llibertat que havia estat reprimida durant tants anys. Fou un nou temps per a l'Església, la qual, esclarit el camí, pogué esdevenir, sense els

condicionaments anteriors, factor de reconciliació, de pacificació i de convivència. Nosaltres hi vam aportar el nostre gra de sorra, per bé que altres factors es van anar afegint a la nostra acció pastoral: la influència, encara activa, del maig del 68; la ideologització de la vida; el recent estrenat pluralisme; els reptes de la secularització i, finalment, el clima creixent d'apatia i indiferència religiosa. Enmig d'aquestes situacions, primer tan marcades ideològicament, després tan caracteritzades per la indiferència, hem anunciat Jesucrist ressuscitat, l'únic capaç de resoldre el drama últim de la condició humana.

De la subjecció cultural es va passar a la llibertat de les opinions i de les tendències, també en el si de la nostra Església. Sovint ens vàrem trobar enmig de ventades que no eren les de l'Esperit, sinó les del fraccionament i la divisió, les quals comprometien, i sovint encara comprometen, la unitat i la comunió. No ha estat fàcil fer madurar el nostre sacerdoci enmig de la crispació, la contestació, la crítica amarga i la teologia del mal humor d'alguns germans. No ens ha estat fàcil fer la crítica de la crítica.

Joan Pau II

L'altre esdeveniment que ha marcat gran part del nostre sacerdoci és l'elecció de Joan Pau II. Pràcticament hem viscut la quasi totalitat del nostre ministeri sota el seu pontificat. No és aquí el moment de fer-ne una valoració o un balanç. N'hi ha prou a agrair de tot cor, com també ho vàrem fer

amb els papes anteriors, el do del seu ministeri petri, exercit per cadascun d'ells amb accents propis. Però ens cal reconèixer que, aquest papa, a vegades tan vituperat, ens ha enfortit, ens ha donat solidesa. Ens ha encoratjat. Ens ha confirmat en la fe.

També ens ha marcat l'elecció de Joan Pau II: hem viscut bona part del ministeri sota el seu pontificat.

A Joan Pau II li agraïm el seu abundant magisteri, no sempre fàcil de seguir i d'entendre. Li agraïm, sobretot, el que ens ha dit sobre Jesucrist, sobre el sacerdoci, sobre l'eucaristia, sobre l'Església i tot el que ens ha ensenyat sobre el cos, la sexualitat, sobre la persona, en definitiva. Ens ha ensenyat a ser pastors d'ànimes, a entendre i viure millor el celibat, a no reduir-nos a un ministeri funcional. Els seus darrers gestos, el de la solemne petició de perdó i els acomplerts durant el seu recent pelegrinatge a Terra Santa, ens han commogut. Han obert portes!

Joan Pau II ha pelegrinat a aquella terra ensangonada, sense cap pretensió política, sense cap propòsit de croada, despullat de tot orgull, però disposat a fer alguna cosa digna de Crist i de l'Evangelí. I ho ha fet. Quina actitud tan profundament sacerdotal la seva! Arreu hi ha alenat un esperit de reconciliació i de pau. D'aquesta manera, ha empès tots, jueus, àrabs i

cristians a imaginar com podria ser millor la vida en aquella terra, i en tot el món, i en la mateixa Església, si tots deixéssim de considerar-nos adversaris, estranys els uns als altres, si tots fóssim de debò més germans.

No hem perdut l'alegria

He dit que, al començament del nostre ministeri, Pau VI ens va convidar a l'alegria. Doncs bé, a les acaballes del seu pontificat a Barcelona, l'estimat cardenal Jubany, que ens va ordenar a la majoria de nosaltres, ens va fer la mateixa apressant invitació: la de l'alegria. Li hem d'agrair avui el preciós testimoni que ens deixà en les seves dues darreres pastorals: *La joia de ser capellà* i *La Mare de Déu de l'alegria*.

Mai no hem estat provats més enllà de les nostres forces.

Malgrat les dificultats, i les contrarietats, els preveres ordenats per ell no hem perdut l'alegria, fins i tot quan hem viscut moments de creu. No hem sucumbit sota la creu. M'han ajudat en moments difícils aquestes paraules del rector d'Ars: "No ets pas tu que portes la creu, és la creu la qui et porta". Mai no hem estat provats més enllà de les nostres forces. Així hem après, poc a poc, a ser no només cirineus de la creu dels nostres germans i germanes laics, sinó que hem après també a ser *cirineus* de les seves alegries, de les

seves joies. Les alegries més grans les hem tingut quan els allunyats de Jesucrist l'han retrobat, quan hem palpat com Déu estima i com actua en les ànimes, més enllà dels projectes pastorals, més enllà dels nostres pobres esforços.

En agrair el do del sacerdocí rebut de mans del cardenal Narcís Jubany, volem homenatjar també tots els preveres que tant a les nostres parròquies d'origen com durant els anys de seminari van forjar la nostra vocació i van contribuir a la nostra formació. Gràcies, Senyor, per tants germans grans que s'han mantingut fidels a la vocació rebuda. Gràcies, Senyor, per les nostres famílies, especialment pels nostres pares, per les llars cristianes en les quals vàrem créixer. En molts de nosaltres els pares semblaren les primeres llavors vocacionals.

Homenatge i agraïment

Permeteu-me, en acabar, unes referències més personals. Havia dubtat si era oportú de realitzar-les. Accepteu-les com un senzill testimoniatge i, sobretot, com un homenatge als preveres als quals em referiré.

En primer lloc, tres cites bíbliques, esculpides al fons de l'ànima quan em vaig agenollar davant el cardenal Jubany perquè m'imposés les mans. La frase de Jeremies: "M'has seduït, Senyor, jo m'he deixat seduir, has fet força contra mi i has guanyat". I dos textos de Pau: "No ens proclamem pas a nosaltres mateixos, ans proclamem Crist Jesús"; "Nosaltres, però, portem

aquest tresor en vasos de terrissa a fi que es vegi clar que aquesta força incomparable ve de Déu i no pas de nosaltres". Les porto al cor cada dia.

En segon lloc, un fet que considero una gràcia. Des que vaig ser ordenat el 13 de desembre del 1975, sempre he viscut amb altres sacerdots. Ha estat un regal, ha estat un estímul. Dono gràcies a Déu per tot el que han fet i han significat per a mi. Mossèn Lluís M. Vidal (a.c.s.) i mossèn Andreu Oliveras, en els primers temps de ministeri a Sant Gervasi. Mossèn Joan Vinyeta (a.c.s.), mossèn Frederic Ràfols i la resta de l'equip de Vilafranca durant els meus primers passos, tan inexperts, de rector rural. Vull recordar també els companys del Col·legi Espanyol a Roma, especialment el meu entranyable amic gironí mossèn Pere Bellvert.

Finalment, un especial agraïment a mossèn Josep Maria Juncà i a mossèn Felip Casañas, avui també homenatjats. El primer em va acollir durant onze anys a Sant Agustí i va estar al meu costat en diversos moments de prova i dificultat, com la mort dels meus pares. El segon, a qui he succeït, té la humilitat i la paciència de col·laborar amb mi a la parròquia de Sant Vicenç de Sarrià.

I encara vull esmentar mossèn Francesc Vergés i Vives, qui, des del mateix dia de l'ordenació, sempre m'ha acompanyat tan sol·lícitament i ha intentat corregir-me, de vegades amb èxit, dels meus múltiples defectes. M'ha ensenyat a estimar apassionadament l'Església i a no a desenci-

sar-me'n. A través d'ell he accedit al gran esperit sacerdotal del seu íntim amic, el doctor Manuel Bonet i Muixí. Tots ells exerceixen sobre mi una paternitat que em sosté, però alhora he de dir que també m'han demostrat amb fets concrets el que és la fraternitat sacerdotal.

Gràcies, senyor Cardenal i senyors Bisbes pel do del vostre ministeri episcopal, del qual nosaltres en som i ens sentim estrets col·laboradors. No entenem el nostre sacerdoci si no està unit al vostre, mitjançant el qual ens unim a Jesucrist, l'únic i etern Sacer-

dot. Volem créixer i intensificar encara més els vincles de comunió, el treball de cooperació, l'esforç per l'evangelització del nostre poble. Us estimem i estimem l'Església diocesana. Som, i ens sentim, només, sacerdots diocesans. Continuarem exercint el ministeri que tenim encomanat amb més alegria encara. Que el doctor Pere Tarrés, des del cel, ens ajudi perquè tots visquem més intensament la caritat pastoral i la sol·licitud eclesial que, encara que en distints graus, ens és comuna.

Moltes gràcies a tots!

"El meu pare va ser un arameu errant..." (Dt 26,5)

Quan els immigrants truquen a la nostra porta.

IGNASI RICART, claretià i professor de Bíblia.

Avui dia es parla molt del món de la immigració. Per a comprendre aquest fenomen a fons, cal considerar-lo des de molts aspectes diferents: social, religiós, educatiu, mèdic, antropològic, judicial. Hi ha una sensibilitat creixent envers aquesta temàtica que tant preocupa les societats benestants, que són les que acullen els immigrants actuals. Només cal pensar en l'enrenou que ha aixecat l'intent que vol fer el Partit Popular de revisar la llei d'estrangeria.

La immigració no és només un repte per a l'Església, és una interpel·lació que no podem esquitllar, una oportunitat única.

La immigració no és només un repte per a l'Església i per a la societat. És una interpel·lació que no podem esquitllar. És també una nova oportunitat per fer funcionar les nostres comunitats socials ja massa envellides i no renovades. Val a dir que és una oportunitat única per a l'Església. Els

immigrants ens fan percebre l'experiència d'interculturalitat, d'universalitat i de mundialitat que d'una altra manera ens seria molt difícil de tenir.

Tria de cites bíbliques sobre "els refugiats/immigrants"

Tres estrangers es presenten davant Abraham (*Gn 18,1-33*)

Abraham, Isaac i Jacob com a immigrants en el país (*Gn 35,27; 37,1*).

No oprimeixis l'immigrant: vosaltres coneixeu prou bé com és la vida dels immigrants, perquè també en va ser al país d'Egipte (*Ex 23,9*).

No explotis ni oprimeixis l'immigrant, que també vosaltres va ser immigrants al país d'Egipte (*Ex 22,21*).

En la verema, no esgotimeu la vinya ni recolliu els grans que han caigut. Deixeu-ho per als pobres i els immigrants (*Lv 19,10*).

Quan un immigrant vingui a instal·lar-se al costat vostre, en el vostre país, no l'exploteu. Al contrari, considereu-lo com un nadiu, com un de

vosaltres. Estima'l com a tu mateix, que també vosaltres vau ser immigrants en el país d'Egipte (*Lv 19,33-34*).

La legislació val tant per als immigrants com per als nadius israelites (*Lv 24,22*).

Si un dels teus germans israelites cau en la misèria i veus que no es pot mantenir, assisteix-lo perquè pugui continuar vivint al teu costat. Fes-ho amb un immigrant o amb un foraster. No li exigeixis interessos ni compensacions. Demuestra així que reverencies el teu Déu. Que el teu germà pugui viure al teu costat. No li prestis diners a interès i, si li dones menjar, no ho facis per treure'n un profit (*Lv 25,35s*).

Estima els immigrants i els dona aliment i vestit. Estimeu, doncs, els immigrants, ja que també vosaltres vau ser immigrants en el país d'Egipte (*Dt 10,18-19*).

No violis els drets d'un immigrant orfe. No prenguis com a penyora el vestit d'una viuda: recorda que eres esclau a Egipte i que el Senyor, el teu Déu, te'n va alliberar... (*Dt 24,17-18*).

Maleït el qui violi els drets de l'immigrant... (*Dt 27,19*).

David pregà: Davant teu som immigrants i forasters, igual que els nostres pares (*1Cr 29,15*).

El Senyor guarda els forasters, manté les viudes i els orfes (*Sl 146,9*).

Si no oprimiú els immigrants, els

orfes i les viudes... jo us deixaré habitar en aquest lloc... (*Jr 7,6s*).

Jo vindré enmig de vosaltres per jutjar-vos els qui oprimiú les viudes i els orfes, o maltracteu els immigrants, sense cap por de mi (*Ml 3,5*).

La veneració del Senyor és l'orgull dels prosèlits, dels estrangers i dels pobres (*Sir 10,22*).

Jesús quan era infant amb els seus pares fugí cap a Egipte (*Mt 2,13-15*).

El Fill de l'Home no té on reposar el cap (*Mt 8,20*).

Era foraster i em vau acollir (*Mt 25,35*).

Ella va faixar Jesús amb bolquers i el posà en una menjadora, perquè no havien trobat cap lloc on hostatjar-se (*Lc 2,7*).

Paràbola del bon samarità (*Lc 10,25-37*).

Doneu, i us donaran (*Lc 6,38*).

Convidats al banquet: Vull que la casa s'empleni (*Lc 14,15-24*).

El pobre Llätzer davant la porta del ric (*Lc 16,19-31*).

Zaqueu, joiós, acollí Jesús a Jericó, a casa seva (*Lc 19,6*).

Tothom coneixerà que sou deixebles meus si us estimeu els uns als altres (*Jn 13,34s*).

Ja no hi ha jueu ni grec, ni esclau ni lliure, ni home ni dona: tots sou un de sol en Jesucrist (*Ga 3,28*).

Ell és la nostra pau... (*Ef 1,12-14*).

Practiqueu amb deler l'hospitalitat (*Rm 12,13*).

No us oblideu de practicar l'hospitalitat (*He 13,2*).

La fe sense obres és morta (*Jm 2,25*).

Viviu reverenciant Déu tot el temps que passeu com a estrangers en aquest món (*1Pe 1,17*).

Estimats, us exhorto com a estrangers i forasters (*1Pe 2,11*).

Practiqueu mútuament l'hospitalitat sense queixar-vos (*1Pe 4,9*).

Tots ells expliquen com va ser la nostra arribada entre vosaltres (*1Te 1,9*).

Els qui us heu convertit a Crist ja no sou estrangers o forasters, sinó ciutadans del poble sant i membres de la família de Déu (*Ef 2,17-19*).

Conclusió per als cristians d'avui

Aquest enfilall de textos ens volen il·luminar des de la Paraula de Déu el nostre camí d'atansament als germans i germanes immigrants que vénen al nostre país d'arreu del món. La seva vinguda suposa un repte per a molts, per als cristians és una interpel·lació a la qual volem donar resposta. Déu va crear tota la terra per a tota la humanitat. És propietat seva i ningú no pot substituir-lo en aquest domini. Déu és el Déu de tothom, i en Crist s'han destruït totes les barreres i fronteres.

El qui viu a l'escolta d'aquest Déu eixampla el seu cor i practica l'hospitalitat, reconeix les necessitats dels immigrants i procura aplanar-los el camí d'integració en la nostra societat. No sols podem aplanar-los el camí, ajudant-los econòmicament, sinó proporcionant-los el que els faci falta per a la seva completa integració social, cultural i religiosa. A la llarga, els immigrants passen de ser receptors d'hospitalitat i d'integració a transmissors de valors propis i diferents que ens enriqueixen en la diversitat.

III. Cròniques de les diòcesis

Barcelona

FRANCESC ROMEU, corresponsal.

Preocupació per l'organització de la diòcesi

La decisió del cardenal Ricard Maria Carles de rellevar en la Secretaria General de l'arquebisbat el pare jesuïta Enric Puig ha ocasionat una forta crisi en la diòcesi. De fet, no ha estat cap sorpresa perquè ja feia dies que corria de boca en boca aquesta possibilitat. Fins i tot, ja hi havia els qui s'aventuraven a pensar qui en podria ser el substitut; i no sortien noms. Finalment, el cardenal va substituir Enric Puig, com a secretari general i canceller, per un jove capellà, Josep Àngel Sáiz Meneses (de 44 anys).

Sáiz és un dels capellans que no ha passat pel nostre Seminari Major, sinó que des del Seminari Menor se'n va anar a estudiar a Toledo, i després ha retornat entre nosaltres amb tota normalitat. La interpretació que es pugui fer d'això és ben lícita. Pel que fa a la gestió de Puig, durant aquests prop de cinc anys, la majoria n'estava satisfet, tot i que en els seus orígens a tots ens va sorprendre molt que ens possessin un jesuïta per guardar els *secrets* de la diòcesi, tot pensant que entre tots els capellans de Barcelona no n'hi hagués cap de digne per servir les confidencialitats de palau. Però la seva capacitat de gestió el va fer molt ben acceptat. Pocs detractors ha tingut, atesa la seva correcció.

La dimissió del bisbe Carrera

Però el més greu de tot això és que, a causa d'aquesta decisió –unilateral– del cardenal de rellevar Puig, ha dimitit el bisbe auxiliar Joan Carrera com a moderador de la Cúria diocesana. El cardenal no s'ho esperava pas i no sé si Carrera ja esperava algun esdeveniment per presentar la seva dimissió. Amb tot, hi ha qui diu que ha estat una dimissió *per coherència*. De fet, Carrera i Puig formaven un tàndem, *un equip* –com diu el mateix bisbe auxiliar–, juntament amb Marcel·lí Joan, delegat general dels Mitjans de Comunicació, i amb Ignasi Torrent, gerent de la Delegació d'Economia. Aquesta és la primera vegada que sentim a parlar de *l'equip Carrera*, perquè mai, ni Carrera ni el cardenal, es referien a un equip dins del bisbat, més aviat es parlava d'uns nomenaments a títol personal que funcionaven d'una manera molt travada entre ells, *pel bé de la diòcesi*. Ara veiem, i veu el mateix cardenal, que això era un equip. I Carrera diu que si s'ha acabat l'equip també s'ha acabat el projecte, encara que aquest *projecte* també el desconeixem, llevat que el projecte fos precisament moderar el cardenal perquè les coses de la diòcesi i de palau no anessin a pitjor. No ho sabem, però podria anar per aquí.

En declaracions a Ràdio Estel, el mateix Carrera va treure importància a la seva dimissió tot dient que “ara sembla que les qüestions organitzatives han passat per sobre de les qüestions d'evangelització, que són les fonamentals.”

Té tota la raó! Però la pregunta que ens fem és: Qui ha barrejat en aquest bisbat les qüestions organitzatives amb les evangelitzadores? Tristament, des del bisbat molt sovint s'han fet aquestes barreges. Massa sovint s'ha venut un únic esquema organitzatiu com a necessari –i obligatori– per a una única evangelització. Massa sovint la qüestió organitzativa s'ha confós amb l'evangelització i ha semblat que qüestionar i criticar un esquema organitzatiu, o oposar-s'hi, era trencar la comunió eclesial. Per què se'ns venen esquemes organitzatius tan vinculats a l'evangelització? No estaria gens malament fer-ne un bon debat des de *Quaderns de Pastoral!* I que el bisbe Carrera separés el que des de fa molt de temps se'ns dona com una unitat inseparable i inqüestionable. A Barcelona s'han acceptat totes les formes organitzatives que des del bisbat es feien pel bé de l'evangelització; de les zones pastorals n'hem fet demarcacions, dels vicaris episcopals n'hem fet bisbes auxiliars, dels gustos personals i de les pors pastorals n'hem fet plans pastorals i mapes... i ara, de la divisió diocesana tots en fem un motiu d'unitat.

Per això, en el darrer Consell Pastoral Diocesà, tant el cardenal Carles com el bisbe auxiliar Joan Carrera, coincidien en la paraula clau a l'hora de definir la crisi: tot són *discrepàncies*. Carrera va ser molt matisat i va dir que “no és discòrdia sinó discrepància, la qual cosa no trenca la comunió ni el meu treball diocesà. (...) Així, el relleu de Puig va ser llegit com una pèrdua de confiança en el nostre equip.”

La dimissió de Marcel·lí Joan

Juntament amb la dimissió de Carrera, també va dimitir –irrevocablement– Marcel·lí Joan com a secretari del Consell Pastoral Diocesà. Segons el que deia *La Vanguardia* (dimarts 23 de maig), el motiu fou “les formes amb què es va realitzar el cessament de Puig”. Una altra mostra de solidaritat i de coherència. Però les maneres amb què Enric Puig ha estat rellevat no deixen de ser les mateixes que es van utilitzar quan Puig va ocupar el lloc de Josep Ramon Pérez, l'anterior secretari canceller. No han canviat tant les maneres. El que passa és que mai no ens adonem que de la mateixa manera com s'entra a ocupar els llocs de responsabilitat en l'Església també se'n pot sortir. Que poc que hem canviat! Tant de bo hi hagi algú que, sense pensar ni en ell ni en el seu equip, pugui canviar definitivament aquestes formes arbitràries de rellevar les persones. No vull dir que un *prelat* no pugui fer els canvis que calen en les responsabilitats, sinó que ho pugui fer amb un cert ordre i previsió.

Pocs dies després d'aquesta determinació de Marcel·lí, ell mateix també era rellevat com a delegat general per als Mitjans de Comunicació. I també va ser fet de la mateixa manera com Marcel·lí havia rellevat el seu antecessor, Jaume Aymar. Res no ha canviat pel que fa a les *formes*. El seu pas pel bisbat, tant pel que fa a Puig com a Joan, ha estat molt positiu quant a l'organització i la modernització dels serveis respectius, però res ha canviat en les maneres de procedir, per molt que ells pensessin que el seu estil era diferent dels anteriors.

Ara, el nou delegat general per als Mitjans de Comunicació és el capellà i periodista Jordi Piquer, redactor també del diari *La Vanguardia*. El subdelegat és Josep Alimbau, també capellà, escriptor, periodista i director del programa *Objectiu l'home*, que emet cada diumenge a la nit Ràdio Barcelona.

La situació controlada a la Delegació d'Economia

El que encara no ha acabat és la situació a la Delegació d'Economia i que, segons sembla, potser ha estat el detonant de tota la crisi, dins l'equip de Carrera, o –si més no– ha estat la gota que ha fet vessar el got. Sembla que tota la història potser va començar amb la desconfiança del cardenal Carles amb els criteris econòmics del gerent de la Delegació d'Economia, Ignasi Torrent. El cardenal, per corregir les decisions de Torrent, ha posat d'una manera clara i notòria un *interventor* (un *controler*, diu Carles), que és Pere Alegrí. Aquest és qui ara té la confiança del cardenal pel que fa als criteris econòmics que ha de seguir la diòcesi de Barcelona en detriment de Torrent, que segons sembla deixaria la delegació el pròxim mes de setembre, atès que ja no compta amb la confiança directa del cardenal.

La situació de marginació en la gestió que estava sofrint Torrent potser va fer que els membres de l'equip Carrera li donessin suport davant el cardenal i que, tot plegat, com les fitxes del dominò posades en línia, fes que tots ells anessin perdent la con-

fiança del cardenal. De Torrent a Puig, de Puig a Carrera, de Carrera a Marcel·lí, i... esperem que tot s'aturi aquí.

L'oportunitat dels canvis, les lliures interpretacions i els rumors

Si a Barcelona han corregut moltes lliures interpretacions i molts rumors dels fets que hem explicat abans, val a dir que no ha estat pas la culpa d'aquest pobre cronista o de persones com ell, sinó que tot ha estat degut al que anomenem *l'oportunitat* de les decisions. Tinguem en compte que el relleu d'Enric Puig i la dimissió de Carrera es van produir el dilluns 15 de maig i que el dimarts 16 el cardenal Carles i tots els bisbes auxiliars van marxar a Roma per passar tota la setmana en el Jubileu diocesà. Ni una sola explicació, ni una sola paraula, ni un sol aclariment, ni una puntualització, només un llarg silenci de molts dies, fins al passat 3 de juny, en el Consell Pastoral Diocesà. Una dificultat afegida per saber la realitat i una oportunitat per fer créixer encara més la crisi.

És en aquesta situació que les interpretacions són lliures i els rumors són acollits com a bones informacions. Tots hem hagut de patir les múltiples interpretacions d'aquest fenomen, talment com si es tractés d'un debat ideològic: que si un gir cap al conservadorisme per abandonar el sector progressista, que si guanyen les dretes o les esquerres, que si l'espanyolisme s'imposa per sobre del nacionalisme *filoconvergent*, que si... Tot plegat, no sols no és cert

sinó que és tristíssim! Barcelona aquests mesos de maig i juny ha ofert l'espectacle!

Nota del corresponsal: En el moment d'escriure aquesta crònica ja ha tingut lloc el Consell Pastoral Diocesà (del passat dissabte 3 de juny), en què el cardenal Carles i el bisbe Carrera han explicat els seus punts de vista i les seves decisions; encara que els consellers han manifestat que han estat molt poc convincents, alhora que ni s'és conscient ni s'està afrontant la profunda crisi que es viu a la diòcesi. Ara encara ens queda el Consell Presbiteral (del pròxim dijous 15 de juny). No sé com pot acabar la història. Ja veurem i ja ho sentireu a dir! Bon estiu i que l'estiu tranquil·litzi les coses!

Girona

JOSEP CASELLAS, corresponsal.

L'Evangelí d'en Quim

Sis anys després de l'assassinat, a Ruanda, del pare blanc, fill de Navata, Joaquim Vallmajó, la diòcesi de Girona ha editat un llibre sobre la seva vida. L'obra, intitulada *L'Evangelí d'en Quim. Una vida per Ruanda*, és una traducció i adaptació feta per Joaquim Pla i Gallart de *L'Évangile de Quim. Une vie pour le Rwanda*, escrit per Armand Duval i publicat l'any 1998 a França. La versió catalana inclou un epíleg del traductor i una cronologia de la vida de Vallmajó. I, a diferència de l'edició francesa, conté fotografies.

Duval assenyala en el llibre que "l'Empordà és l'única comarca de Catalunya que encara no té sants canonitzats", i afegeix: "amb tot, hi ha hagut —com per tot arreu— vides santes i exemplars. Els candidats més seriosos per pujar a la glòria de Bernini són, segurament, dos màrtirs empordanesos: en Quim Vallmajó i en Joan Alsina, assassinat a Xile l'any 1973 pels militars, durant els primers dies del cop d'Estat del general Pinochet". A més d'observar un paral·lelisme entre les vides —i les morts— d'Alsina i Vallmajó, l'autor en troba un altre: el que hi ha entre el pare Damià, apòstol dels leprosos a Molokai, i Vallmajó, que va decidir romandre fins al final al costat dels refugiats de Muhura o de Bugarura.

El llibre aporta informacions valuoses sobre la situació de Ruanda, sobre la visió que en tenia Vallmajó i sobre el treball que hi feia. També és un homenatge de l'Església gironina a un fill seu, màrtir de la fe. L'any 1995, el Grup d'Empordanesos i Empordaneses per la Solidaritat ja va publicar a Figueres el llibre *Joaquim Vallmajó. Una vida per un poble*, amb textos d'Agustí Vehí, Josep Frigola i Vicenç Fisas i amb una carta del mateix Joaquim Vallmajó.

Tramuntanada litúrgica

Les parròquies de Figueres van realitzar, a començament de curs, una consulta popular sobre la missa del diumenge. Uns 350 fidels van contestar les enquestes. El fet mateix d'haver fet l'enquesta és considerat molt positiu pels qui la contesten. De les respostes es desprèn que les celebracions eucarístiques, tal com es fan, ajuden a viure la fe i són participatives. Com a aspectes negatius, se subratlla que la celebració és massa tradicional, rutinària, poc dinàmica i imaginativa, i amb paraules de mal entendre. Les homilies són valorades positivament perquè són de bona mida, ajuden a entendre les lectures, aclareixen idees i ajuden a connectar fe i vida, tot i que alguns opinen que no s'entenen gaire o que es fan llargues. Un element positiu que es destaca és la netedat i l'agençament dels temples, i un de negatiu, la megafonia, que es considera manifestament millorable. L'enquesta ha tingut una continuïtat en la reunió que es va fer per presentar-ne els resultats i per explicar que es tin-

dran en compte i que s'organitzaran unes converses sobre litúrgia.

Aquesta iniciativa de les parròquies figuerenques encaixa amb les resolucions del Concili Provincial Tarracòense, especialment amb la número 60, que demana "que es promoguin estudis sobre els diversos aspectes de l'assistència i de la participació en l'Eucaristia". Tant de bo que la tramuntanada litúrgica de Figueres s'estengui a molts més indrets.

Esglésies incapacitades

Comentant el gest penitencial amb què Joan Pau II va demanar perdó pels pecats de l'Església catòlica comesos en el transcurs de la seva història, el bisbe Jaume ha escrit en el *Full parroquial* aquestes reflexions: "Durant uns anys que han marcat la nostra història, les esglésies locals, essent una més la de Girona, s'aplegaren sota la tutela del poder civil, el qual facilitava la seva acció pastoral en benefici propi. Pot ser humanament comprensible després d'una persecució cruenta; tanmateix, hem de confessar que es varen incapacitar per complir la seva missió de ser llevat de reconciliació, com demana la Bona Nova de Jesús". El bisbe acaba el seu escrit convidant "tots, especialment els preveres, a unir-se espiritualment al gest penitencial de Joan Pau II". Amb aquesta actitud inequívoca, el prelat gironí s'arreglera amb la posició coratjosa de Joan Pau II i la dels sectors més innovadors del catolicisme, partidaris de demanar perdó pels pecats i els errors del passat, i deixa

enrere els titubeigs que han caracteritzat els pronunciaments de la cúpula de l'episcopat espanyol en relació a la posició de l'Església durant la Guerra Civil i el franquisme.

Una dècada creixent

El moviment de gent gran Vida Creixent ha complert els seus primers deu anys de vida a la diòcesi de Girona. El fet que la trobada diocesana celebrada a Girona el passat 23 de març aplegués més de 600 persones mostra que aquest moviment ha fet arrels a les terres gironines. Aprofitant l'avinentsa, podria obrir-se un debat sobre l'aportació de la gent gran a l'Església: la que ja està realitzant i la que se li podria encomanar. Pere Trillas, vicari general de la diòcesi de Perpinyà, declarava no fa gaire a la revista *El Senyal* que "s'ha acabat el temps que un jove deia: 'jo vull ser capellà'; ara cal dir a algú: 'tu, no voldries pas ser capellà?', però tirant més aviat a gent madura que no pas a gent jove."

Les diòcesis on la població és cada cop més envellida hauran d'anar-se replantejant no solament què ofereixen a la gent gran, sinó què pot oferir la gent gran a la diòcesi.

Menorca

JOAN BOSCO FANER, corresponal.

Dades per a la reflexió

Segons la Conselleria de Sanitat del Govern balear, l'any 1999 es varen dur a terme 1.770 avortaments a les Balears, un centenar més que el 1998. L'any 1998 varen avortar onze dones de cada mil, la taxa més elevada del país segons fonts del Ministeri de Sanitat, seguida de Catalunya on hi ha una taxa de set dones per cada mil.

Entre les dones que avorten a les Balears predominen les que no són casades. Un 14% tenen menys de vint anys, un 61% són solteres, un 26% casades i un 13% separades, divorciades o vídues.

Segons aquest mateix informe, l'avortament es duu a terme, en el 97% dels casos, perquè donar a llum a la criatura hauria comportat un risc físic o psicològic per a la mare, un dels tres supòsits que preveu la llei espanyola.

Enfront d'aquestes xifres i de la realitat que exposen, no puc deixar de pensar i de sentir-me proper a Leo i Nina, parella de Ferreries, que tenen una filla amb síndrome de Down i que van dir a un bon grup de caps escoltes: "Vosaltres que respecteu i estimeu tant la natura, ajudeu-nos a fer entendre que la primera natura que cal respectar i estimar des del seu origen són els fills que engendrem els humans."

Arran d'aquesta afirmació, els escoltes encetaren un diàleg que versà sobre la coherència que ha de viure l'escoltisme i cada escolta. Coherència amb els principis –inequívocament i sempre a favor de la vida– i sense ganes ni intenció de criminalitzar les persones concretes, com escrivia Mn. Rafel Oleó al diari *Última Hora - Menorca* el passat 29 de febrer. De passada, vull dir que R. Oleó, avui jubilat i amb greus problemes cardíacs, ha servit l'Església de Menorca com a vicari general durant molts dels meus anys de Seminari i de prevere. Anys, que sumats un rere l'altre, el fan mereixedor del *cum laude* com a pastor. Ens és un deure reconèixer-li-ho i agrair-li-ho.

“Ens feu falta”

Les confraries que es preparen per reviure la Setmana Santa foren convidades el 26 de març, diumenge tercer de quaresma, a guanyar el jubileu participant en una celebració específica a la catedral. Quatre fotografies amb colors omplien el 50% d'una pàgina que concedí el *Diari de Menorca* per informar d'aquest esdeveniment. Si la informació fou vistosa, la reflexió d'alguns confreres fou seriosa i compromesa.

“*Nos hacéis falta*” fou un dels dos títols que emmarcaven la dita informació. I és que durant l'homilia, el bisbe va dir: “Els confreres ens feu falta no sols per a donar llum, color i esplendor als actes festius de la Setmana Santa, sinó sobretot –i és aquest per a mi un aclariment molt important– per

a enfortir la vida cristiana de l'illa”. I continuà: “La Setmana Santa no és un teatre religiós, sinó una gran manifestació de la mort i de la resurrecció de Jesús, font de renovació interior i de camí vers la caritat. Deman als confreres participar en la vida de la parròquia units als seus preveres”.

Alguns dels qui assistiren a la celebració m'han manifestat que les paraules del bisbe els havien fet tocar fons. El que el bisbe els demanava no era poca cosa. Entenien perfectament que els convidava a ser presents i actius en la vida de la parròquia i no sols durant les processons de Setmana Santa.

És bo que les homilies ens facin reflexionar entorn d'unes celebracions tan importants com les de Setmana Santa. Les processons han de ser, segons el contingut que recorden i reviu, vincle de comunió i de vida entre tots, preveres i laics.

Quim Vallmajó ha dit: “L'Església haurà de canviar molt, i ens tocarà seure als darrers seients... Hem vingut per servir els pobres”. Els confreres han escoltat de la veu del pastor, que ens ajudaran a viure la passió secular de Jesús i de l'Església, si es renoven interiorment i caminen vers la caritat com ha de fer tot batejat.

Un parell de coses més

– El cel blau, la llum i l'aire fresc i net de la muntanya del Toro tornaven a expandir per tota la nostra illa, dia 12 del mes de març, els que hi trobaren

redossa el dia 10 al vespre. Un nombrosos grups de matrimonis de tot Menorca, la majoria dels equips de la Mare de Déu, de la mà de mossèn Teodor Suau, prevere i bon biblista mallorquí, van fer una lectura creient de la seva existència. Arribaren a una conclusió clara i significativa: “Només hi ha una forma cristiana d’experimentar Déu, la que neix de la contemplació de Jesús de Natzaret, el Fill”.

– Mossèn Joan Febrer, prevere menorquí, ha quedat finalista del premi Emaús. D’entre les 25 obres presentades, *Escoltar Jesús i seguir-lo, de la mà de Mateu*, del prevere nat a Ferreries, ha quedat en segon lloc i veurà la llum el pròxim mes de juny. Durant aquest curs 1999-2000, el nostre bon amic Joan roman a l’abadia cistercenca San Isidoro de Dueñas, a Palència. Aquesta notícia ens ha alegrat a tots. Per a molts, ha estat com la veu que es deixa sentir amb força quan les circumstàncies de la vida la col·loquen al desert, la cobreixen pel dolç tapall del silenci.

– La reunió mantinguda el dia 25 de març amb el Consell Pastoral Diocesà, i la del dia 22 amb el Consell del Presbiteri, han servit al nostre bisbe administrador apostòlic per donar suport a la posada en marxa del Pla Pastoral 1999-2000.

Solsona

PEP VILA, corresponsal.

En començar la present crònica ja m’adono que no podré assenyalar cap notícia estrident. Des del meu observatori del Pla d’Urgell no es veu cap esdeveniment que ressalti singularitats destacables, o que doni un color llampanant al nostre bisbat. Anem caminant dia a dia, curs rere curs, per camins tranquils i monòtons, acompanyats de músiques de jubileus, com ho feia l’antic Israel pel desert, però amb desconfiança respecte la possibilitat que hi hagi terra promesa.

Malgrat el to pessimista del meu llenguatge no podem pas negar que tenim assegurades uns tasques mínimes de conservació i supervivència. Fem projectes, munts de reunions i algunes revisions.

Si bé és veritat que tenim un respectable grup de seglars que empenyen algunes delegacions, encara és el clergat el que hi ha de posar el coll si no vol que el carro s’encalli. És per això que assenyalaré tres moments en què el clergat de Solsona s’ha trobat cridat i reunit, i que són prou significatius.

Un enterrament

La primera trobada fou en l’enterrament de mossèn Pere Bajona, capellà que s’ajustava perfectament al tipus de ministre rural que descrivia mossèn

Ballarín al llibre de *Mossèn Tronxo*. Va vestir tota la vida la sotana malgrat els consilis, però sempre la portava arreglada, i va ser un home totalment identificat amb els pobles on va exercir el seu ministeri, pobles eminentment rurals. Al seu pas, per una banda, va deixar ben esglaiats els conills, llebres i perdius del terme; per una altra, va deixar un exemple de bona persona, complidora dels seus deures, atenta a les necessitats dels veïns, caritativa i conservadora dels rituals i pregàries d'aquelles de tota la vida. Vam assistir a la cerimònia uns setanta capellans. Amb mossèn Pere teníem la sensació que també enterràvem, a més d'un amic o un company, una manera de ser i de fer que era molt nostra, però que després del Concili, i amb tota la il·lusió del món, vam intentar canviar o millorar, tot esperant ser els autèntics profetes del nostre temps. I no ens n'hem sortit. Aquestes concentracions de capellans als enterraments, d'altra banda ben legítimes, ens deixen la impressió que estem més a la vora d'agafar el vol que d'agafar el jou i provar d'esgarrapar i llaurar el bancal que se'ns ha tornat erm.

Missa Crismal

La segona trobada fou la Missa Crismal. Cada any aprofitem aquest dia per felicitar aquells capellans que celebren els 25 o els 50 anys de sacerdoci. Enguany ens va acompanyar el Sr. Bisbe de Girona, que ens va fer una xerrada bo i encortjant-nos a ser optimistes, tot i que es preveu que ens tocarà patir molt.

A alguns preveres els hauria agradat que, aprofitant l'any del Jubileu, a la Missa Crismal s'hagués fet ressaltar el goig de la reconciliació entre els preveres. Aquesta proposta es va fer arribar a la cúpula del bisbat perquè es tingués en compte. En aquesta celebració hi regna tradicionalment el bon humor, i ens ajuda a afrontar la Setmana Santa amb una certa esperança que ens en sortirem.

Jornades de formació

Als darrers dies del mes de juny la majoria de preveres del Bisbat ens vam reunir al Seminari per assistir a les Jornades Sacerdotals, que tenien com a tema *Cap a unes veritables fraternitats eclesials*. El ponent fou Mn. Joan Bestard. Els assistents vam disfrutar d'un esdeveniment magistral. Els temes apuntats van ser els següents:

- Hem de trobar temps per a pensar.
- Cal fer el pas d'una Església totalment institucionalitzada a una Església de comunió i fraternitat.
- Corresponsabilitat de tota l'Església: passar d'una estructura lineal a una de circular.
- Adequada pedagogia de la participació.
- La jerarquia com a servei.
- El ministeri laical.
- La nova evangelització.
- El perfil del laic d'avui.
- El perfil del prevere.
- Les actituds que calen per a una Església evangelitzadora.

Sense sal

Quan els preveres solsonins fem les concentracions al seminari, a l'hora dels àpats al menjador hi ha una taula amb un cartell que diu Sense sal. Allà hi anem a parar tots aquells que per prescripció mèdica no podem menjar sal. La taula és cada vegada més gran. Certament, els àpats sense sal son força insípidos. Però com diu el professor Jordi Mas Antó, encara que no hi tinguem sal, nosaltres hi posem el *salero*.

Aquest és el propòsit que fem quan retornem a casa després de les jornades: intentarem que a les nostres activitats no hi falti mai el *salero*, bo i reconeixent que aquesta no és potser la millor paraula.

Urgell

PAU MARQUÉS, corresponsal.

Trobades jubilar

Ha estat inaugurat l'Any Jubilar. Tal com estava establert des de la Santa Seu, els dies 25 i 26 de desembre, festes de Nadal i Sant Esteve de l'any 1999, s'inaugurà l'Any Jubilar a les diòcesis.

El dia 25 de desembre ho feu el nostre bisbe a la catedral. Al migdia, es reuní amb el Capítol de la catedral i els fidels al pati del claustre, on tingué lloc l'*statio*, cants, lectures, pregàries. Des d'allí es dirigiren en processó fins a la porta de la catedral, des d'on el senyor bisbe beneí el poble amb l'Evangeliari. Un cop a l'interior del temple, es proclamà l'anunci del Jubileu i s'encengué el ciri jubilar. Seguí la missa de Nadal.

El dia 26, la inauguració tingué lloc als altres quatre temples jubilar, presidida per un delegat episcopal: a la basílica de Tremp, per mossèn Ramon Vilardell; al santuari de Núria, per mossèn Xavier Parés; al santuari del Sant Crist de Balaguer, per mossèn Ramon Sàrries. En tots aquests temples, la cerimònia, encara que més simple, fou la mateixa que a la catedral. Proclamat l'anunci del Jubileu tot encenent el ciri jubilar, seguí l'Eucaristia concelebrada pels sacerdots de les respectives comarques. Pelegrinar és un símbol del nostre viure en el temps. L'essència del pelegrinatge és la comunió amb el món

dels pobres, malalts, marginats, oblidats... Sota una altra interpretació seria una *parafernàlia* més, un foc d'encenalls del qual no en quedaria gairebé res. Ho hem d'evitar de totes, totes.

Tenim notícies també d'altres trobades jubilaris arreu del bisbat. Balaguer i Baix Urgell, Artesa, Ponts, Agramunt, Guissona. A Santa Maria d'Àneu, l'1 de maig del 2000, fou presidida pel senyor bisbe. Fou acuradament preparada pel seu rector i els feligresos, que no escatimaren temps ni esforços de tota mena. Mossèn Jordi Miquel sap fer les coses amb un zel i una dedicació encomiables.

També els santuaris on hi ha pelegrinacions anyals seran lloc de celebració del Jubileu. Penso amb Mijaran, Montgarri i altres llocs on es concentra un gran nombre de pelegrins.

Cal remarcar, d'altra banda, el gran encert de la publicació del *Llibret espiritual del Gran Jubileu*, per part del nostre bisbat. Una síntesi d'història de casa nostra i una manera de conèixer i de viure amb esperit de renovació i de conversió aquest Jubileu de l'any 2000. L'índex del Llibret ens dona la clau dels nostre propòsits.

Presentació	3
Bisbat d'Urgell. Síntesi històrica	7
Temples jubilaris	17
Himnes jubilaris	27
Pregàries del cristià	39
Misses per l'Any Sant	45
Litúrgia de la Reconciliació	55
Via Crucis	63
Pregàries de la Mare de Déu	73
Cants	83

Trobada de Joves

Amb el lema "Valora't" tingué lloc la Trobada de Joves, al poliesportiu d'Artesa de Segre, l'1 d'abril de 2000. Del nostre Bisbat d'Urgell es reuniren 180 joves. Era la segona que es feia.

Es compartiren il·lusions, projectes i esperances. El ventall era exigent i, ensems, engrescador: solidaritat, pau, tolerància, justícia, amor, coherència de vida, confiança, diàleg, disponibilitat, educació, dignitat humana, comprensió, coneixement intern... i vida creixent foren els valors sobre els quals, des de la dinàmica del matí en els diversos grups, es va reflexionar profundament i amb ànsies de superació. Com a joves, valoraren molt el concert del grup musical 70 x 7, vinculat als Germans de la Salle de Barcelona. Fou un acoblament perfecte entre el contingut de les cançons i els temes desenvolupats al llarg del matí. A l'ensems es gaudi d'una molt bona música.

Cal expressar el nostre agraïment a les delegacions de Joventut, Càritas i Ensenyament (joves animadors, professors de religió, mossens) per la seva cooperació i per l'esforç que han fet. Que no decaigui la il·lusió i ajudem a ser fidels a la seva vocació humana, cristiana i de servei els joves que un dia no llunyà tindran la responsabilitat de regir la societat. Fa falta nova saba per fer un món més just i solidari.

Càritas d'Urgell

El 18 del passat mes de març tingué lloc a Balaguer l'Assemblea anual

de Càritas Diocesana en unió de Càritas parroquials i Càritas andorrana. Rosa Melines fou nomenada responsable de Comunicació de Càritas Diocesana. És actualment assistent social de Càritas a l'arxiprestat de Tremp. Càritas d'Urgell l'any 1999 distribuí 46,4 milions de pessetes als pobres. S'informà que 22 milions havien estat distribuïts per l'entitat diocesana i la resta per les Càritas parroquials i Càritas andorrana.

Els conceptes principals d'ajudes van correspondre a campanyes d'emergència (12,2 milions). Els ingressos més substancials van procedir dels donatius a cooperació internacional en campanyes d'emergència (12,2 milions), col·lectes de la caritat (3,8 milions) i aportacions d'entitats (3,3 milions). Les Càritas parroquials, interparroquials i arxiprestals van recollir 11,5 milions i les seves ajudes van sumar 8,1 milions. Càritas d'Andorra va recollir 16,9 milions i les ajudes van arribar als 15,3 milions de pessetes. La suma total dels ingressos de Càritas al Bisbat va ser de 50,8 milions i les ajudes de 46,4. La diferència correspon a despeses d'administració, gestió, material d'oficina i publicitat.

Els principals programes de Càritas diocesana són els següents: acollida, atenció individualitzada, infància, migracions, comunitat gitana, promoció social, transeünts, gent gran, toxicomanies (Centre Català de Solidaritat), comunicació, cooperació internacional, voluntariat, joventut i formació.

El conferenciant Salvador Pellicer, de Càritas espanyola, recalçà que l'es-

sència de Càritas no pot ser altra que l'anunci joios de la bona nova. "Els cecs hi veuen, els sords oïxen, els muts parlen, els invàlids caminen i als pobres els és anunciada la Bona Nova." El repte és clar: no solament *donar*, sinó *donar-se*, molt més complicat i difícil.

Centenari de la Llar de Sant Josep (1900-2000), a la Seu

Amb gran solemnitat, les Germanetes dels Pobres Desemparats han celebrat el centenari de la fundació de l'Asil de la Seu. La idea fou inspirada pel bisbe Caixal a finals del segle XIX. El seu nebot i hereu, el doctor Juan Peiró Caixal, abans de morir va deixar clara la seva voluntat ratificada en el testament: "una causa pia per alimentar, vestir i albergar els pobres que tinguin a bé admetre i designar les Germanetes..." El servent de Déu Saturnino López Novoa, junt amb santa Teresa Jornet, fundadors de la Congregació, hi donaren el vistiplau, i així s'endegà l'obra assistencial, primer amb el nom d'Asil i actualment amb el de la Llar de Sant Josep.

Per commemorar aital efemèride, el dia 6 de maig de l'any en curs en fou programada la celebració.

A les 16.00 h: Des de la Llar, en processó fins a la catedral.

A les 16.30 hores: Solemne Eucaristia presidida pel bisbe copríncep d'Andorra, Excm. Joan Martí i Alanís, i concelebrada per un bon grup de sacerdots residents a la Seu d'Urgell.

Entre les diverses autoritats invitades hi havia el cap de Govern d'Andorra, Marc Forné, i el batlle de la Seu, Joan Ganyet.

Finalitzada l'Eucaristia, la coral Els Petits Cantors d'Andorra ens oferí un concert patrocinat pel Govern andorrà.

Exhibició del ball dels gegants acompanyats pels grallers. Ja de tornada a la Llar de Sant Josep, es va servir en els seus meravellosos jardins un suculent refrigeri per a tots els bons amics que es feren presents en aquesta gran festa.

En definitiva, un dia de gratitud i de festa per no oblidar.

Vic

JORDI CASTELLET, corresponal.

Trobada general del Mijac diocesà a Manresa

Amb gran èxit de participació, va tenir lloc a Manresa, el diumenge dia 7 de maig, des de les 10 del matí fins a les 5 de la tarda, la gran Mijacada a Manresa que se celebra cada dos anys. Sota el lema "La solidaritat no es compra ni es ven, s'aconsegueix", més de quatre-cents infants i un centenar d'animadors varen posar en comú el seu treball educatiu que girava entorn de la campanya contra el deute extern, promoguda per una diversitat d'organitzacions solidàries com Justícia i Pau, Càritas i Mans Unides.

El matí del diumenge es va desenvolupar a l'entorn d'una gimcana solidària pels carrers del voltant de la parròquia de la Sagrada Família. Al migdia es va obrir la fira d'accions que els diversos centres del Mijac han desenvolupat durant aquest curs, de tal manera que tots els infants i animadors podien visitar-la i prendre noves idees. A la una del migdia, els participants es disposaren a celebrar l'eucaristia a l'església de la parròquia, on el senyor Bisbe presidí la missa en què s'ajuntaven els motius de la trobada general i l'aniversari, el trentè, del centre més gran de la diòcesi. Després de dinar, es va continuar amb jocs de grans dinàmiques per a tots els mijaquers que es varen trobar a Manresa.

Què és el Mijac?

El Mijac és, actualment, el moviment d'infants d'acció catòlica del bisbat i, per tant, és el model proposat per a les iniciatives educatives i evangelitzadores que es puguin donar a casa nostra i mou, actualment, prop de set-cents infants i cent-cinquanta joves animadors. Té una connexió especial amb les parròquies en què arrelen els diversos estils de portar a terme el Mijac, per la qual cosa constitueix una eina molt vàlida per a dur a terme la missió de l'Església. Cal comptar disset centres, articulats en tres zones d'acció i organització.

A Osona i el Ripollès, hi ha sis centres: Ripoll, Torelló, Sant Hipòlit de Voltregà, Vic-St. Ferm, Vic-Divina Pastora, Santa Eugènia de Berga, Taradell.

Al Bages, hi ha vuit centres: Crist Rei, Sagrada Família, Mion-Puigbrenquer, Valldaura, Navarcles, Sant Vicenç de Castellet, Artés i Sant Fruïtós de Bages.

A l'Anoia, hi ha tres centres: Roure-Sagrada Família, Xatrac-Santa Margarida de Montbui, Soam-Calaf.

Quins són els projectes que actualment té damunt la taula?

Una escola de formació per a monitors i directors: Cal dir que una de les grans mancances del nostre bisbat, i no tan sols en l'àmbit del moviment, és la de poder tenir a l'abast la possibilitat de dotar els joves que treballen

com a animadors d'infants i adolescents arreu del nostre territori. Per això, des de les instàncies pertinents, s'està treballant en la direcció de poder dotar el bisbat de Vic d'una institució necessària per a poder portar a terme amb qualitat la tasca educativa, pròpia de l'Església, i més concretament a través dels moviments que s'inspiren en l'Evangeli de Jesucrist per a la seva acció.

La difusió de la tasca del moviment en el bisbat: El Mijac és la proposta que des de la diòcesi es fa per a la missió evangelitzadora d'infants i joves animadors. Per això el Mijac diocesà s'ofereix a totes les parròquies i comunitats per a presentar la proposta nostrada. Deixem el telèfon del responsable diocesà, en Jordi Bru, el 938 740 613, o dirigiu-vos a qualsevol membre de la Comissió diocesana.

Perquè des de la Comissió responsable es creu que s'ha de poder donar una oferta humanitzadora, plena, que ajudi els infants i joves a créixer segons els valors de Jesús de Natzaret, els membres de la Comissió diocesana es posen a la disposició de les parròquies.

Jornada diocesana de catequesi

El mateix diumenge, 7 de maig, la delegació diocesana de catequesi convocava una trobada entre formativa i festiva per als catequistes de tot el bisbat. Prop de 150 persones es varen reunir durant tot el dia per seguir els cursets, el dinar de germanor, la missa de la tarda i la festa que hi va haver

a continuació. Cal notar el gran èxit de públic, tot sabent que, pel perfil dels catequistes, resultava difícil d'aconseguir la seva participació completa un diumenge sencer. Tothom sap que la major part dels catequistes la formen mares de família, amb els seus deures conseqüents i, per tant, els és difícil de deixar la casa per anar a una trobada diocesana, moltes vegades havent de travessar mitja Catalunya.

Es varen organitzar uns 18 tallers, amb una mitjana d'assistència de 9-10 persones. N'hi havia de bíblics, de doctrinals, de catequètics, de pedagògics, de sociològics i, fins i tot, un sobre el Gran Jubileu d'enguany.

En acabar la jornada, tots els catequistes assistents varen poder tornar a casa amb ànims restablerts i noves ganes d'encarar la difícil, encara que joiosa, tasca catequètica.

II Jornades sobre Immigració: Escola i Immigració

Les parròquies de l'arxiprestat Ter-Collscabra, encapçalades per Santa Maria de Manlleu, han preparat aquest nou curset que enfoca una especial preocupació per la preparació des de l'Església davant els reptes que presenta la forta immigració –magribins i sudafricans– al nostre bisbat en general, i a la comarca d'Osona en particular.

Han estat quatre jornades, que es van fer els dimarts al vespre, des de finals d'abril fins a mitjan maig, amb els títols i conferenciants següents:

“La llei d'estrangeria, marc general”, per Llorenç Oliver. “Situació actual de l'escolarització de la població immigrada a Catalunya”, per Enric Castella. “Uniformitat i diversitat cultural a les escoles”, per Xavier Rambla. Taula rodona: “Escola i immigració a Manlleu”, per entitats culturals i cíviques de la població.

Aquestes conferències, que van tenir un bon ressò tant de públic com d'interès general, afavoreixen que l'Església diocesana prengui consciència que s'ha de preparar per dialogar amb els col·lectius d'altres confessions, i la nostra societat catalana s'ha de plantejar, forçosament, qui acull als nousvinguts de països i cultures tan diverses de la pròpia, i com els acull. És aquest un repte que cal respondre urgentment.

Nomenaments d'arxiprestes i Col·legi de Consultors

Durant aquest curs també s'ha procedit a l'elecció dels nous arxiprestes per a un termini de cinc anys. Després de consultes diverses i coincidències i incompatibilitats que es varen haver de resoldre sobre el terreny, la llista dels responsables d'aquest servei són els mossens Joan Sanglas, per Vic; Jacint Medina, pel Ripollès; Pere Oliva, pel Ter-Collscabra; Joan Casas, pel Lluçanès; Josep Alaró, per Guillerics-Congost; Francesc Arumí, pel Moianès; Josep Bastardas, per Manresa; Antoni Costa, pel Bages-nord; Celestí Durich, pel Bages-sud, i Salvador Mundó, per l'Anoia-Segarra. Digne de comentari és el fet que dels

10 arxiprestes nous, 5 corresponen a persones amb menys d'un any i mig en la parròquia que regenten actualment; és a dir, la meitat dels nous arxiprestes han estat escollits entre persones acabades d'arribar a la nova realitat. Quedi aquesta dada per a la reflexió de cadascú.

Ha quedat igualment constituït el Col·legi de Consultors del bisbat pels mossens Fèlix Guàrdia, Joan Torra, Josep M. Riba, Joan Mir; Josep Casals, Ramon Homs, Jaume Reixach i Salvador Bardulet. A tots ells els desitgem els millors èxits en el govern i la direcció de la pastoral diocesana.

Trobada de formació dels joves animadors del Moviment Diocesà d'Acció Catòlica

La tarda del 13 de maig es varen trobar a Santa Maria d'Oló una cinquantena de joves, responsables de grups diversos de tot el bisbat per participar en la formació que mossèn Josep M. Masnou havia preparat amb alguns membres d'aquest col·lectiu.

La xerrada, el treball dels grups i el col·loqui posterior van girar al voltant, justament, del tema de la identitat del Moviment Diocesà de Joves que s'està formant actualment i que, per aquest motiu, necessita una constant posada al dia i un seguiment de la seva marxa per aclarir els objectius més pertinents.

Val a dir que, durant aquest segon any de funcionament del Moviment Diocesà de Joves, s'han dut a terme

trobades diverses al Bages i a Osona i el Ripollès, i que es mouen en l'actualitat cap a dos-cents joves, que graviten al voltant dels grups més o menys estables que sorgeixen de la pastoral de la confirmació i grups de joves diversos.

IV. Novetats bibliogràfiques

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES

XAVIER BATISTE. **Històries d'un malalt terminal.** Centre de Pastoral Litúrgica. Col·lecció Emaús, 41. Barcelona, 2000. 88 pàgines, 725 pessetes.

El llibre, que va guanyar el I Premi Emaús de llibre religiós, recull la narració que fa una capellà de la malaltia terminal que està acabant amb la vida del seu pare. L'evolució de la malaltia, els dolors i les petites alegries... tot viscut amb ganes de trobar-hi Déu i de convertir-ho en pregària. És un llibre en què tothom que hagi passat per situacions semblants podrà reconèixer-s'hi –els dubtes, les angoixes, les pors–, cosa que prova que està escrit des de l'experiència reflexiva. Per aquells que encara no hagin passat un tràngol semblant serà una lectura enriquidora, atractiva, àgil, sense pretensions, però que aconsegueix tots els objectius que es proposa.

JORDI SANS VILA. **Joan d'Àvila, mestre de sants.** Centre de Pastoral Litúrgica. Col·lecció Sants i Santes. Barcelona, 2000. 20 pàgines.

Dins de la coneguda i prolífica –aquest volum és el 42– col·lecció de CPL Sants i Santes, es publica un re-

pàs pietós, fet amb ulls de qui en vol aprendre, de la vida de Sant Joan d'Àvila, patró espanyol dels capellans i capellà ell mateix, nascut al segle XVI. No molt conegut, Joan d'Àvila és, tanmateix, un dels grans sants espanyols de tots els temps. Els seus escrits omplen més de 4.000 planes. L'autor d'aquesta breu ressenya ens ofereix unes breus pinzellades de la seva vida i de la seva idiosincràsia, amb les inevitables i il·luminadores anècdotes tan pròpies d'aquesta mena d'hagiografies breus.

AMPARO CATRET I MAR SÁNCHEZ. **Es deia Teresa.** Ediciones Palabra. Col·lecció Conèixer Jesús. Madrid, 2000, 32 pàgines.

Un llibret adreçat als més petits que explica la vida d'una veritable santa de nostre segle: Teresa de Calcuta. En poques planes, les autores repassen la vida i els valors que van portar aquesta dona albanesa a ser un dels referents espirituals de la nostra època, respectada per creient i agnòstics. El llibre proposa aquests valors de Teresa com a model de conducta per als joves lectors del llibre, que poden completar la lectura amb els dibuixos que l'il·lustren, que poden ser acolorits.